

tzetzer

30

B.U.

Moltzer

20

30

De tyd en heeft noyt weghgenomen

So blinckt hun deugt voor iedereen.

Den naam en 't overschot der vromen

Want nadat zy zijn overleên

TO

P. C. HOOFT'S
TOONNEELSPELEN.

Want onlangs, heb jek dien
 In de fontein gesien;
 En 't beeldt dat mij in 't stille water is verschenen,
 Quam met u seggen niet al te wel overeen.
 Maer siedij 't groene woudt, hoe lustich dat het staet,
 Hoordij de vogeltgens dien voor den dageraet
 Danckbaerder sijnd' als d' onvernuechelijke¹ menschen,
 De wellescome Son met sang goëmorgen wenschen.
 Siedij dees heuvels blondt en het begraesde dal
 Met bloempges, veelerley, gemarmort overal,
 'T wellustige banket van de ruischende² byen?
 Hoe vrolijk lacht het al in dese somertijen?
 Maer als den guiren herfst comt met sijn buyen aen,
 Sal dese dingen al' haer vrolijkheit³ vergaen,
 En dees bloeyende jeucht des werelts sal verkeerren
 In dorren ouderdoom, en haer cieraet ontbeeren.
 Nochtans indien dat al
 De bouwliën spanden t' samen,⁴
 En met een groot gheschal,
 De goden bidden quamen.
 Dat donder, blixem, windt, en hagels groot geweldt
 Mocht komen met ter ijl vrijbuiten over 't veldt,
 Beroven d' Aerde van haer spickelrijcke rocken,
 De berghen van haer cruin, de boomen van haer locken,
 Om dies wil,⁵ dat doch eens d'aenstaende winter wreedt
 Het Aertrijck plagen sou met dierghelijcken leedt;
 Soudij niet segghen, 't was haer nutter⁶ dat sij baden
 Om redelijck verstandt? *Daif.* Iae, trouwen⁷. *Dor.* Soudij ra-
 Dat jek door Min, cen buy met sonneschijn vermomt, (den
 Die lichtelijck vernielt, wie dat sij overcomt,
 Dan crenken⁸ sou mijn' jeucht, om dieswil dat dejaeren
 Dese schoonheden mijn (genomen⁹ datse waren,
 Gelijck als gijse maeckt) mij souden maken quijt¹⁰?
 Soud' jek de schae des tijts gaen soecken voor de tijdt?
Daif. Dit doedij vast, want jek, o Dorilea, reken

1 onvergenoegd. 2 gonzend. 3 vgl. Jan zijn boterham. 4 overeenkwamen.
 5 Daarom, dat. 6 nuttiger. 7 waarlijk. 8 verminderen. 9 gesteld. 10 zouden
 doen verliezen.

De lelijkheit soo goedt als schoonheit onbekeken;¹
En al bekeken, onbelonckt; en al belonckt,
Noch ongenoten van den minnaer dien s' ontfonckt,
Wat's jeuchde sonder min vol onbeweechde coutheit
Doch beter² als versuft verstockt vervrosen' outhet?
En dat de soete min van u beschuldicht wort,
Als die de schoonheit crenckt, daer doedij hem te cort;
Want noyt en sachmen hem het suivere besmetten,
Maer wel recht anders, 'tgeen dat saluw³ was, blanketten,
En legghen blosend root op tedre wangen bleeck,
En 't hayr vergulden, dat te vooren vael geleeck,
En niemant sachmen oyt hetgeen dat hy beminden.
Lelijker dan het was, maer wel veel schoonder vinden.
Maer, segdij, yder een
Beclaecht hem, met geweën,
Van minnens bijstre swaerheit?
Sy spreken buiten waerheit;
Al wordt de min bescheldt,⁴
'T is onmin⁵ die haer quelt,
Onmin van lief vercoren;
Want quam haer min te vooren⁶
Van haers bemindens sij,
Sij wierden 't eens met mij,
En souden ras bekenen
Dat minne niet can schennen,
Maer dat gebreck van Min alleen den minnaer crenct,
Die Minnes honich soet met bittre galle mengt.
Dus Dorilea, denckt
Dat Min van beyde sijen,
Niet anders voort en brengt
Als wellust en verblijen.
Daerom in dese tijen,
Schynt⁷ dat de werelt dus blijgeestich opgepronckt
In 't harte Min gevoelt. en 't eenemael verjongt,
Den Hemel schijnt verliest. de visschen in de stroomen,
De Dieren in het cruidt,⁸ 't gevogelt inde boomen,

1 schoonheit, die niet gezien wordt. 2 anders. 3 vies. 4 beschuldigd. 5 gebrek aan min. 6 ontmoette hen de Min. 7 schijnt het. 8 gras.

De Nymphen in het bosch, natuiren¹ van de Min.
Dat vogeltgen, dat nu vliecht wt den dennen, in
Den boekeboom, en schijnt onmoglijk om vermacken;²
Dan wt den boekeboom weêr inde myrte-tacken,
En hippelt quelende soo licht soo wilt soo wuft,
Waer 't van natuur begaeft met menschelijk vernuft,³
'T soud seggen: ach! jek brand' van Min — jek brand' van
(Minnen,

Tijlpende door het woudt; maer wel brandt het van
En singt in sijne tael op liefelycke maet, (binnen,
Dat het sijn soete lief. sijn' lieve lust verstaet.
En luister, juist of sy 't om u te leeren dede,
Antwoort sijn' lieve lust; van Minnen brand ick mede.
De Min het al verwint,
Hemel en aerde mindt.

Sal Dorileaes siel Mins crachten groot van waerden,
Alleene wederstaen, in hemel en op aerden?

Neen, want een yder mensch wort van de Min geraeckt,
En diese jong ontgaet, bejaert sijn crachten smaect:
De Minne wil doch eens doen bliken in ons harten
Hoe veel dat hij vermach: dus vreest hem vrij te tarten,
En weet dat grooter smart noyt yemand overquam,
Als jeuckering van Min in oude leden stram.

Het jonck hart, dat hy quetst, geneest de Minne⁴ weder,
En hoope helpt het op, als 't leyt van pijn neder:

Maer d' oude Minnaer is geplaecht met dobbel rouw,
Die willend' niet en mach⁵, en mogend' niet en wouw.

Veel feller vat drooch hout de vlam, als groene spruiten
Dor. Ghij ander vryers kent dees praetgens al van buiten,
En brengt'er veel in 't net;
Maer jek heb wel gelet,
Op 't geene dat ghij seyde,
Dat als de Min van beyde
De sijden is geplant,
Soo valt⁶ het soeten brandt.
Oft jek dat schoon⁷ toestonde,

1 hebben de natuur. 2 mak maken. 3 verstand. 4 Min met hoofdletter is
dus duidelyk als Mingod bedoeld. 5 kan. 6 is. 7 al stemde ik dat toe.

V
S
V
D
D
O
D
G
V
G
V
D
O

Dai
M
V
O
E
D
E
S
U
Gra
D
T
D
Z
O
V
D
Dai
G
D

1 p
5 be
war

Verclaert mij met wat vonde
 Soud' jek doch kennen' mij
 Versekere, dat dij
 De vlammen 't harte blaken,
 Die gij mij diets wilt maken?
 Of als dat al soo was,
 Dat gij niet soudt, soo ras
 Ghij weermings² jonst mocht voelen,
 Verkeeren³ of verkoelen?
 Gelyck wy vrouwen slecht,⁴
 Vaek worden wtgerecht;⁵
 Dewijl geveinsde Min, en lichte wispeltuiricheit
 Ons troonen⁶ met het soet, en loonen met de suiricheit.

DAIFILO. GRANIDA. DORILEA.

Daif. Nymph, maer. *Gran.* Schoone Nymph en hebdij niet
 Met breijdeloose ren⁷, hier eenige edelliën (gesien
 Vervolgen een wildt swijn? Weet ghij niet of sy 't vingen?
 Of werwaerts rêen sij op? *Daif.* Jagers, noch hovelingen
 En hebben wij gesien, maer wel gehoord gerucht:
 Dan 't scheen soo ver van hier te wesen, dat jek ducht,
 Edele maecht ghij sult haer swaerlijck rijden inne,⁸
 Sijdijs een' aertsche maecht, en anders⁹ geen' Godinne,
 U aenschijn noch u stem geensins de menschen slacht.
Gran. Soo grooten eer voorwaer jek mij niet waerdich acht.
 Ik ben Granida, indien 't u lyën bekend is, hoemen
 Ten hoof' hoort de Princes, des Coninx dochter noemen.
 Dewijl 't geselschaps spoor u niet en is bekend,
 Zoo bid' jek, wijst mij doch waer dat jek hier ontrent,
 Om 's heten middachs brandt¹⁰ een' weynich te verfrassen,¹¹
 Wt coele beeck of bron, mijn' drooge dorst mach lesschen:
 Dat Ceres u gewas, en Pan u vee behoe.
Daif. Het bidden laet voor ons, 't gebieden comt u toe,
 Grootachtbare Princes, siet hier om u t' ontladen;¹²
 Diana moegejaecht, en soude niet versmaden

1 plat-Hollandsch voor kunnen. 2 wederliefde. 3 veranderen. 4 eenvoudig.
 5 bedrogen. 6 lokken. 7 teugelloos. 8 door rijden inhalen. 9 immers. 10
 warmte. 11 bekoelen. 12 om u te ontlasten, van hetgeen u bezwaart.

Van dese suivre bron de kristallijne vloedt.
 Al sijn wij harders slecht, eenvoudich opgevoedt,
 En onse sorgen noyt door hooger vlucht te kiesē,
 Ons aengeboren bosch wt haer gesicht verliesen;¹
 Wij weten lijckewel² dat wij dees' groene laen,
 Dat wij de schaduw coel van dese bruine blaēn,
 Dees' heuvels vrolijk, en dit heldre waters vlieten,
 En al ons levenslust van 's Coninx handt genieten.
 'T en waer die 't wijsselijk al te versorgen wist,
 'T verwoesten metter haest, door woedichheit der twist,
 'T is hij, die de begeerten van sijn ondersaten
 Maticht bescheydelijk in soo verscheyden maten;
 Dat niemandts minders list sijn' meerder yet ontruck,³
 Dat niemandts meerder macht sijn minder en verdruck,
 'T is hij, die sorge draecht alleenen voor ons allen,
 Dat vreemdelingen wreedt ons niet en overvallen
 Met ijsselijke krijgh en schennen in een wr,
 De dracht⁴ van menich' jaer, door 't yser en het vuur.
 Danckbaer behoortmen voor een aertschen Godt te eeren
 Dien 't lust om anders lust⁵ sijn eygen lust t'ontbeeren:
 Maer ons' eerbieden is te laech na sijn' waardij.

Gran. Beleefden harder, noyt de beste wijnen mij
 Soo seer als dese dauw der frissche bron gevielen.
 Ach wellucksaelghe rust van lichtvernoechde sielen,
 Die nijt noch spijt des hoofs versteurt haer soete vree!⁶
 Wier sorgen wijder niet en weyden dan haer vee.
 De lusten daer sich 't hof met moeyten om beslommert,⁷
 Werpt u nature toe en⁸ is voor u becommert.
 Ghy treckt door honger, en door dorst wt dranck, en spijs,
 De lust van 't hof ghelockt door soo veel leckernijs;
 Het hof door drincken dorst, en honger soeckt door 't eeten,
 En jaecht de lusten voor,⁹ u sijnse toegesmeten;
 'T lustsoeckend hof ontvliēn de lusten daer 't om slóóft;
 Ghij vollicht de natuur, wij sien haer over 't hóóft.

1 En al verliezen onze zorgen nooit de bosschen uit het oog, waarin wij
 zelven sijn. 2 evenwel. 3 Dat de list van geen minderen enz. 4 oogst. 5 om
 der wille van 't genot van anderen. 6 Die - haer = wier. 7 beslommeren, met
 nietigheden bezig houden. 8 nl. de natuur. 9 vooruit.

Eer sal dit lichaem in een duister graf vernachten,
Beleefden harder, als mij gaen wt de gedachten
V weltepassse dienst, en of 't gebeurden dat
Mijn hulp u nut mocht sijn in 't hof of in de stadt,
Vertrout dat mij geen zaek soo wichtich sal verletten,
Of ick en salse om u wel aen een' sijde setten.
Nu voecht mij wederom te keeren, daer ik acht
Dat mij 't gheselschap der staetdochteren¹ verwacht,
Welck' ick ghebood, van haer vermoeyde tellen,² neder
Te sitten in het gras, tot dat ick keerden weder;
Dewijl mij niemandt van haer allen volgen mocht,
En mij de lust des jachts niet te versuimen docht.
Den hemel die bedauw' u jaren menichvuldich
Met eindeloose rust. *Daif.* Wij sijn 't u alle schuldich,
Alwaerdighe Princes. Helas! hoe leedt is mij
Dat ons' vermogen min als ons' begeerte sij!
Den hemel wil u staet in eeuwichheit behouwen.

Gran. Vaert eeuwelijcken wel. *Daif.* Is onder d'aertsche vrou-
Dan een', die waardich is dat om haer dienst alleen (wen
Al d'ander men versweer³? *Dor.* Hoe coel gaet hij daer heen,
En sonder afscheidt in het minst van mij genomen!
Best volge jek hem, en sie wat hem mach overcomen.

Gran. Hoe vrolijk is den geen die danckbaerlijcken leeft
Bij⁴ d'ondanckbare mensch, die geen' vernoeving heeft!
Dees' harder toont meer danx voor not⁵ van bosch, en boomen,
Dan menich eelman voor geschoncken vorstendoomen,
Die vaeck sijn Prince danckt, met oproer oft verraet.
En acht maer elcken staet⁶, een' trap tot hoger staet.
Met welck een yver comt mij dees' sijn' dienste bieden?
Al de dienstwillicheit geveinst der edellieden
Is mij soo veel niet waert, want dese die betoont
Sijn' heusheit, niet wt hoop van die te sien beloont:
Ten hoof op hoop van loon is 't aenschijn vol genegenheit,
Maer het onheus gemoet vol van onwilge tegenheit.⁷
Ghij grootsche Princen, die door u wtheemsche⁸ pracht
Verwond'ring soeckt by 't volck, om van het hooch geslacht

¹ Hofdames. ² telgangers. ³ afzwere. ⁴ vergeleken bij. ⁵ genot. ⁶ positie.
⁷ tegenzin. ⁸ vreemde.

Der Goden afgedaelt te schijnen, u cieraeden,
 V' scepters, croonen, en u purpere gewaden,
 En maken u niet soo grootachtbaer aengesien,¹
 Als de natuire maectt een laechgeboren, dien
 'T haer lust, om lieflijk de werelt te verbasen,
 Een' eedel geest' in 't hart en int gesicht te blasen:
 En cieren het aenschijn vol vrolijkheden soet,
 Met defticheit gemengt, van hoofde tot de voet
 Besprengend' overal de welgemaecte leden,
 Met goddelijcker glans als princelijke cleden
 Gelijk d'eerwaerde Son is bij ons aertsche vuur.
 Sulx is by d'arme kunst, de kunstrijcke natuyr:
 Wat handt heeft oyt haer soo vernuftich mercken laten,
 Dat sy, bootseerende de conincklike vaten,²
 Vormden 't gewrochte goudt in aerdiger manier,
 Als de natuyr den schulp, daer ick wt dronck alhier?
 Dan 't hof en siet niet schoons in dingen licht vercregen,
 Natuyrs geboden dienst is hem onwaert,³ en tegen;
 Maer ghij, eenvoudich volck, ontfangt haer gaven rijk
 Met open armen, en gebruicktse danckbaerlijck.

Rey van Iofferen.

Ghij lodderlycke Nymphen soet,
 Die nauwelijx een rosenhoet,
 Om gouwe croon soudt geven,
 Hoe wel lust' u u leven:
 U lusten is u als een wet,
 U loncken is een tijgeset,⁵
 U couten is vryagie,
 U minnen is boelagie.
 De schaduw' die de cuylen heelt,⁶
 Waer in ghij u ghenoechgens steelt,
 En soudij niet verwinschen,⁷
 Om schaduthroons van Princen.
 Wanneer ghij aen de reye gaat,
 En dat het schalcke lietge raet

1 in aanzien 2 vaatwerk. 3 bij hem veracht. 4 smaakt. 5 heeft zijn gezet-
 ten tijde. 6 verbergt. 7 wegwenschen.

Rey
 "T
 V
 E
 I
 Gro
 Rey

Do

1
 4

Het diepst van u gepeinsen,
Hoe qualijck kundij veynsen?

Maer soo 't u lief niet beter can,
En toont u dat zijn harte, van
U hartgen is ghedreven,
Wat is 'er om te gheven?¹

Zoo ruylden ghij dat deuntgen niet
Om avondtspel of morgeliedt,
Dat voor Princessen deuren,
Hun' dunne³ slaep comt steuren.

Een appel, die met jonste groot
U boeltge werrept in u schoot,
Daerom soudt ghij versmaden
'S hofs tafel-overdaden.

Als van u lief ghemolden³ wert,
Sijn t' uwaerts overgeven hert,
Soo sijdijs bet te vreden
Als Princen aengebeden ;

'T eenvoudich leven, haylich, leidt
Ghijliên in vreed' en vaylicheit,
U vrijheit gaet te boven
De schijnwellust der hoven.

Rey. GRANIDA.

Rey. Mijn vrouw, God sij gedanckt dat ghij ons hier ontmoet'
'T gheselschap is een deel te paert, een deel te voet,

Verstroyt om u te soecken op bysond're straten,
En haer byeencomst is daer ghij ons hadt gelaten,
In 't naeste dal, en sijn⁴ in 't keeren al misschien.

Gran. En 't wilt?

Rey. Gevangen is 't, mijn vrouw, en sult⁵ het sien.

DORILEA. DAIFILO.

Dor. Daifilo, beydt⁵ wat, hoe?

'T en gaet ten hoof niet hoe

¹ Wat is er., dat men er voor in de plaats kan geven. ² lichte. ³ gemeld.
⁴ zij zijn. ⁵ gij zult. ⁶ wacht.

Ghelijck ghij u laet veurstaen.
 En wilt zoo licht niet deurgaen¹
 Met dat u wel ghevalt.²
 Hoort hoe Palemon calt,³
 Die seijt dat hy verdoorden⁴
 Doen hem de lust becoorden
 Van 't hof te volgen: hij
 Meenden gelijck als ghij,
 Dat heusheit soet van zede,
 Dat vrientschap en weelde mede
 Daer was in overvloedt,
 Ghelijck de rijkdoom doet.

Daif. En als hij 't quam te proeven?

Dor. Toen vandt hij met bedroeven,⁵

Dat daer die dingen sijn
 Niet anders als in schijn.

Wat sneuvel⁶ (seit hij) och! was 't voor mijn groene jaeren,
 Als jck mijn' soete buirt en vrijheit soo liet vaeren!

En dienen ging ten hoof'; jck meenden 't was al claer
 Goudt datter blonk: maer 't is een mommevollick⁷ daer;

Het aenschijn vol sachtmoedicheits,

Het hert vol felle woedicheits;

Een minnelijk gelaet,

Een hart vol nijdt en haet:

Saechdij de visschers oyt om lichst de visch te trecken,

Den scharpen angelhoeck met lockend' aes bedekken?

Recht gaet het soo ten hoof. De dienstbaerheit, die sij

Zoo mildt u bieden aen, is lockbedriegerij;

Haer dienst, en hullep streckt maer om u te verrasschen

Met onvermoede slach, en door u val te wassen,

Oprechte vrientschap, Godtvrucht, onbevleekte trouw,

Veilige' onnoselheidt,⁸ rechtwttheit⁹ sonder vouw,

Waerwoordicheit en goedicheit

Daer worden voor cleinmoedicheit

Voor slechtheit ijl¹⁰ veracht.

1 weggaan; nog in 't plat-Hollandsch. 2 bevalt. 3 praat. 4 dwaas werd.
 5 berouw. 6 ongeluk. 7 gemaskerd volk. 8 onschuld. 9 oprechtheid. 10 kin-
 derachtige eenvoudigheid.

Beguijch
 'T is al
 Geveins
 Geveins
 En g'lijc
 Wanneer
 Een vro
 'T en is
 Maer 't
 Daer 't
 Een we
 Haer l
 Of 't d
 Eens o
 Die 't
 Wat 's
 Als 't
 Dus st
 Ghij w
 Die we
 Of jck
 En of
Dor. Soo
 Het h
 Slaet
 En wi
Daif. Iac
 En su
Dor. Soo
 Die n
 Als h
 Is wij
 En cl
 In pla
 Gewo

1 Bespo
 gin. 7 yet
 2 verscho

Beguichelt,¹ en belacht.

'T is al geveinst ten hoov', wat men er siet vertogen;²
Geveinst is haer gelaet, geveinst haer mondt, haer oogen,
Geveinst haer Godsvrucht, jonst, haer vriendschap, en haer
En g'lijk haer deuchden sijn, zoo is haer weelde mee. (vree;
Wanneer de hovelingen

Een vrolijk liedtgen singen,

'T en is van vreuchde niet,

Maer 't is, om het verdriet,

Daer 't hart af³ wort verbeteret,⁴

Een weinich te vergeten.

Haer lachen is van spijt,

Of 't duyrt de corte tijdt

Eens ogenblix, tot dat 's gemoedts geduyrghe plagen,

Die 't weeren wt het hart, 't ook wt het aensicht jagen.

Wat 's al des werelts lust,

Als 't hart niet is gerust?

Dus staeckt, o Daifilo, 't geen ghij hadt voorgenomen,

Ghij weet waer dat ghij sijt, maer niet waer ghij sult comen.

Die wel⁵ is, blijf. *Daif.* Iae, maer

Of jek niet wel en waer,

En of jek beter winschten?⁶

Dor. Soo soudij doch ten minsten

Het hof niet volgen, dan

Slaet yet wat⁷ anders an,

En wilt het groene woudt en dees' landouw' niet laten.⁸

Daif. Iae Dorilea, ghij, noch al Palemons praten,

En sult mij meer sijn raedt doen volgen dan sijn daedt.

Dor. Soo mocht⁹ het u wel gaen, gelijk het hem nu gaet,

Die nae 't verdrach¹⁰ van slavernij en sooveel snoothet,

Als hij verwachten 't loon van ingebeeelde grootheit,

Is wijs geworden dat sijn hoop niet was dan windt;

En claecht, nu 't ommecomt¹¹ dat hij sijn selven vindt

In plaets van een jonck hoveling

Geworden een oudt schoveling.¹²

1 Bespot. 2 vertoonen. 3 van. 4 stuk gebeten. 5 goed bij zijn zinnen. 6 begin. 7 yet wat = iets. 8 verlaten. 9 kon. 10 verdragen. 11 anders uitkomt. 12 verschoveling.

Tweede Deel.

DAIFILO.

Daif. Hoe aengenaem is in een schoon lichaam de deucht!
Hoe lieflijk heusheit in de geen die mach gebieden!
En ghij die 't goedt doen lust, daer ghij wel quaet doet

(meucht,

Hoe heerlijk is den strael des goetheits in u lieden!
Hoe veel schoonheden heeft de schoonheit saem geveucht
Eer sij vernoechden aen² het schoon van een Granide?
O schoone son, als ghij verscheent in mijn gedacht,
Doe leerde mij den dach, dat jek in duistre nacht,
En onder vliessen op mijn oogen alle beyde,
Bij 't roockrich lampenlicht, mijn droomich leven leyde
Want als begeerlijkheit in eigen lust verblindt,
Die schoonheits lichaam meer als lichaems sehoonheit

(mindt

Mij tot vereeniging van aertsch met aertsch dee poogen
Doen suiverden uwe glans de dickheit³ van mijn oogen.
Optreckend haer gesicht tot uwaerts, waer door mijn
Siel, kennende' haer' waardij, poocht met haer een te sijn
Al sou sij⁴ cleene mug, om in glans te verwandren,⁵
Vliënd in de son, met die vereenen,⁶ door 't verandren.
Maer belcht u schoone siel haar, dat mijn' siele cleen.
Al te vermetel poocht met u te wesen een,
Soo sal mijn siel van wil, in als⁷ met d'uw gemeen sijn
Behalven in (dat sij niet can) niet willen een sijn.
Sij wil⁸ al willen dat ghij wilt; dat can sij niet,
(T en ware dat sij storf) soo lang ghij 't haer verbiedt
Maer gaefdi haer verlof, en wilden ghij dat mede,
Soo maeckten liefd en weerliefd ons vereende vrede,
Dat sou de vrientschap sijn waer nae mijn' liefde tracht
Dan ving jek dat jek jaech: doch alhoewel mijn' jacht
Is sonder hoop van vangst, nochtans mij lust te talen⁹ van
Naebij te volgen 't geen dat jek niet achterhalen can.

1 Kunt. 2 tevreden was met. 3 dikke vliessen. 4 alsof zij zou. 5 verandren. 6 vereenigen. 7 alles. 8 zal. 9 streven.

Hoe
Ick
En s
En t

Daif.

Hoe
Mae
Soo
Een
Om
Ick
Gra
Het
Dee
Ik
En

Tisiph
Hoe

Wt
'T

In
De
Ind
Op
Eer
Tot
Wa
Va
Bic
Va
Ga

1 Or
7 vern
meest
smeek

Hoe qualijck vat jek selfs mijn' eigen siels beroer!¹
Ick heb de waerheit, maar jek heb haer aen een snoer,
En sij vliecht omend'om, met haer snorrende vlerken,
En toont een ander sijd', eer jek wel d'een' can merken.²

TISIPHERNES. DAIFILO.

Daif. Houdt³ Daifilo, te hooch, maer siet hier comt mijn heer.

Hoe onbekent voor mij was deze naem wel eer!

Maer om aan 't geen dat mij behaecht wêer te behagen,

Soo moet jek leeren hem, met dienstbaerheit verdragen,

Een ander soeckt om winst te dienen, en jek lij,

Om wilge⁴ dienst te doen, onwilge slavernij,

Ick soeck geen ander loon van dienst als dienst; mijn leven,

Granide, tot u dienst jek over heb gegeven:

Het naeste middel schijnt, om daer te raken an

Dees' Prins te dienen, want wort hij u echte man,⁵

Ik word' uw staêge slaef, en crijch mijn hoop door desen.

En mach jek u niet sijn, jek zal den uwen wesen.

Tisiph. Siet hier den dienaer daer jek mij best op vertrouw.

Hoort Daifilo. *Daif.* Mijn Heer. *Tisiph.* Gaet knielen voor

(mijn vrouw

Wt mijnen naem, en meldt, dat jek door 't vyer gedreven,

'T welk staech hoochaerdich climt, en wallecht⁶ van

(den dael,⁷

In dese borst ontfonkt van haere schoonheits strael,

De croon van Persen eisch voor mijn om haer te geven,

Indien dat sij, dewijl jek eindelijk bescheyt⁸

Op mijn versoeck verbid, van 's Conings mogentheit,

Een windeken van jonst liet in haer harte waeyen

Tot mijwaerts, 't sou een wenck voor 's hemels Goden sijn,

Waerop sij passende⁹ soud' het gheluk tot mijn

Van duizent aengezichts het lachenste¹⁰ doen draeyen.

Bidt haer ootmoedelijk, dat sij, daer 't al aen staet,

Van mijn vernedert hart haer dit ontsmeken¹¹ laet.

Gaet heen, jek gae ten hoof' terstondt den Coning spreken.

1 Ontroering. 2 zien 3 stil. 4 vrijwillig. 5 echtgenoot. 6 een afkeer heeft.
7 verminderen. 8 antwoord. 9 wanneer zij daarop letten. 10 zou het geluk het
meest lachende van haar duizend aangezichten naar mij doen keeren. 11 af-
smeeken.

Daif. Aen mijn dienstwillicheidt, mijn heer. sal 't niet ge-
(breken).¹

Tisiph. Mijn ijverige moedt, door moeyelijke quel
Van lang vertoef,² is sadt van wtstel op wtstel;
En mijn gedachten, die ten top van eeren strecken,
Wt ydle hoop voortaan geen langer voetsel trecken.
Dat desen dach den draet mijns hoops in stucken cort,
Of mij vergelde 't bloedt, zoo ruymlijck³ wtgestort
In dienste van het rijk; voor soo veel swaricheden,
Voor arbeitd, lijfsghevaer, voor hooch en laech geleden,
Mij loonende (naer eisch van saken wtgherecht)⁴
Met 's Conings hoochste jonst, en de Princes ten echt;
Op dat de Persen sien, wie, als des Conings dagen
Verloopen sullen sijn, de groote croon sal dragen.
De raedt is al vergaert, 'tis tijdt om in te treên.

Daif. Ay mij! wat soeticheidt vloeyt mij door al mijn leên!
Mijn voorbarige siel haer wentelt in 't verheugen,
Al eer de sinnen haer dat mededelen meugen,
En loopt haer bôon voorbij, onlijdsaem van vertoef,⁵
Waer door jck vreuchd' geniet al eer dat jckse proef.
Hemelsche Venus, drijft mijn' tongh door uwe goedicheit,
Dat jck wtdrukken mach' het minst van mijn ootmoedicheidt,
Van d'overghevenheid⁶ mijns harts tot haer, en van
D'eerbiedicheidt, die niet als haer verwondren can.

CONINGH. OSTROBAS. TISIPHERNES.

Con. Grootachtbre Princen, tot noch toe heb jck gelaten⁷
Yemandt te noemen die, mijns dochters huwelijk
Waerd sijnd', aenvaerden mocht de breydel van dit rijk,
En heerschappije van soo veel' verscheiden staten;
Om d'ingeseten door voorsichtich cloeck beleyt,
Van het wtheemsch geweld sorchvuldich te bewaeren,⁸
En voor mij nae 't verloop der haest ontslipte jaeren
Te stieren met ontsich,⁹ en met liefstallicheit.
D'oorsaeck, o Tisiphernes, dat ghij niet en trouden

1 Mankeeren 2 kwelling van lang te wachten 3 ruimschoots. 4 naar het-
geen de verrichte handelingen eischen. 5 die niet langer wachten kunnen.
6 toewijding. 7 nagelaten. 8 behoeden. 9 ontzag.

Granida
Is niet
Hoe vee
Maer 't
Wiens v
Dit oock
Versoch
Ons' de

Twee r
Den ee
Den w
Maer
Niet r
Maer
Comt
Een y
De b
Of d
Soo
Ostrob

Van
Bij
De
De
En
De
To
Ich
M
W
P
D
I
I

1
4
ze

ge-
en.¹

Granida al over lang, naer u verdienst en wins, x
Is niet dat jek ontken, mijn grootmoedige Prins.
Hoe veel dit Coninckrijck is in u deucht gehouden.¹
Maer 'tis dat Ostrabas van hooch verheven stam
Wiens vroomheits lofgeklanck² verdooft al 's wereldts can-
Dit oock door brief op brief, gesanten op gesanten, (ten,
Versocht heeft, tot nu toe, dat hij hier selve quam.
Ons' deucht-vruchtbaere tijt heeft, schijnt het, willen
(draegen

Twee mannen even groot van achtbaerheit bij mij,
Den eenen in verdienst, den andren in waerdij,
Den welken even seer jek wensche te behaegen.³
Maer dat en can niet sijn; nochtans jek boven al
Niet meer op d'eene sijd als d'ander sijd zal hellen.
Maer jek begeer dat ghij, in 't vryen meêgesellen,⁴
Comt overeen, wie dat den andren wijcken sal.
Een yder blijcken doe den andren sijne reden.
De best gegroundste win, de zwakste willich wijk,
Of dat het lot u schey, sijn uwe rêen ghelijck,
Soo blijft inwendig en wtwendig 't rijk in vreden.

Ostrob. Hoe nu? een onderdaan, een slaef, dien de voochdij
Van hooger wetten dwingt, gelijcktmen die bij mij?
Bij 't bloet van Arsaces? wiens grootheit hooch gheresen.
De Parthen 's werelts vrees⁵ alleen ontsien en vresen:
De Prins voor wiens geweld d'opgaende Sonne swicht,
En nau sijn vrees⁶ ontslaet⁷ als hij sijn hielen licht. <
Den donder van mijn naem sal Persen⁸ die versmaden,
Tot dat het siet en voelt, de blixem van mijn daden?
Ick wijcken? lae soo wijckt de Nijl wanneer hij vliet
Met onbetoomde loop, noch letsel⁹ aen en siet.
Wat hij vindt in de weech; versleept boschaegi¹⁰ en dijcken.
Puinbergen opgehoopt van wtgeroyde rijcken,
Die sullen banen mij den wech tot hoocheits top,
Daer mijn gemoedt na staet; en om te climmen op
Den throon van mijn opset, sullen dat sijn de trappen.

1 Aan uw dapperheid verplicht. 2 de klank der loftrompet 3 voldoen.
4 medeminnaars. 5 door de wereld gevreesd 6 wegwerpt. 7 het rijk der Per-
zen. 8 hindernis

En of den Hemel viel? Ick salder over stappen,
 Eer zijn getuimels drang mijn strenge moedt verdruck:
 Hij spuw zijn crachten wt, en 't buldrende Geluck
 Vrij clatre met zijn sweep, 't sal mij geen vrees in prenten;
 Ick trotse zijn gheweldt, en puf⁵ zijn dreygementen.
 Maer ghij, o tedre² Pers, wat staedij nae mijn eisch?³
 Die niet een' senu taey hebt aen u weecke vleisch,
 Ghij halve-vrouw, laet mans 'tgebruyck van 't heerschen
 (houwen.

Maer 't is u om de vrouw:⁴ Ghij vindt wel ander vrouwen,
 Waer mee ghij oeffenen de troetel-cunste meucht.
 Daer ghij u op verstaet, en die ghij van u jeucht
 Met geyle zeden leert, bedampt van wijn en roosen,
 Sardanapalus komt en wil Atlas verpoosen,⁶
 O Goden wacht u' hals! Gelijck 't oneedel bloedt,
 Sulck⁶ u hantering is. Maer jek ben opgevoedt
 Onder 't geknērs van 't stael, 't geberst van helm en swaerden,
 'T gekrijns van 't Oorloochs volck, en 't briesschen van de
 De dulle trommel, en d' opstokende trompet (paerden,
 Zijn mijn dartelste spel; d'hard' aerd, als 't nauwt,⁷
 (mijn bedt.

Aensiet u' swackheit om u selven te verschoonen.
 Ghij 't rijk van Persen? hoe? de last van soo veel croonen
 Kneusd' u het beekeneel: het pack van sulck gebiedt
 Drukt' u de schouders in, geeft u daer onder niet.
 De voorstant van soo veel te saem' gegroeyde landen
 Vereischt een cloecker borst, en clem van grover handen.
 Voorts die sich wil bij mij ghelijcken in waardij,
 Moet daer geen proef van doen door lot of praterij,
 Maer door de deucht⁸ alleen. Dat vroomheit in het vechten
 Zich tegens vroomheit stel, om ons geschil te slechten,
 Het rijk en de Princes sij des verwinners prijs.
 Dan, volghende mijn' raedt, zoo suldijs, sijdijs wijs.
 (Hoewel een onderdaen geen dienst zoo menichvuldich
 Can doen, of hij en blijft noch veel zijn' Prince schuldich)⁹

1 Geef niets om 2 zwakke 3 dingt gij mede in mijn eisch? 4 nl te doen.
 5 Atlas hulp verleenē, nl in het dragen van den wereldbol. 6 Zoo 7 als
 de nood daar is. 8 dapperheid. 9 verplicht.

U lat
 Dat u
 Tisiph.

Gelij
 Ist o
 Maer
 Soo
 Dien
 Ghij
 Mae
 Om
 Ick
 Wa
 Noc
 V v
 Ver
 Wa
 Der
 Die
 Ma
 En
 De
 Di
 So
 Er
 W
 G
 M
 V
 E
 D
 D
 S
 N

1
 dap
 en
 stan

U laten loons genoech voor u verdiensten zijn,
Dat u de Coning hier geleken heeft bij mijn.
Tisiph. Wanneer 's moeds buyen deel des redens toon ont-
(slippen¹,

Gelijk de storm, dien ghij blaest wt verwaende lippen,
Ist onbesuisde windt, die vaeck het minste schaedt,
Maer scheurt sijn' eigen cracht op onbeweechde² clippen.
Soo doet u raserij op Coning, mijn en Raedt.

Dien rij van Princen oudt, wt welker brave³ saedt
Ghij u gesproten roemt, en wort hier niet versmeten;
Maer dat ghij d'eer van mijn doorluchtigh huis versmaedt,
Om dat een Oppervoocht is boven mij gheseten,
Ick en dees Persen al u bittren ondank weten.

Want onse Coning valt ons niet soo wreed en wrang,
Nocht wij den onsen als ghij, die trots en vermeten,
V volk, met slaevernij ondrachelijken strang,
Verdrukt, en overheert⁴ met hart ghewelt en dwang:
Waer door u moed verheft,⁵ dat ghij 't met u braveren⁶
Den Goden, zoo ghij waent, des hemels maectt te bang,
Die, (lachen s' er niet om) 't u sullen ras verleen.

Maer ons bijsonder volck rechtvaerdich wij verheeren,
En met bescheidenheit den Coningh 't algemeen',⁷

Dees' deuchden houden wij op 't alderhoogst in eeren
Die ghij verkeert, vervreemt van alle recht en reên,
Soo smaedelijck gewoon met voeten sijt te trêên,
En moedeloosheyt noemt een' ondeucht in den helden:

Waerdoor ten aensien van uw' overdwaelsche⁸ zeên,
Ghij mijn en dese comt voor halve vrouwen schelden.

Maar niet meer als u dulle gramschaps ijl geweldén,
Vrees ick sonder belul⁹ u groove lichaemscracht;

En 't viel licht dat ghij noyt tot uwent nae vertelden
De troetelingen van dees' halve vrouwen sacht.

Dan oft gebeurden dat ghij mijn al ommebracht;

Soo soudén u nochtans dees' Persen cloeck, en moedich,
Niet kennen¹⁰ voor haer Prins (ken ik haar) maer verwacht

1 Wanneer de hartstocht het verstand overheerscht. 2 onbeweegbare. 3 dapper 4 beheerscht 5 uw overmoed zich verheft 6 pochen, ophakken 7 en de koning regeert het geheele rijk met verstand. 8 overmoedig 9 verstand 10 erkennen

Van al het rijk, en elk bijzonder wrake bloedich,
Want nemmer sullen sij het heerschen fel en woedich,
En u wtheemsche trots lijden in plaets van mij:
Maer wreeken bitterlijk een' vorst hun allen goedich,
Van wiens verdiensten, en lofwaerde daden, sij
Gunstiger oordelaers en kenners zijn als ghij.

Ostrob. Een lekker¹ trotst mijn cracht (wat sal mij noch ontmoet-
En hij leydt niet vertreên aen mortel van³ mijn voeten? (ten?)²
Wat beurt u, Ostrobas? ghij dreicht mij met gevaer
Van uwe wraeck; ik tart de Persen allegaër.
Daer leydt den handtschoen d' eerst van soo veel' onvervaer-
Tast sonder beven aen, en hef hem van der aerden (den
Soo lang 'er een sal zijn, die mij darf⁴ tegenstaen
Van allen, en sal jek niet weygeren te slaen.⁵

Ghij meucht u vrij met keur van wapenen versorghen.⁶
Tisiph. Mijn is dan d' eerste beurt. Nu, dat dan tegen
(morgen,

Rechtvaerdich Coning, ons een plaetse werd' bestelt,⁷
Op dat de bleecke doodt in een besteken⁸ veldt,
Een' van ons beyden doe sijn stijf opset vergeten.

Con. Sijn u gramschappen op malcander soo gebeten,
Dat sachter middel niet can eynden u crackeel,
Soo laet ten minsten u den roof van 't afgereten
Harnas uws vyants, sonder hem te moorden heel,
Volle verwinning sijn, en slechting van 't verscheel.⁹

GRANIDA.

Wanneer het aertryck van des ruwen winters plagen,
En sijn ontijdich coudt omhelsen wort ontslagen,
Gevoelt sij in haar hart oprekenen¹⁰ de schier
Heel wtgedoofde cracht van haer begraven vier;
Door dien de soete Lent' in sijn' verliefde weken,
Haer streelt, en ondergaet¹¹ met minnelijker treken,
Wanneer dat hij vernieuwt den outs-bekenden brandt;
Levende ritseling doorcruipt haer 't ingewant.

1 jongen. 2 gebeuren. 3 door 4 durft 5 vechten. 6 de zorg op zich nemen.
7 bepaalt. 8 afgepaald, besloten. 9 geschil. 10 oprakelen. 11 zich opdringt.

Alsoo gevoel jck veel ghepeisen in mij wecken
Wt haeren diepen slaep, en door mijn' leden trecken,
Die oorspronck namen in mijn teer-beweechde geest,
Als jck eerst wierd gewaer het schoone, dat mij meest
Behaechden van al 't geen dat mij oyt is verscheenen;
Want nae 't verlies van dien, allensjens sij verdweenen,
Met de gedaente, die mijn in den sinne lach.
En nu, door dien jck 't eens behaechde schoon' herzach,
Met meerder hefticheit sij op een nieu verrijzen.
Om mij de schoonheit van een' harder aen te prijsen.
Maer sacht Granid', houdt op, houdt op, want waar toedient
Dus hooch te zetten een, dien ghij tot heer en vriendt
Geensins verkiesen meucht? maer leyden moet u leven
Met, dien u andren keur² wt weynig sal geven.
Wat leyder' boodtschap, wt wat aengenaemer mondt,
Helas! was, Daifilo, die jck van u verstondt?
Ayme! wat vriendschap in u voorhoofd, stondt geschreven?
Helas! het schijnt dat op de staeten hooch verheven
Wij sitten met gebiedt,⁴ maer die 't wel ondertast,⁵
Vindt ons verheert verdruckt onder haer overlast.
Helas! meer droefheit vreest mijn hart dan 't hoopt ver-
Ik gae vernemen doch nae de verlangde tijding. (blijding

Rey van Iofferen.

Wat stort al gaven groot,
Bewoonders van der Aerden
De hemel in uw' schoot,
Als ghijs', ondanckbaer snoodt
Niet met den voet en stoet,
Maer vorder⁶ sorghen doodt,
Om 't aengeboôn t'aenvaerden
Maen, Starren, 's nachts cieraet,
D'eerwaerde Sonne-straelen,
't Aertrijck met vloedt doorwaedt,⁷
Daer cruydt, en boom beblaedt,⁸

1 het schoon, dat mij behaagde 2 de keuze van anderen 3 droevig 4 heerschappij 5 doorziet, gevoelt. 6 verder. 7 met rivieren doorstroomd. 8 van bladeren voorzien.

Bij blijë bloemkens staet,
'T schoon menschelijke saedt
Met lust u 't ooch onthaelen.

Het braef of soet gespeel,
Van windt of tedre snaeren,
Het lieflijk gequeel
Van mensch of vogels keel,
Spel en sang-menging eel,
Door 't oor met lust, geheel
Ter sielen innevaeren.

De Wierooek, diemen met
De Mirrhe plach te veugen,
Musc, Ambre, scharp Civet,
Groen cruidt, en bloemkens net
Roos, Lelij, Violet
Met reuken onbesmet
Verstercken, en verheugen.

Een vollen overvloedt
Van veele dranck', en spijsen,
Des menschen lichaem voedt,
Als hij met lusten soet,
Sijn' gragen honger boet;¹
Maer bruickt hij 's meer,² daer moet
Ghebreck en last wt rijzen.

Van alle 's werelts lust,
Is soeten brandt van minne
Voor d'heftichste bewust,³
Wanneer sij wort gheblust,
Als lief bij lieve rust;
Daer aertsche mondt gekust
Voldoet voor een Godinne.⁴

Dees lusten allegaër,
En duisent van ghelijcken
Als oefnen, aesmen maer,
En d'ongetelde schaer
Van al ons handtgebaer,

1 herstelt, voldoet 2 gebruikt er meer van. 3 bekend 4 zooveel is als een
Godin.

Voor Liefd' oprecht, en waer,
Nochtsans in vreuchde wijcken.
Sij doet¹ dat vreuchd' ontspring;²
In twee verbonden' harten;
En maeckt dat yder ding
Een' dubble lust in bring,
Door haer vereeniging,
Iae 't draghen onderling
Treckt soetheit wt de smarten.

Dees' saligende deuchdt
Op aerde can doen smaken
Een' goddelijcke vreucht,
Die luttel liën verheucht;³
Want meest een yder veucht
Sich omme sijn' geneucht
Van leur,⁴ of niet⁵ te maken.

Och hoe swaer ist te raken
Aen vriendschap onbevleekt,
Daer vrienden keur⁶ ontbreckt.
Dien lust tot staet en eeren
Boven de maet verheft,
Moet dese lust ontberen
Die 't alles overtreft.

Want onder luttel hieden
Daer hij wt kiezen gaet,
Can 't swaerelijck geschieden,
Dat een hem annestaet.

Wat vriendschap vol van trouwen
En van geneuchten blij,
Can Liefd' en Minne bouwen,
Daer geen behagen⁷ sij?

De nacht comt opter aerden
Gevallen met haer' schim,⁸
En met haer bruine Paerden
Berijden onze kim.

'T gevecht sal morgen maken

1 maakt 2 ontstaat. 3 genot geeft. 4 beuzeling. 5 niets. 6 keus in vrienden.
7 nl. aan elkander. 8 schaduw.

Mijns vrouwen huwlijck claer.
En in soo grooten sake,
Kiest het geluck¹ voor haer.

GRANIDA. DAIFILO.

Gran. Ach wat becommeringen,
Comen mijn' ziel bespringen!
De nacht, die 't al ontlast,
Maeckt dat mijn' Sorge wast.
De zwaricheit ghenakende
Houdt mijn' gedachten wakende:
Villicht² dat hier voorbij
Coom' sang of spel, om mij
Wat uit den sin te stellen
De zorgen, die mij quellen.
Maer wie comt gins gegaan
Bij 't schijnen van de maen?
Soud 't Daifilo wel sijn? jck sal de venster sluiten,
Van binnen can jek sien door 't glas, hij niet van buiten.
Daif. Kond 't lichaem als de siel vervolgen daer 't nae staet,³
'T was nu bij mijn' Godin, en niet hier op de straet,
Maer 't soeckt, nae sijn vermeugen,
Sich volgende te veugen⁴,
Daer 't van sijn leytsman 't hert
Nae toe ghetrocken wert.
Ayme! Granida, doel van mijn genegentheiden,
Hoe nood' is liefde van sijn lieve lief verscheiden?⁵
Maer wat vertoef' jck lang? best is 't dat jck vertreck,
Eer yemandt mij gewaer hier wordende begeek⁶
Mijn lieven⁷ als verwaent, en sonder grondt verheven
Castelen in de lucht. Dan jek ben niet gedreven
Door een' begeerte van besit ghelijck als sijn.
Nae dienst is dat jek tracht, en niet naer heerschappij.
Iuppijn, Princesse waerdich,
Sij voor u sorrechvaerdich,

¹ toeval. ² Misschien ³ verlangt. ⁴ zich begeven. ⁵ gescheiden ⁶ bespot. ⁷ beminnen, verliefd zijn.

En
De
Gran
De
Ma
W
O
Me
Be
Da
De
En
Va
De
O
Ve
V
Do
Do
En
Do
Sij
Do
Va
En
Be
T
En
W
H
E
De

Tisip

1 h
slaper

En 't hayr¹ van 's hemels Goôn

De wacht van u Persoon.

(smarte?

Gran. Hoe menich claecht van Liefd', een' onbeproofde²

Dees' openbaertse niet daer hijse voedt in 't harte:

Maer sij ontdeekt haer selfs, en ongeveinsde vlam

Wierd noyt verborgen dat sij niet te voorschijn quam.

O rechten sonder rêen! o wetten sonder weten!

Met recht mach 't opperst recht wel 't opperst onrecht heten:

Besit van staet, van landt, van gelts ontelbre som,

Dat deilt ghij nae 't geluck, niet nae de reden om,

Des vaeck den slechtsten krijcht hier van de grootste winste,

En die het meeste waert is, lijdt³ hem met het minste

Van d' erfgoên die Natuur ons achterliet gemeen⁴,

Deyldij den eenen veel, den andren ganslijk geen.

O rechten zonder reên!

Verkeerder menschen lust, en snoode schelmerijen,

V hebben voortgebracht: want in de gulden tijen,

Doen 's werelts kintsheit soet niet deed, dan sliep, of loech,⁵

Doe niemandt vorder als voor noodruft sorghe droech,

En hadder niemandt veel, maer yder had genoegh.

Doen waerdij onbekent, maer nu, door boosheits woeden,

Sijdijs een noodich quaedt, om quader te verhoeden.

Doe koos men lief na lust, nu dwingt het onderscheydt

Van staten,⁶ vaken ons te maken lief van leydt,⁷

En d'overvloedt die maeckt den alder meest van machten,

Behoeftich in het geen dat aldermeest is t' achten.

Twee eischen mij tot lief, den strijdt zal rechter sijn.

En wie dat wint, helaas! het is verlies voor mijn.

Want wien mij 't blindt geluk van beyden toe zal leggen,

Het kost mijns levens rust. Soo luttel heeft te seggen

Een Coningin, in saek, die haer soo seer betreft.

De spits 's hooch, maer eng, daer 't Luck ons op verheft.

Darde Deel.

TISIPHERNES. DAIFILO.

Tisiph. Ghij liefst Granid', en hebt ten hove dienst genomen,

1 heir. 2 niet ondervonden. 3 behelpt zich. 4 aan ons allen. 5 niets deed dan slapen of lachen. 6 standen. 7 om het ongeluk voor lief te nemen.

Om haer te dienen? *Daif.* Iae mijn heer, en ben gecomen
In uwen dienst, op hoop, dat sij u echte vrouw,
En door dat middel jck haer dienaer worden souw,
Om te besteden, in alsulcken dienst, mijn' jaeren,
Daer alle menschen toe, docht my, gheschapen waeren.
Dat mij de reden¹ wijst, can ik niet laeten nae,
Versuimen 't ander liên haers eygen schuld² en schae;
Dies, dat jck voor haer vecht, jae sterve, dat's mijn leven.

Tisiph. Voorwaer van eedel Godt is u gemoedt gedreven,

Dan³ dat ghij voor mij vecht, mijn eere niet en lijdt.

Daif. Maer wie sal weten, heer, dat ghij het niet en sijt?

Wt een besloten helm sal 't niemandt kunnen ramen.⁴

Tisiph. Ick selfs soud 't weten, en mijn in mijn harte schamen.

Daif. Men vecht hier om u lief, en 't rijk, en niet om eer.

Tisiph. Dat's waer.

Daif. Kiest, wijslijck, dan het zekerste mijn heer.

Tisiph. Maer of⁵ hij u versloech? *Daif.* Dan moet hij u ver-
Soo 't u belieft. (beyden.⁶

Tisiph. Iae. Want gans Persen hij ontseyden

Maer proev' jck het soo goedt dan niet ten eersten?⁷

Daif. Neen

Want hij lijdt meer gevaers van twee liên, als van een.

En of den wreden Parth niet waere te vernielen,

Als met den onderganck van bey de vechters sielen;

Wat cond 't u baten dat ghij hem ter helle sondt,

Indien ghij (God behoedts)⁸ bleeft dootelijk gewondt?

Maer soo dat mij gebeurt, wat isser aen gelegen?

De vruchten van de winst door mijne dootd vercregen,

En sullen niet met mij verrotten in het graf,

Maer ghij sult erven, heer. al het genot daer af;

En de Princesse, die 't veel saligher zal wesen

Te leven met een Prins der Persen, wtghelesen,

Als met een walscher⁹ raeu, en overdwaelsch tyran.

Tisiph. V reên sijn groot. Ik ken 't. Doet dese wapens an.

De Goden willen u en mij het best verleenen.

¹ verstand. ² dat is hun eigen schuld en schade ³ Maar dat ⁴ vermoeden.
⁵ zoo ⁶ afwachten ⁷ maar is het niet wel zoo goed, dat ik dan dadelijk be-
proef? ⁸ God verhoede het. ⁹ vreemdeling

Daif.
Op
So

Ostro

He

On

Da

Ma

So

Di

Ve

Da

Va

Daif.

W

De

Ve

Ve

M

Con

De

V

De

De

E

O

O

L

D

Daif.

G

V

1

om

hij

Daif. 'T is hooge tijdt, mijn heer, vaert wel, jck spoey mij hee-
Op dat mij niemant ken van die ons vechten sien, (nen.
Soo sal jck zonder spraek 't geselschap eere bien.¹

OSTROBAS. DAIFILO. CONING.

Ostrob. Waer blijft mijn vijandt? leyt hem 't hart in jle reden?
Heeft hij berouw? of sijn de wapens noch te smeden,²
Om datter geen gemaect in 't heele Persen' sijn
Daer hij sich in gerust vertrouwe tegens mijn?
Maer al beswoer t' Vulcaen met dubbel' hardichede,
Soo sal het wederstaen mijn' punte, noch mijn' snede.
Die sorch verlet hem niet, dacht' hij soo ver, jck acht
Veel eer, dat hij sich bet sint gister heeft bedacht.
Dan, soud' hij daer wel sijn? zoo wilt tot bloedich teken
Van den aengaenden strijdt flux de trompette steken.

Daif. Onsterffelijke Goon, verstreckt mij nu de cracht,
Waarmede, doe jck noch was harder. ommebracht
De vreesselijkste van de wreede wilde dieren;
Voor al Granida, ghij, die mij gaet herwaerts stieren,
Verdubbelt mij den moedt, en crachten onder 't slaen,⁵
Mijn vijandt wacht op mij, daer gaet het teken aen.⁶

Con. Persen, u Prince wint, verheucht⁷ mijn ondersaten,
Den hemel vecht voor u. Ontslagen zijn mijn staten
Van d'ysselijke vrees, daer leyt de Parth gevelt.
Dat Tisiphernes leef, geluck grootmoedich helt.
Den groten scepter ghij sult voeren nae mijn leven,
En u gewenschte lief jck u ten echt zal geven.
Ontwapent u terstondt, en nae de ruste tracht,
Op dat u wonden, of vermoeytheit sij versacht.
Laet ons de Goden gaen met danckbaerheit vereeren,
Die op des vyants hoofd sijn dreygementen keeren.

Daif. Opperste Goden, en ghij opperste Godin
Granida, die u throon in 't diepst hebt van mijn sin,
V komt de zege toe, ook sult gh' er 't not⁸ af erven,

¹ zonder te spreken zal ik mijn eerbetuigingen doen aan de omstanders. ² om gesmeed te worden. ³ Perzië. ⁴ Die vrees houdt hem niet terug, al dacht hij ⁵ vechten ⁶ begint. ⁷ verheugt u ⁸ genot.

En mij is nots ghenoegh om u not, not te derven,
Wat naeckt u blijde maer, o Tisiphernes, sal
V siele cunnen wel de blijchap dragen al?
Het sal schier sijn van nood' dat jck u die verberge,
Op dat haer' heftigheidt niet al te veel en verge
V ingenomen hart met overige feest,²
En sijn omhelsen streng³ verdelg' u swacken geest.

Rey van Iofferen.

Lof goedertieren
Goden, waert te vieren,
Die, doen wij weenden,
Kracht, en moed verleenden
Over' ons sije,
In het bitter strijen
Om d'heerschappie.

Doen 's werelts jaeren⁴
Iong, en onervaeren
In boosheits listen,
Van geen eigen wisten,
Kenden de lieden
Dienen, noch ghebieden,
Wat het bedieden.⁶

Yder behoefde
Luttel, d'aerde proefde⁷
Ploegen noch delven,
Willich, wt haer zelve
Droechse de goeden,⁸
Die de menschen voeden
In overvloeden.

Maer 't overtreden
Van nootdrifticheden,⁹
Dat dompt,¹⁰ een ijder
Inde sorgen wijder,

1 uit nood. 2 uw hart van overvloedige vreugde vol. 3 de krachtige omhelzing van die vreugde. 4 aan. 5 de menschen in de eerste jaren der wereld. 6 Wisten de menschen niet van dienen en gebieden, wat dat beteekende. 7 ondervond. 8 goederen. 9 het verder gaan dan de nooddrift. 10 dompelde.

Doende, met pijnen,
'T veele luttē schijnen,
Hen quam het mijnen.¹

Want, doen het vechten
Daers' hem eerst nae rechten,²
Haerlie beswaerde,
Zij verdeelden d'Aerde;
Grachten en staken
Sachmen doen eerst maken,
Muiren en daken.

Voorts met malcandren,
Om met crijch den andren
Niet meer te stooren,
Sij een' Coning kooren,
Die haere twisten
Met sijn oordeel slisten³
Dats' oprecht gisten⁴

Die haer oock tegen
Volcken bij gelegen,⁵
Die'r overvielen
Om haer te vernielen,
Leyden ten strijde
Daer hij 't geenēn tijde
Sich selven mijde.

Dese rechtvaerdich,
Waeren 't rijke waerdich,
Maer haer naesaten
Hebbende verlaten
D'oprechte wegen,
Lust in 't heerschen cregen,
En 't ontucht plegen.⁶

Soo dat (daer d'ouden
Liever dienen soudē)
Een coning heden
Nau en is te vreden
Met sijne plecken,⁷

1 zich weergeven. 2 richten. 3 besliste. 4 billijk achten. 5 naburig. 6 en in het plegen van ontucht. 7 plaats, gebied.

Om 't gebiedt te reken'¹
Haer sinnen strecken.

D'oude niet gaeren
Heerschten, daerse waeren
Daer toe gebeden²
Dese, niet te vreden
Met die 't haer bieden,
Dwingen ook de lieden
Die voor haer vlieden.

Wat onghelucken
Comen 't landt verdrucken,
'T welleck moet lijn
Vreemde tyrannijen!
Nevens het plagen
Des Tyrans, 't moet dragen
Sijns vollix³ knagen.

Lof, goedertieren
Goden, waert te vieren,
Die, doen wy weenden,
Cracht en moet verleenden,
Over ons' sije,
In het bitter strijen
Om d'heerschappie.

DAIFILO.

Al peinsend' op sijn bed jek leggen vandt mijn heer
Gemat van⁴ hoop, en vrees' door 't trecken heen en weêr.
Mits⁵ hij mij wert gewaer, vlooch op met heftich vragen,
Wat's d'wtgang⁶ van den strijdt? U vyandt is verslagen
Seyd' jek, waarop hij mijn omhelsend' heeft geseyt,
Geen' eeuw sou wisschen wt sijn hete danckbaerheit;
Noch mijn getrouwe dienst uit sijn gedachten vlieden,
Soo lang als in sijn siel Granida sou gebieden;
Dewelcke morgen hij te gaen besoecken dacht,
Indien sijn' blijerschap hem liet leven desen nacht.

¹ uit te breiden. ² als zij er toe verzocht waren. ³ van het volk van dien tyran. ⁴ afgemat door. ⁵ toen. ⁶ uitslag.

Tot mor
Geneich
Hem pr
Haer' s
Sijn' af
De sorg
Die sla
Sijn st
Maer a
Drijft
Soo na
Daer, a
En ma
Te tog
Als op
En 't
Ach sa
Is die
Ayme
Dats

Gran. F
O Vo
Om h
Ick, i
Voest. I
V nie
Siet
Dat i
Door
Niet
Die
Voor

1 mijn g
zonnew
8 niets.

Tot morgen waer te lang; indien zijn ingheboren
Geneichtheit t'haerewaerts, met aenhoudende spooen
Hem prickeld' als de mijn.¹ De naere nacht verspreydt
Haer' schaduw over 't cruidd, en d'eedle Sonne weydt
Sijn' afgeronnen jacht,² ter westsijd van de bergen;
De sorgen, die des daechs het woelich vollick tergen,
Die slapen met den mensch; 't gevogelt en het vee
Sijn stom, de maen slaept, en misschien Granida mee.
Maer altijd leeft mijn liefd. Een treck om te vereenen³
Drijft mij nae mijn Godin, en dwingt mij herwaerts heenen
Soo naer⁴ als 't lichaem can. Dit zijn de vensters dees,
Daer, als de Son opging, de tegen-Son' verrees,
En maeckten hem beschaemt. Wt dese vensters plach
Te togen⁵ mijn Godin haer aenschijn op den dach;
Als op 't onwaerde volck haer jonste sij laet regenen.
En 't haer belieft daermee Hemel en Aerd te segenen.
Ach salich jck die 't sie! soo salich niet misschien
Is die 't genieten sal, en niet soo wel sal sien.
Ayme! jck vocht, jck wan,⁷ een ander sal braveeren!
Dats niet;⁸ maar die 't sal zijn can u niet vol waerden!

GRANIDA. VOESTER. DAIFLO.

Gran. Hoe nu Granida? cloeck, en vaerdichlijk besluit.

O Voester. *Voest.* Dochter. *Gran.* Daer gaet Daiflo, treedt wt,
Om hem te roepen, ras, want gaern' uit sijnen monde,
Ick, in wat staet zijn heer sich vinden magh, verstonde.

Voest. Ick vliegh, mijn vrouw. *Gran.* Nu dan, dat swackheit van
V niet, het minst gegrondt in reden⁹ kiezen doe. (gemoê
Siet dapperlijcken toe.

Dat ingesogen waen, die 't merch en 't hart zoo naer¹⁰ leyt,
Door dien van kintsheidt af sij ons wort in geplant,
Niet met haer' nevel deck de claere naeckte waarheit,
Die de Natuire prent in 't redelijk verstandt.

Voorgaenden¹¹ overleg met reden van gewicht,

1 mijn genegenheid nl. 2 afgeloopen d. i. meegeloopen span paarden (van den
zonnwagen). 3 haar gezelschap te zoeken. 4 nabij. 5 Granida. 6 toonen. 7 won.
8 niets. 9 het onverstandigst. 10 nabij. 11 voorafgaand.

En d'ondervinding selfs heeft mij wel onderricht,
Dat soeter lust en rust gemeenlijk werdt genoten
In hutten, als ten hoof, of op beveste sloten.
Als dat al niet en waer;¹ maar dat een harders staet,
Was vol van arbeyt, moeyt', vol sorch, en commer quaet,
En jek daer inne mocht soo trouwe liefd' bejagen,
Wat vreuchde soud 't mij sijn, daeromme smart te dragen!

Voest. Daiflo hij keert. *Gran.* Hij keert. Ayme! Ayme! wat be-
Cond quetsen mij bij u,² ten waer 't het uwe waer? (swaer,
Granida dese tijdt is jonst van Godt vercregen.
Dienter u van.³ Hij naert. Ick gae beneên hem tegen.⁴
Het swaerste meest moet wegen.

Daif. Mijn' vrouwe, siet mij hier tot uwen dienst bereyt.
Belieft u yet van mij? *Voest.* Niet anders als bescheyt,⁵
En kundschap van de wel- of qualijckvaert uws heeren,
Mijn' vrouw comt sellefs of, en seyt dat sij begeeren
Heeft, om wt uwen mondt het selve te verstaen.

Gran. 'T believ' u, Voester, aen een sijde wat te gaen.

Daif. Hoge Princes, jek bid den hogen Prins der Goden,
Dat hij u wenschen geev de cracht van sijn' geboden,
En danck haer⁶ dat mijn dienst u yet wat comt te staê,

Gran. Ach Daifil'! *Daif.* Hoe mijn' vrouw? O voester. *Gran.* laet

Hadt ghij mij, Daifilo, niet verre boven allen, (dat nae.⁷

Doen ik u eerstmael sach, verheucht en wel bevallen,
En u te passe⁸ dienst mijn hart geneycht tot dij,

Soo soud u heuschen trouw gepleecht ten hoof, bij mij

De jonst verwecken, die jek u al droech te voeren:

Nu heeft se die vermeert, maer in mijn is gebooren

Een' lust om weten wat het sijn mach, dat u hier

Dus inde naere nacht ontrent mijn vensters stier':⁹

Ontdekt!¹⁰ het vryelijck en antwoordt op mijn vragen.

Daif. Een oprecht hart, mijn Vrouw, darf van sijn grondt¹¹ ge-
(wagen.

Princesse als mij verscheen dat heilsaem aenschijn schóón,
Dit seldtsaem wesen, dat soo rijcklijck stelt ten tóón

1 al was dat ook niet zoo. 2 als ik bij u was. 3 maak er gebruik van 4 tege-
moet. 5 bericht. 6 hun (den Goden) 7 doe dat niet nl. roepen. 8 gepaste. 9 stuurt.
10 openbaar, zeg 11 van de ware redenen tot handelen.

De grootheên uwer siel', haer' hoge' en heussche goedicheit,
Haer ernst, oprechticheit, bescheidenheit, cloeckmoedicheit,
Had toen een vierich Godt mijn hart noch niet geleert,
Dat u den hemel aen de werelt had vereert

Op voorwaardt, dat elkeen, die kenden u waerdije
Sich willich geven moest, aen u in slavernije,
Soo moest jek van 't geslacht der eyckenboomen hardt,
Of wel een rootse¹ sijn, die niet beweecht² en wardt.

Grootachting uws persoons is voocht³ van al mijn sinnen.
Die dreef mij van het veldt, en deed mij 't hof beminnen,
Om de genegenheit mijns siels te wt'ren,⁴ want

Dat zoekt haer aen het schoonst te geven dat sij vandt,
En met dat een te sijn. Maer waerdste der Godinnen,
Hoe wel jek daer nae wensch, jek hoop het niet te winnen;
Soo waerd⁵ en acht jek niet, bij⁵ een Godin, een mensch,
Om mijn ootmoedig hoop, verschoont mijn trotse wensch.
Ik wensch het niet, maer sou daer wenschen aen te raken,⁶
Moght jek door wenschen eerst mijn self dies waerdich

(maken,

Dit doet, mijn vrouw, dat jek op 't naest' u bijsijn soeck,
En ver van u te sijn mij valt de swaerste vloeck.

Gran. Ach Daifilo! door 't glas verstond jek de geruchten⁷
Van u verliefde clacht en ongeveynsde suchten.

Noch 't is nu d' eerstemael dat jek die heb verstaen,
Noch 't is nu d' eerstemael dat jek bespeurden aen
V wterlijke jonst, u innerlijke vlammen.

'K en acht geen beuseling van onderscheit der stammen,

De deucht maeckt edel, u en overtreft dan

Ter wereldt, dat jek weet, geen Prins noch Edelman.⁸

Daifilo, jek heb u lief, en sal u liefd betalen

Het dierste dat jek can. Den tijdt verbiedt te dralen

In 't openbaeren van mijn ongemeten vier.

Dit 's Daifilo. mijn raedt, leydt my terstondt van hier.

Een harderinne cleedt, in plaets van goudt en sijde,

Ick vrolijk ben getroost, indien ghij u cundt lijden⁹

Met mijn in sulcken staet, soo vliênw' eer dat het daecht.

1 klip 2 bewogen 3 meester 4 freq: van uiten 5 vergeleken bij 6 bereiken.
7 klanken 8 onderwerp 9 tevreden stellen

Daif. Ick kus de aerd, mijn' Vrouw, die uwe voeten draecht.
Een hartseer doodt mij, groot, maer lieflijk boven maten,
Dat ik soo grooten jonst moet onvergouden laeten.
Door dien mij macht gebreeckt.¹ Maer overlegt mijn' Vrouw,
(Want liever als u druck² had jek mijn' eigen rouw)
Van welcken hoocheit ghij soudt climmen gansch beneden.
Een' Coninginne, niet geëert, maer aengebeden,
Haer geven³ tot een' staet,
Daer niemant acht op slaet?
Het braef,⁴ opsichtich,⁵ groots, en hemelhooch verheven,
Van duisenden gewenscht voor salich-makend leven,
Soudij verlaten, om een leven soet, en sacht,
Maer ongesien en laech, slecht, nedrich, ongeacht.
Het welck u mocht bedroeven,
Wanneer ghij 't quaemt te proeven,
Men raekt 'er lichtlik in, maer swaerlijcker wt.

Gran. Houdt, Daiflo, het mijn' voor geen verijlt⁶ besluit.
Eer jek met dese saeck dus ver ben voortgetogen,
Heb jek in juiste schael de dingen overwogen.
De Princelijke staet veel nutheits innebrent.
Maer (Goon!) wat tegenwicht is met dat nut gemengt?
Ach, ach, eenvoudige rust der harders laech geseten.
Die luttel van 't geswindt ramps overromplen⁷ weten!
Ik sie nau, dat jek yet, o Daiflo, verloor,
Indien dat jek die staet slechts om haer selven koor;
Nu kies' jek s' niet alleen om 't schuwen der verdrieten,
Die mij genaecken, las! maar meer, om te genieten
En te vergelden dier u liefd' die mij verwan;⁸
De waardste vreuchde, die den hemel delen can,
Om welke in midden 't vyer jek sou te leven dogen.⁹
Maer wat, jek doe 't alree, ghij siet de proef voor oogen.
Wat last? wat smarte? wat quellagie soud' op mijn
Dan yet vermeugen als jek een met u mocht sijn?

Hoe dus verbaest, mijn vriendt? heeft u dees' maer verslagen?
Daif. Verslagen? jae, mijn' Vrouw. noyt droefheit in mijn dagen

1 ontbreekt 2 verdriet 3 zich begeven 4 aanzienlijk 5 dat opzien baart 6 overijld. 7 het snelle overkomen der rampen. 8 overwon. 9 om die te verkrijgen zou ik verdragen om midden in het vuur te leven.

✓ Vermeesterden mijn hart met sulcken overlast,
Gelijk de blijfchap nu dat heftich annetast.¹
Wat eer? wat lof? wat danck can u de werelt geven?
Te cleyn is mijn gedacht. Ach lief, en saligh leven
Van mijn' ootmoêge siel! Ach mocht mijn' siel, van nu
Doch vaeren eeuw'lijk metter woon' wt mijn in u!
En in dees woning schoon uws siels altijt, nae desen
Onscheydelijk², haer trouw-nechtige³ dienstbôo wesen!
Gran. O Daifilo, de tijdt moet sijn genoomen waer.
Vindij mijn' voerslach goedt? Daif. Mijn' Vrouwe dat wij
Niet langer op beraên. V voorsicht⁴ heeft veel varder, (daer
Princes, en bet gesien, als uwen slechten harder.
Wat u believ' geschiê. Gran. Nu, Daifilo, dat wij
Mijn' Voester dan terstondt gaen winnen op ons sijn,
En onderrechten haer de sake te bestellen,⁵
Dat mijn verlies op 't minst mach⁶ mijn Heer Vader quellen.

Vierde Deel.

DAIFILO.

Onder soo veel, soo veel cieraden eel en braef
Vant vrouwelijk geslacht, geensins de minste gaef
Des hemels, dat sij licht ter ij1 een raedt versinnen,
Die nae veel overlegs, een man nau soude vinnen,
Soo ras de voester had haer tegenreên⁷ geseit,
Sij waeren van mijn' vrouw wel crachtich wederleyt.
Soo ras de voester sach dat van verandering spreken,
In haer voornemen, was voor steene rootsen preken,
En ons haer dienste bood, soo hadden sij, om 't stick⁸
Lichst wt te voeren in min dan een oogenblick,
Een' loosen raedt bedacht, om soo seer te verblenden
Den Conink en al 't hof, dat sij haer sullen wenden
Niet eens om ondersoeck nae de Princes te doen.
De saken sijn bestelt, en niemant sal vermoên

1 aangrijpt. 2 onafscheidelijk. 3 naarstige. 4 overleg. 5 beschikken 6 kan.
7 tegenwerpingen. 8 plan, opzet

Het minst op mijn. Neen, want in 't west noch niet gedaen
De bruine grijnsen van des hemels vrolijk aenschijn; (sijn,
Scharp 's Uchtens' gouden cruyen in 't oosten schittert, mit
Haer versch gevlochte crans van roosen roodt, en wit.
Niemandt van 't hofgesin is, weet jek, noch gheresen,²
En acht mijn heer sal mée noch bij sijn bedde wesen.
Maer later dienden 't niet, siet, waer hij mijn ontmoet.
De blijchap steurt den slaep meer dan de droefheit doet.

TISIPHERNES. DAIFILO.

Tisiph. Spoeydt u eerwaardich licht, om op mij wt te spreiden.
'T beginsel,³ en 't vervul' van mijn geluckicheden,
O blosend' Uchtent, boet mijn ongerust gewach,⁵
Voorloopster van de Son, vroemoeder' van den dach.
En ghij glist'rende star' deekt u verliefde stralen,
Wat eer als nae gewoont, en om weêr te verhalen
V tijt-verlies zoo wilt u t'avondt liever spoên
Wat vroeger, als u licht mij beter dienst sal doen.
Stelt, heldere Godin, u brallen wt, tot t'avondt,
En neemt, soo ghij nu te cort comt, aen⁴ den avondt;
Indien ik willich volch der minnen hete brandt,
Noch Godtheidt, boven d'uw' verhef in mijn verstandt.
Daif. Ik wensch mijn' heer van daech het hoochst geluck
(te proeven.

Tisiph. Sijdijs daer, Daifilo? gaen wij ten hoof vertoeven,
Tot dat de Coning rijst, om dan van stonden aen,
Gelijck besloten is, voort⁶ nae mijn' vrouw te gaen.
Maer siet haer voester. Wat of haer dus vroeck mach quellen?
Daif. Misschien, mijn heer, ist om de staecy te bestellen,¹⁰
Die tegens uwe coomst moet heerlijck sijn bereet.
Tisiph. Roept haer; op dat jek yet vande Princesse weet.

DAIFILO. VOESTER. TISIPHERNES.

Daif. Mijn' vrouw. *Voest.* O groote Goôn! *Daif.* Mijn heer soud'
Voest. Waer is de Coning? (u yet vragen,

1 Aurora. 2 opgestaan. 3 begin. 4 vervulling 5 herstel mijn onrustige ge-
moedsbeweging 6 vroedvrouw 7 morgenster 8 van den avond af 9 dadelijk.
10 beschikken.

Tisi
W
W
D
Voe
Tisi
Is
Tisi
Voe
D
Tisi
M
Tisi
Daif
Tisi
Con
Voe
E
D
Con
Voe
A
S
E
O
A
D
G
R
D
D
A

Tisiph. Wel? hoe, voester, dus verslagen!

Wat 's van Granida?¹ he? *Voest.* O Goden wonderbaer!

Waer is de Coning? *Tisiph.* Hoe, en is 't niet wel met haer?

De saeck betreft mij meê, segt watter mach gebreken.²

Voest. Dat men de Coning weck, jek moest den Coning spreken,

Tisiph. Dat men den Coning weck Maer geeft ons wat be-
(scheyts,

Is t qualijk of is 't wel? *Voest.* Qualijk, en wel, van beydts.

Tisiph. Qualijk en wel? hoe soudmen hier bescheyt wt mer-

Voest. O eeuwelijke macht? o wonderlijke werken. (ken?

Die d'aertsche sinnen en vernuft te boven gaen!

Tisiph. O Goôn wat sal dit sijn? *Daif.* Terstondt suldijs 't ver-

Mijn heer, de Coning is geweckt, en voort geresen. (staen,

Tisiph. Siet of hij komt.

Daif. Mijn heer, hij sal terstondt hier wesen.

Tisiph. Daer is den Coning, nu u bootschap, Voester, doet.

CONING. VOESTER. TISIPHERNES.

Con. Wat brengdij, voester, ons dus schichtich? quaet of goedt?

Voest. 'T believ' u heer, wt mij te hooren de geschiedenis;

En selfste oordlen of 't voor quaet of goedt te deden is,³

Den Coning met gedult aenhoore mijn vertreck.⁴

Con. Spreekt claerlijk niemandt en sal steuren u ghespreck.

Voest. Hoewel een eedel hart van wtgenomen sinnen

All' eedel harten vroom, en deuchtsaem moet beminnen,

x Soo heeft Natuur nochtans gehecht aen ons gemoedt

Een treck, die ver den een' voor⁵ d'ander kies en doet,

Om door vereende liefd' daer mée te sijn verbonden.

Als sulcken wederpaer getref⁶ wort, of gevonden.

Dan wast de liefd' geswindt: soo datse naermen vijndt,⁷

Geen nieuwe vriendschap, maer vriendschaps vernieuwing

Recht of gepaert geweest al waeren onderlingen (schijnt,

Die sielen eer sij lijf, en 't wereldsch licht ontgingen.

Des⁸ Tisiphernes sich niet belge. dat mijn' vrouw.

Als sij gistr'avondt haer tot slapen geven souw,

1 Wat is er met Granida? 2 verkeerd zijn. 3 verklaren, noemen. 4 verhaal.
5 boven. 6 aangetroffen 7 bevindt. 8 daarom.

Om 't aenstaend' huwelyck was droevich en t' onvrede,
 Alsoo 't aen haer gemoedt niet ganschlyck en voldede.
 De treurige Princes, seer veel, en ijvrich bad
 De groote Goden haer te jonnen, 't geene dat
 Die beter dan sij selfs voor 't best en schoonste kenden,
 En conden, was het haer believen' t' haerwaert senden.
 'Twoelsieck gedacht had nau van 't bidden eindt ghemaect,
 Als sij, en corts daerop, jck ben in slaep geraeckt.²
 Ick lach in diepe rust, mijn leden overgoten
 Met sachten slaep, en all' mijn' sinnen toegesloten,³
 Mijn' siel gedompelt in een grondeloos vergeet,
 Soo dat de droomen oock, die buitenstijts met leedt
 En daechschen arrebeyt des lichaems, comen quellen,
 Met hun vernieuwing niet vermochten haer t' ontstellen;
 Wanneer een groot geluit heel schielijck d'ooren sloech,⁴
 En overclaere glans mijn' vaeck wt d'oogen joech.
 Ik hoorde soo, en sach, (O Goden leert mij seggen)
 Dat d'opgetoogen⁵ siel 't lijf onbeweecht liet leggen.
 Siet daer, de camer leeft, en tsiddert op de clanck,
 En lieffelijcke maet van hemelsch spel en sanck
 Der negen susteren gecroont met lauwertelgen.
 D'ontsprongen⁶ vensters op, en cunnen niet verswelgen
 Het helle licht, waer van de volle kamer blaecht,
 Vloer, want, tappisserij,⁷ en welfsel vlammen braecht,
 Die niet en branden, niet om te vernielen móórdich,
 Maer tot erkenenis des Godheits tegenwoordich.
 De Sangsters schicken haer in 't rond', en midden in
 Den fraeygevoechden ring,⁸ verheft haer een' Godin;
 Granid' in all's⁹ gelijk; van welgeschickte leden,
 Van eerwaardich gelaet, van trony net besneden,
 Van olycleurt¹⁰ ghesicht, van dichte vlechten blondt,
 Van bleekheit des gedaents, en roó coralen mondt.
 Het hooft, tot teken van haer' mannelijcke luimen,¹¹
 Deckt eenen blanken helm, en blickert door de pluimen.
 Maer haer voorsichtich' arm gewapent schijnt te sijn

1 als de goden het wilden. 2 toen zij in slaep viel en kort daarop ik. 3 verdoofd. 4 trof. 5 naar boven getrokken. 6 open gesprongen. 7 behangsel 8 mooi gesloten kring 9 alles 10 oljfkleurig. 11 gedachten.

Met eenen scilt van claer doorsichtich cristallijn;
En dat sij 's wijslijck bruickt, en niet en soeckt door desen
Als soete vrede, blijkt aen haer besadicht wesen,
En aen d'olijventack, een tegenteken¹ van 't
Crijchsduyend gras, dat sij reyckt met haer' rechterhandt.
Sij wendt zich tot Granid', en goddelijcke seden
Ontsluiten haeren mondt, met dusdanige reden,
Die goddelijcke cracht,
Diep druckt' in mijn gedacht:

Granid' ontwaecht, want rust ghij buiten slaep sult vinden,
Siet hier Minerva, die noch in de wiech² u minden,
En haer' ghenade sandt. Geen mensch valt u te lôt,³
Maer in des hemels throon, de Liefd' een eewich Gódt.
V liefde tot de Liefd, doet Liefd in liefde blaken,
Die kiest u tot sijn Lief: ik sal het huw'lijck maken,
Ghij sult de weerliefd sijn, sijn Bruidt, en sijn Godin,
Een vrouw van stage Liefd', niet van de wulpsche Min.
Vw vrijer wacht om hooch, wij sijn u coomen halen.
Godinnen voert haer mée, de doorschijnige salen
Des hemels sullen haer niet schamen dit cieraet.
Nieuwe Godin, u hart van aertsche last ontslaet.
Wt hadse,⁴ mit ontsteect⁵ het wellustige spelen
Der negen sangstren, daer sij lieflijck onder quelen.

Nu ontslaet u d'aertsche last,
Beter past
V de Godtheidt aen te trecken.
Salige Godinne, wij
Voeren dij,
Nae des hemels hoochste plecken,
Plecken altijd hel en claer,
Plecken, daer
Nemmer last can lust bevlecken.

Soo ras sij desen sanck met spelen heffen óp,⁶
Ontlascht⁷ zich het palays tot boven in den tóp,
Het gulde welsel splijt, en de gemetste⁸ dacken.

¹ teeken tegenovergesteld van. ² toen gij nog in de wieg laaght. ³ te beurt
⁴ Hiermee zweeg ze. ⁵ begint ⁶ aanheffen. ⁷ laat los ⁸ gemetselde.

Granida voerens' op Olijf en laurentacken,
 Dus singend' hemelwaerts, al hooch, en hoger heen,
 Vervlecht van mijn gesicht, tot dats' er wt verdween.
 Doe voechden sich 't gebouw en alles in zijn' stede,
 Bedaerend, als jck mée ten langen lesten deede.
 Verbaesde sufheid, van mijn' leén allensgens streeck,¹
 Ik rees, en 't geen jck wel besien had, overkeeck.²
 Granidaes lêge coets tuicht dat der oude vrouwen
 Ghesichten, niet altijd voor droomen sijn te houwen.
 Hier is mijn geest af³ vol, dit coom ik dienen aen.
 De Coning oordeel nu na dat hij 't sal verstaen.

Con. Mijn' dienaers, gaet terstondt wat hier af is, bespooren.⁴

Tisiph. Mijn heer, de vrouwe raest.

Con. Soo deed sij noyt te voeren.⁵

Tisiph. Voorseker raestse nu, al raedse noyt misschien.

Voest. Noch oyt, nocht nu. *Con.* 'K en weet.

Tisiph. Men sal 't haest⁶ cunnen sien.

Ik spoey mij derwaerts heen. *Con.* Doet daer in u behagen.
 En laet, op 't rascht aen ons de tijding herwaarts dragen.

CONING.

O Goden groot, soudt ghij mij hebben wel gespaert,
 Tot 't alderlaetste van den ouderdoom bejaert,
 Op dat jck troosteloos daer inne souw versmachten,
 Berooft van 't geene dat alleen haer leet versachten?
 Maar hoe? indien alsoo de saken sijn gestelt,
 Als ons de voester voor de waerheit heeft vertelt,
 Soo loof ik danckaerlijck u goedtheit hooch van waerden,
 Hoewel jck eensaeem blijv', en mis mijn lust op aerden.
 Want als ghij mij onttrockt dit eenich pandt soo soet,
 Door ongeval of doodt, gelijk misschien ghij doet,
 Soo soud' jck, tegens u en mij misdoende, dwalen,
 Indien jck op u wil. en wetenschap ging smalen,
 Mij steurende⁷ dat ghij quaemt wedereischen,⁸ 't geen,
 Dat jck soo lang van u genoten had te leen.

1 ging 2 overzag 3 van 4 onderzoeken. 5 voorheen 6 welhaast 7 verstor-
 rende 8terug eischen

Re
 Re
 M
 So
 Va
 W
 De
 N
 M

Rey
 W
 G
 M

Con.

A
 E
 'T
 G
 L
 O
 E
 G

Rey

G
 D
 D
 A
 L

E
 B
 T

1 n
 keur
 9 ves

Recht of jck bet als ghij, wat orbaer¹ was, verstonde,
Recht of jck mijn en haer meer goets, als ghij ons, jonde.
Men soeckt; en soomen haer noch doot noch levend' vindt,
Soo neem jck 't blijcklijxt² aen, en houd dat sij besint³
Van een verheven Godt ten hemel is gevaeren:
Want de bescheiden⁴ reên, en 't deftige verclaeren
Des voesters brengen 't mee, wiens troubevonden mondt
Noyt spreken was gewoon versuft of ongegrondt.
Maer siet de vrouwen daer, die brengen nieuwicheden.

REY VAN IOFFEREN. CONING.

Rey. Grootachtbaer' heer het slot, van boven tot beneden
Wij hebben heel doorsocht, en omgekeert ter vlucht,⁵
Granid' is nieuwers,⁶ maer een lieffelijcke lucht,
Met goddelijcke reuck vervult haer' gansche camer.
Con. O groote Pallas, noyt was mensch u aengenaemer
Als Perseus door u jonst gesegend wonderlijk;
En noch ter tijdt⁷ op sijn naesaeten in het rijk
'T welk van hem naeme voert,⁸ Godinne wijs van raede,
Ghij duiren laet u jonst, en anhoudt u genaede.
Lof, seechbare Godin, Lof, hooch verheven Godt,
O eeuw'ghe liefde, die van aertsche bruiloft, tot
Een hemels huwelijck Granida comt verheffen,
Geen danckbaerheit, geen lof u prijs can overtreffen.

Rey. Lof, o eeuwge liefde, wij
Geven dij,
Die u hooge goetheits stralen,
Door de dicke wolcken heen,
Al beneên,
Laet tot opter aerden daelen.
Hem, die op u crachten let,
Ende set⁹
Boven al op u het ooge,
Treckt u goetheit overschoon

1 nuttig. 2 waarschijnlijkst. 3 en vermoed, dat zij bemind door en 4 nauw-
keurig 5 vluchtelings. 6 nergens 7 nu nog 8 nl. Perzië, waar het stuk speelt.
9 vestigt.

In den throon
Des besonden¹ hemelshooge.
Heilich, goedertieren, eël
Sijdiĳ heel,
Die in uwe vlammen blaken,
Cundiĳ ook op aerden hier
Door u vyer,
Met een' hemel salich maken.

Soo, wie dat u lieven' sal,
Suldiĳ al,³
Niet alleen Granida schaken.

TISIPHERNES. DAIFILO. CONING. REY VAN IOFFEREN.

Tisiph. Daer leyt mijn throon in d'asch, en de belofsten mildt
Van het schoonpraetendt luck, en te vergeefs gespilt
Soo veel moylijke last, ter nauwer noot deurkropen,⁴
Soo veel gevaers, soo veel' te leur gestelde hoopen,
Soo veel' anxstige vrees en arbeyt wtgestaen,
Soo veel treffende sorch, en soo veel weers⁵ gedaen,
Soo veel gesochte ramps, soo veel verdriets geleden,
Soo veel verbeterden smarts, soo veel' vertwijfelheden.

Ay dul⁶ geluck,⁷ ick ken u onbescheyden⁸ cracht! (macht.
Daif. Maer op een vroom gemoet, mijn Heer, heeft sij geen
Tisiph. Niet langer dan het selfs haer' overlast wil lijen.

Dees sal mij 't laetste sijn. Mijn' handt sal mij bevrijen.

'T is lang genoech geleeft. Gaenwe. Mijn hart verstout

V tot een cort verdrach.⁹ *Daif.* Mijn Heer, besindt u, houdt.¹⁰

Con. Houdt Tisiphernes. *Rey.* Ach.

Daif. Heer geeft de reden plaetse.

Tisiph. 'T geluck en geeft haer geen'.

Daif. Iae 't. *Con.* Hoe? *Daif.* Bedaert, en vaetse.

Con. Hoe nu toe brave Prins?

Tisiph. Gelijk mijn ramp mij jaecht.

Con. Is dit de liefde, die ghij tot Granida draecht?

1 door de zon beschenen 2 beminnen. 3 allen. 4 doorstaan 5 verwering 6 dwaas. 7 toeval. 8 onverstandig 9 tot een kort uitstel; wacht niet te lang. 10 wacht

misrechten
Canis

Tisiph. Ik liefden haer niet, soo mijn haer verlies niet rouwden.

Con. Niet haer verlies, maar 't uw, want sij is hooch¹ behouden.

Tisiph. Soo spuwt het wreedt Geluck op mijn haer crachten wt.

Daif. 'T Geluck en steurt u niet, maer dat ghij 't qualijck duidt.

Con. Misjondij aen u lief Granid' een hemels houwelijck?

Tisiph. Neen, maer jck vlie de smert van mijn misvallen² grou-
(welijck).

Daif. Indien ghij, heer, haer liefd', 't geen dat u is geschiedt,

Soud u om haer geluck, lief sijn, en rouwen niet.

Tisiph. Haer ben jck quijt, en sie voort al mijn toeleg slechten.

Daif. De Goden vinden 't goet, wie sal haer onderrechten?

Tisiph. Sy vinden 't goet, maer dat jck door het sterven mijn

Bevrij, sij sullen daer ook geensins tegen sijn.

Daif. Ghij cundt wel leven, dat u 't luck soo seer niet hinder'.

Tisiph. Het is te wanckelbaer, en licht.

Daif. Vertrouwt het minder.

Tisiph. Vertrouwen? jck vertrou 't na desen nemmermeer.

Ick sie wel 't en verheft maer,³ om van boven neêr,

Met ijsselijcker slach 't verhevene te smijten;

Gelijck den Arendt trots, die niet in stucken rijten

De schiltpad ijserhardt met felle claeuwen con,

Hem strengelijck om hooch, schier voert tot in de Son,

Van waer zijn scharp gesicht met cund van berch en dallen

Hem op een harde roots, dan laet te berste vallen.

Mij wallecht vande werlt, en leev' ik nu voortaan,

Soo sal ik haerder⁴ mij al levendich ontslaen.

De last, en het gebiedt van mijn' beseten landen,

Ick lever, Daifilo, van nu af, in u handen.

Sijt ghij voortaan den Prins. Ik levers' u, door dien

Daermede niemandt can sijn waerdiger voorsien

V trouwe dienst is meer dan yemandt can versinnen;⁵

'T beliefden u voor mij u eygen lief te winnen.

Dees' man versloech den Parth, en gaf hem in gevaer

Des vreesselijcke doots om mijnent wil, en haer.

Grootachtbaer' heer, wilt hem in mijnen staet bevesten.

Con. O wonderlijck beleydt!⁶ maer 't is beleydt⁷ ten besten.

1 omhoog, in den hemel. 2 ongeluk. 3 het verheft slechts 4 van haar 5 be-
grijpen 6 beschikking van 't lot. 7 geschikt.

Tisiph. Voor mijn jek ben terstondt het hof te laten, ree,
Mijn peinserich gemoedt wil geen blijvende stee;
Maer mijn voornemen is van d' eene tot den anderen,¹
Met eensaem selschap klein te reisen, en te wanderen.²
Ick bid om oorlof³ voorts, want hier vertoev' jek niet.
Daif. Ick danck mijn heer, die mijn soo grooten eere biedt.
Een hooch en waerde gaef wort mij van hem gegeven;
Maer hij weet tot wat eindt jek koos' het hoofsche leven,
Te weten om den dienst van de Princes; geensins
Op hoop van voordeel, min van selfs te worden Prins,
Welck pack voor mijnen hals ook veel te swaer om dragen,
Eens lagen⁴ harders rust mij beter doet behagen.
Maer wel sal jek, mijn heer, als u getrouwe knecht,
V dinghen gaede slaen,⁵ nae mijn bequaemheit slecht,⁶
Tot dat ghij wat ontlast van 't schielijcke beswaeren,
Met hulpe van den tijt sult comen te bedaeren,
Om met vernoeging wêer te keeren tot den staet.
Die 't lusteloos gemoedt door tegenheit⁷ verlaet:
Mijn heer soeck het, gelijck hij 't goed vindt, te besadigen.⁸
Con. Ach luttel wenschend hart! u, luttel can beschadigen.
Ach wat ontreckt ghij, met begeerlijckheits verhoen,⁹
Het speelsiecke Geluck, al stofs om quaedt te doen?
Dats Prinslijck, Daifilo, geen prinslijckheit begeeren.
Tisiph. Ik bid u oorlof, Heer, om tot mijn' reys te keeren.
C. Adieu mijn Prins, vaert wel, en sijt getroost. *Tis.* Ik tij
Van stonden aen op reys. Adieu mijn heer, en ghij
Daifil' adieu. *Daif.* Ick zal mijn heer tot huis versellen,
Om 't reddeloos gesin verbaest, in rust te stellen.

Vijfde Deel.

GEEST VAN OSTROBAS. ARTABANUS.

Ostrob. Artabanus, siet hier u Prins soo braef vernaemt,¹⁰
Maer hey, geweest! met wien ghij hier in Persen quaemt,

1 nl stee 2 reizen 3 verlof om heen te gaan. 4 gering 5 over uw zaken toezicht houden 6 eenvoudig 7 tegenzin. 8 bevredigen. 9 door het voorkomen der begeerlijkheid. 10 als zoo dapper bekend

Wien, doen hij leefden ghij getrouw plaecht aen te cleven,
En nu versuimt sijn wraeck te nemen nae sijn leven.
Artabanus siet hier u Prins soo braef wel eer
Vernaemt, wiens hoge roem nu leyt gevelt ter nêer;
Gevelt, niet van een Prins, (ay spijt!) en cundij slapen?
Maer van een' harder slecht, vervalscht in Princen wapen.
Hey laster! hey! flux rijst Artabanus, en boet
Mijn' dorst, die raest nae wraeck, ten minsten met sijn bloedt.
Art. Hey, wapen²! Prins jek volch 't gebodt dat ghij verclaerden
Ick volch, mijn Prins, jek volch, al waer 't tot inder aerde,
Ghij sijt vertrocken, maer inwendich jek aenschouw
V beeld, en vast geprent in mijn gedachten houw
V hayr tesaem geklist met bloedt, u bleeck gheschonden
Trony, u cranck gesicht en u gapende wonden.
Hey wapen! wapen hey! mijn Prins die roept om wraeck.
Flux op Artabanus, verhaelt terstondt de saeck
Aen u geselschap, en ontsteect³ haer met u woorden,
Om op gelegen plaets den moorder te vermoorden.

DAIFILO.

Lang over middernacht jek 't al te wesen gis,
Het licht dat dwerrelt vast, gemengt met duisternis.
Den blonden dageraet met haer gebloosde kaken,
En d'wr dat mijn' Godin mijn' coomst verwacht, genaken.
Want, doen jcks' op het landt gebracht had, liet jek haer
In het geselschap van mijn' trouwe suster daer,
En soo⁴ den corten tijt ons haestich dwong te scheyden,
Besloten wij, dat sij mijn' wêercoomst souw verbeyden,
Eer dat de tweede son souw aen den hemel staen
Siet hier den naesten wech, dit dient mij in te slaen.

GRANIDA.

Adieu scepters, adieu, adieu verheven thróónen
Verheven soo, dat mij van uwe steylheit ijst,
Ghij dwingende⁵ gewaet oock, en te swaere cróónen,

1 schande 2 Ach! helaas! 3 wekt haar op. 4 en daar. 5 belemmerend.

Tisiph. Voor mijn jek ben terstondt het hof te laten, ree,
Mijn peinserich gemoedt wil geen blijvende stee;
Maer mijn voornemen is van d' eene tot den anderen,¹
Met eensaem selschap klein te reisen, en te wanderen.²
Ick bid om oorlof³ voorts, want hier vertoev' jek niet.
Daif. Ick danck mijn heer, die mijn soo grooten eere biedt.
Een hooch en waerde gaef wort mij van hem gegeven;
Maer hij weet tot wat eindt jek koos' het hoofsche leven,
Te weten om den dienst van de Princes; geensins
Op hoop van voordeel, min van selfs te worden Prins,
Welck pack voor mijnen hals ook veel te swaer om dragen,
Eens lagen⁴ harders rust mij beter doet behagen.
Maer wel sal jek, mijn heer, als u getrouwe knecht,
V dinghen gaede slaen,⁵ nae mijn bequaemheit slecht,⁶
Tot dat ghij wat ontlast van 't schielijcke beswaeren,
Met hulpe van den tijt sult comen te bedaeren,
Om met vernoeging wêer te keeren tot den staet.
Die 't lusteloos gemoedt door tegenheit⁷ verlaet:
Mijn heer soeck het, gelijck hij 't goed vindt, te besadigen.⁸
Con. Ach luttel wenschend hart! u, luttel can beschadigen.
Ach wat ontreckt ghij, met begeerlijckheits verhoen,⁹
Het speelsiecke Geluck, al stofs om quaedt te doen?
Dats Prinslijck, Daifilo, geen prinslijckheit begeeren.
Tisiph. Ik bid u oorlof, Heer, om tot mijn' reys te keeren.
C. Adieu mijn Prins, vaert wel, en sijt getroost. *Tis.* Ik tij
Van stonden aen op reys. Adieu mijn heer, en ghij
Daifil' adieu. *Daif.* Ick zal mijn heer tot huis versellen,
Om 't reddeloos gesin verbaest, in rust te stellen.

Vijfde Deel.

GEEST VAN OSTROBAS. ARTABANUS.

Ostrob. Artabanus, siet hier u Prins soo braef vernaemt,¹⁰
Maer hey, geweest! met wien ghij hier in Persen quaemt,

1 nl stee 2 reizen 3 verlof om heen te gaan. 4 gering 5 over uw zaken toezicht houden 6 eenvoudig 7 tegenzin. 8 bevredigen. 9 door het voorkomen der begeerlijkheid. 10 als zoo dapper bekend

Wien, doen hij leefden ghij getrouw plaecht aen te cleven,
En nu versuimt sijn wraeck te nemen nae sijn leven.
Artabanus siet hier u Prins soo braef wel eer
Vernaemt, wiens hoge roem nu leyt gevelt ter nêer;
Gevelt, niet van een Prins, (ay spijt!) en cundij slapen?
Maer van een' harder slecht, vervalscht in Princen wapen.
Hey laster! hey! flux rijst Artabanus, en boet
Mijn' dorst, die raest nae wraeck, ten minsten met sijn bloedt.
Art. Hey, wapen²! Prins jek volch 't gebodt dat ghij verclaerden
Ick volch, mijn Prins, jek volch, al waer 't tot inder aerde,
Ghij sijt vertrocken, maer inwendich jek aenschouw
V beeld, en vast geprent in mijn gedachten houw
V hayr tesaem geklist met bloedt, u bleeck gheschonden
Trony, u cranck gesicht en u gapende wonden.
Hey wapen! wapen hey! mijn Prins die roept om wraeck.
Flux op Artabanus, verhaelt terstondt de saeck
Aen u geselschap, en ontsteect³ haer met u woorden,
Om op gelegen plaets den moorder te vermoorden.

DAIFILO.

Lang over middernacht jek 't al te wesen gis,
Het licht dat dwerrelt vast, gemengt met duisternis.
Den blonden dageraet met haer gebloosde kaken,
En d'wr dat mijn' Godin mijn' coomst verwacht, genaken.
Want, doen jcks' op het landt gebracht had, liet jek haer
In het geselschap van mijn' trouwe suster daer,
En soo⁴ den corten tijt ons haestich dwong te scheyden,
Besloten wij, dat sij mijn' wêercoomst souw verbeyden,
Eer dat de tweede son souw aen den hemel staen
Siet hier den naesten wech, dit dient mij in te slaen.

GRANIDA.

Adieu scepters, adieu, adieu verheven thróónen
Verheven soo, dat mij van uwe steylheit ijst,
Ghij dwingende⁵ gewaet oock, en te swaere cróónen,

1 schande 2 Ach! helaas! 3 wekt haar op. 4 en daar. 5 belemmerend.

Daif. Wie eischt mijn leven? dat hij coom alleén en maech
(strijdt.

Artab. Dat 's Ostrobas, wiens bloedt, en bleecke schim on
(wraeck krijt.

Wij sullen, hem voldoende u offren aen zijn graf
Gran. Laet hem, hij heeft geen schuldt, en keert op mij de straf
Siet hier Granid', om wien den Prince leyt verslagen.

Dees God heeft mij geschaeckt, en willich' wech gedragen.
Verschoont hem, woedt op mij den oorspronck van het quaet
Artab. Granida? ja Granid'. O wonderlijk verraet!

Wij sullen (wilt haer oock met banden vast beladen)
De Princelijke siel met beyder bloedt versaden.

Datf. Wat siet ghij Daiflo? Granida lijdt, sij lijdt,
En staet² het aen een' coordt, dat ghij haer niet bevrijdt!
Dats stukken. Goden nu, nu crachten, nu cloeckmoedicheit
Nu arbej al wat mach. *Gran.* Och 't is vergeefsche woe-
(dicheidt!

Artab. Gef¹ hem maer, gef hem maer, doot beter als ontvloên.

Gran. Och laet mij voorgaen!

TISIPHERNES. ARTABANUS. GRANIDA. DAIFILO.

Tisiph. Houdt, houdt op, wert u geboôn, (gen,

Houdt op, houdt op 't gekrij⁴s, ghij vechters, scheydt u dran-
Artab. Aen 't vliên, sij zijn ontset. Aen 't vliên. *Tisiph.* Ghij sijt
(gevangen.

Artabanus met wien is 't dat ghij twistich sijt?
Sijt ghij hier Daifilo? hebdij alleen den strijdt
Met all' dien hoop! *Artab.* Verstaet, o Prins, de valsche tre-
En wil u ongelijk benevens 't onse wreken. (ken,

Tisiph. Hoe dat?

Daif. Ach ramp op ramp! wt d'een in d'ander last!

Gran. Och 't scheen ontset, maer las!

Daif. Een meerder vyant was 't.

Gran. Ach hard Gelux beslyt! *Artab.* O Prins, ghij sijt bedro-
Siet hier Granid', en al des voesters reden logen. (gen,
Siet hier den valschen Godt, van wien sij is geschaeckt,

1 met mijn wil. 2 hangt het alleen van een koord af. 3 geef. 4 geschreeuw.

En trou
Sij kies
Een bo
Ick qua
Op bey
Tisiph. V
Daif. Ac
Gran. Sij
Maer
Met w
Maer v
Den G
Tisiph. C
De di
Mijn
Daif. Mij
En on
Dat v
En on
En on
Mijn
Sond
Mijn
Wat
Gevr
Wae
De j
De r
Te l
Om
Onw
Van
Vert
In ch
De h

1 verk
u veroc
te zijn.

En trouheidt daer ghij soo veel wercks af hebt gemaect.
Sij kiest een' boer voor u, tot haer en u verminderen,¹
Een boer den adel hoont, en schaect der Princen kinderen.
Ick quam om Ostrobas te wreken, wreect ghij nu,
Op beyde, beyder leet van onsen Prins en u.

Tisiph. Wat's dit?

Daif. Ach wilt u leet op mijn alleen vergelden!

Gran. Sijn trouw is onbevleekt, hem canmen niet beschelden;²
Maer u op mij verhaelt, en coelt u grammen moedt,
Met wraecke, niet van 't quaedt dat u Granida doet,
Maer van het welck, opdat de doodt haer 't ooch souw luicken,
Den Goden 't heeft belieft tot oorsaeck haer te bruicken.³

Tisiph. O liefd'! O vreemt beloop! segt, Daifilo, mijn hoe
De dingen wonderlijk dus sijn gecomen toe;⁴
Mijn geest en can 't beleyt noch het vervolch niet vaten⁵.

Daif. Mijn heer, den laesten nacht passeerd' ik bijder straten,
En onder 't venster van mijn' vrou, gelijk ghij weet,
Dat ver van haer te sijn mij was het meeste leet,
En om haer bijsijn⁶ jek ten hove was gecomen,
En om haer dienst, van u jek hadde dienst⁷ genoomen.
Mijn' vrouwe stondt voor 't glas, en soo sij mij sach gaen,
Sondt sij haer voester af, om mij te roepen aen.
Mijn' vrouw vernêerden haer, en quam mij selve vragen,
Wat oorsaeck inder nacht mij daer ontrent mocht jaghen;
Gevraecht, ontdekten jek van mijn gemoedt den grondt,
Waerop o mijn' Godin, ghij blijcken liet terstondt
De jonst die ghij mij droecht, door dien ghij van te veuren,
De róock van mijne vlam hadt cunnen wel bespeuren.
Te laten,⁸ boodse mijn haer Conincklijcken staet,
Om met mijn naer het landt te trecken op ter daedt;⁹
Onwaardich kend' jek 's mijn en hield de swaricheden
Van sulck bestaen haer voor. maer haer gegronde reden
Vertoochden¹⁰ mijn haer liefd', en dat sij bet met mijn
In cleenen staet, als met een' Prins vernoecht souw sijn.
De hemel tot getuych neem jek van mijn oorconden¹¹.

1 verkleining. 2 beschuldigen. 3 van het kwaad, dat de Goden door Granida
u veroorzaakt hebben. 4 gebeuren. 5 vatten. 6 haar bij te zijn d. i. bij haar
te zijn. 7 dienstbaarheid van u. 8 verlaten. 9 dadelijk. 10 konde. 11 bekentenis.

Dat jek, tot dien tijdt toe, Granid' aen niemandt jonden,
Als u, mijn heer, want mijn gedacht dus hooch niet steech.
Maer doen jek onderrecht van haer, 't gevoelen creech
Dat dit haer best souw sijn, bestond jek het ten lesten,
(De Goden wetent) meer om haer, als mij ten besten.
Maer, ach verblende mensch. hoe luttel cundij sien,
Of uwen wijsten raedt tot schaed of voordeel dien!

Gran. O Prins, dus is 't mijn schult, straft mij, 't wert u
(ghebeden.

Daif. Neen eedel Prins, maer sijt met mijn alleen' te vreden

Tisigh. O wonderlijk beloop! o raedt der Goden rijk¹,

O liefde gansch volmaeckt, en sonder sijns gelijk!

Om haer getrouwe Lief een' groote Coninginne
Verwisselt haeren staet, en wort een harderinne.

Een harder weigert, om sijn Lief te laten niet,

Een Princelijke staet, diemen hem annebiedt,

'T geen om malcanders wil ghij sijt t' ontbeeren vaerdich,

Bet met malcander ghij sijt te besitten waerdich.²

Recht, Daifil', is 't, dat ghij geniet het geen ghij wont,³

En ghij Granid' u lief⁴, dien ghij de waerdste vondt.

Den hemel u vereent, den hemel dee bereyden⁵

Den wech tot u geluk. Neen jek en sal niet scheyden

Het echste paer dat oyt ter wereldt is gesien.

Gelieven sijt getroost, u sal geen leedt geschien.

Princesse rijst, en ghij haer bruygoôm van der aerden.

Gran. Ach edele gemoedt!

Daif. Ach heusheit hooch van waerden!

Gran. Ach onverwachte troost! recht Prinslijck, eedel bloedt,

Wie sal u dese deucht loonen, als u gemoedt?

Dat sal u lof en loon nae Deuchts waerdije geven.

Tisiph. Dit 's niet genoeg, dat jek u hier behoude 't leven,

Maer jek begeere dat den Coning selfs volvoer⁶

V lieden huwelijck, naedien 't den hemel swoer.⁷

En op dat hij daer toe sich lichtelijck laet leyden,

Soo schenk jek u noch eens den staet dien ghij ontseyden.

1 machtige Goden. 2 bet waardig, waardiger. 3 verkreegt. 4 dat gij uw lief geniet. 5 bereidde. 6 voltrekke. 7 zwoer, dat het tot stand zou komen.

Id
E
M
E
E
Id
D
V
O
Tis
M
G

1
uw
voor
nida

Ick weet jek sal van hem¹ verwerven uliê vree,
 En dat hij u verhef tot swager² in mijn' stee.
 Mijn vollick wilt voor heen³ u gang nae 't hof versnellen,
 En aen den Coning al dit vreemt beloop vertellen,
 En mijn' begeerte mee; want valt het mij niet swaer,
 Ick acht het min voor hem sal sijn een droeve maer,
 Dat mijn gemoedt beweecht sal sijn gemoedt bewegen.
 Wij volgen sachtelijk. *Gran.* Ach groote troost! vercregen
 Op 't aldertrousteeloot! Lof Prince, die 't dus veucht⁴
Tisiph. Het lust mij dus te doen. *Daif.* Mijn heer, u lust de
 Maer al verheft ghij mij ver boven eygen saken,⁵ (deucht.
 Ghij zult mij nemmermeer meer als u dienaer maken.

REY VAN HARDERINNEN.

Groote Goden, niet om raken⁶
 Is den grondt van u besluit,
 'T lusten u dit huwlijk maken,
 Comt en voert de bruiloft wt.

Harder die in lasten druckich,
 Van 't Gelux genae bestort,⁷
 O geluckich! overluckich!
 Hemel-hooch verheven wort!

Niet dat u een staf van gouwe⁸
 Soeter voorstaet⁹ als een' bloem,
 Maer dat ghij vereent¹⁰ in trouwe,
 Met u waerdich hartsen roem.¹¹

Liefd koos, doen ghij wiert gebooren,
 V sijn eygen wtgesocht,
 En den hemel, al te vooren,
 Had sijn jonst u toegedocht.

Alsmen bij u wiech quam queelen,
 Soo bevallijck loechgh'er¹² in,
 Dat u, vaeck, om mee te speelen,

1 den koning. 2 schoonzoon. 3 vooruit. 4 schikt, in orde brengt. 5 over uw eigen gebied. 6 om te begrijpen. 7 overstelpt door 't geluk. 8 scepter. 9 voorkomt. 10 u verenigt. 11 roem van uw hart, die u waardig is nl. Gragnida. 12 lachtet ghij.

Staelen watr' en bosgodin.

Corts daer na begon te blijcken,
(Want de tijdt haest henen vaert)
Dat ghij van u tijts ghelijcken¹
Meester, geen gelijk en waert.

T' hans als d' eerste wol u kaken
Vanden baerdt beschaeuwen dee,
Harderinnen en ontstaken²
Niet alleen, maer Nymphen mee.

Duisendt wenschten om u paeren,³
Duisendt quijnden om u min,
Maer den hemel wild' u spaeren,
Voor een' groote Coningin.

Groote Goden, niet om raken
Is den grondt van u besluit,
Lustent u dit huw'lijk maken?
Voerdt met jonst de bruiloft wt.

REY VAN IOFFEREN.

Liefd en Min aen een vertuyt,⁴
Beyde siel en lichaem-mengers,
Heilige oppervrienschap strengers,⁵
Salicht bruidegoom en bruidt.

Boven de gemeene maten,
Wild' hij sien een lievend paer,
Des den hemel u en haer
Las⁶ wt soo verscheyen staten.

Dat ghij twee vereenicht blijft,
Blijckt⁷ de Goden te begeeren,
En den Coning wil niet keeren
'T geen den hemel mercklijck⁸ drijft.

Lang, al lang genoegh geleden,
Blijx genoegh van vaste trouw;
Dat u gepasseerde rouw
Dien' tot meerder vrolijkheden.

O Geluck sijdt eenmael sadt,⁹

1 tijdgenooten. 2 van liefde. 3 met u te paren. 4 verbonden. 5 die de vriendschap binden. 6 zocht. 7 blijkt dat. 8 klaarblijkelijk. 9 hebt eenmaal genoeg.

Tisip
Si
Ac
Er
Ich
De
Or
Gu
Er
Di
V
Daif
Ac
Er
De
Gran
Er
In
V
L
S
A

1 h
5 zicl

Van ellenden op ellenden,
En ten laesten moê van wenden,
Schut' den loop hier van uw radt.

God en Coning willen staken
Der gelieven tegenspoedt,
Liefd' en Minne, lof u gloedt,
Die nu zonder smart sal blaken.

Liefd' en Min aen een vertuyt,
Beyde siel en lichaem-mengers,
Heyligh' oppervriendtschap strengers
Salicht bruidegoom en bruidt.

TISIPHERNES. GRANIDA. DAIFILO. CONING. REY VAN
IOFFEREN. REY VAN HARDERINNEN.

Tisiph. Verheucht, met blij gelaet, comt ons het hof te moet.

Siet daer den Coning selfs. *Gran.* Dat jck hem vall' te voet.

Ach vader! *Con.* Wellecoom mijn Dochter, staect² u vresen;

En ghij die mij voortaan een waerde soon sult wesen;

Ick volch der Goden wil. *Tisiph.* O Heer, houdt dese voor

De schoonste tempels,³ die de liefde sich verkoor,

Om eens voor al ten toon sijn heerlijkheit te stellen.

Gunt, Heer, dat eewelijck malcander sij versellen,

En dat den hemel bindt, mijn Coning, niet en scheydt.

Dit loon eysch jek alleen van u grootachtbaerheit.

Voor al de diensten die mijn leven haer oyt deede.

Daif. Ach overeedel Prins. *Con.* Stelt u gemoedt in vrede,

Ach twijfelt langer niet; mijn' kindren! niet zoo blindt

En ben jek, of jek sie, dat sonderling bewindt⁴

Der Goden besich is met u te samen hechten.

Gran. Ach onverdiende troost! *Con.* Mijn Dochter, wilt u rech-

En rijst mée Daifilo *Daif.* Laet, Goden, zich 't Geluck (ten,

In tegendeel van dit, met den voorgaenden druck

Vernoegeen:⁵ of, en ist daer mee niet te betaelen,

Laet het de rest op mij, niet op mijn Lief, verhaelen;

Soo 't sijn can dat jck smaect' het geen sij niet en smaect.

Ach Coning! *Con.* Daifilo, mijn Dochter is geschaect

1 houd tegen. 2 houdt op. 3 Granida en Daifilo. 4 bijzondere bestiering.
5 zich vergenoegen. 6 het Geluk.

Van wijsheit en versocht¹ verstandt, die haer bereyden
Den alderhoogsten wech, en tot de Liefde leyden.

Sij liet om uwent wil het overladend² rijk,
Besit het nu met haer voortaan min commerlijk,
Dit 's mijne, dit 's de wil der Goden wijs van rade.

Daif. Cleen souw de danckbaerheit, en lof van u genade
O Coning bij mij sijn, indien dat jek verstondt,
Datse verclaerbaer waer met menschelijke mondt.
Des³ jek het minste niet bestaan mach wt te spreken.

Con. Een soon van Persen can 't aen genen staet gebreken.⁴
Des, Tisiphernes, niet u heerschappij verlaet.

Wy dancken u, dat ghij u selven, noch u staet
Verschoont en hebt, om dees' gelieven t' saem te veugen:
Ghij hellept int verdriet, nu hellept int verheugen.

En ghij gelieven comt, verquickt u van u moeyt.⁵

Tisiph. Ik sie mijn' wensch. Den Parth⁶ gevangen, en geboeyt
Vergeev' jek sijn misdaet, wilt Daifilo vergeven.⁷

Daif. Sijn voorgenomen moordt ons dienden tot het leven,
Jae trouwen, jek vergeef 't. En Prince, doet u sin.⁸

Gran. Lof Goden wonderwijs! *Daif.* Lof groote Liefde en Min!

R. v. I. Godt en Coning willen staken
Der gelieven tegenspoet,
Liefde' en Minne, lof u gloedt,
Die sij sonder smarte smaken.

R. v. H. Groote Goden, niet om raken
Is den grondt van u besluyt,
'T lusten u dit huw'lijk maken.
Voert met jonst de bruiloft wt.

R. v. I. Liefde' en Min aen een vertuyt,
Beyde siel en lichaem-mengers,
Heylig' oppervriendtschap-strengers,
Salicht bruidegoom en bruidt.

E I N D T.

Al woelt het.

16 $\frac{1}{35}$.
3

1 ervaren. 2. dat te veel zorgen brengt. 3 daarom. 4 moet zekeren rang hebben. 5 verdriet. 6 Artabanus. 7 zoo Daifilo enz. 8 Doe naar uw verkiezing.

GEERAERDT VAN VELSEN.

Treurspel.

Van wijsheit en versocht¹ verstandt, die haer bereyden
Den alderhoogsten wech, en tot de Liefde leyden.

Sij liet om uwent wil het overladend² rijk,
Besit het nu met haer voortaan min commerlijk,
Dit 's mijne, dit 's de wil der Goden wijs van rade.

Daif. Cleen souw de danckbaerheit, en lof van u genade
O Coning bij mij sijn, indien dat jek verstondt,
Datse verclaerbaer waer met menschelijke mondt.
Des³ jek het minste niet bestaan mach wt te spreken.

Con. Een soon van Persen can 't aen genen staet gebreken.⁴
Des, Tisiphernes, niet u heerschappij verlaet.

Wy dancken u, dat ghij u selven, noch u staet
Verschoont en hebt, om dees' gelieven t' saem te veugen:
Ghij hellept int verdriet, nu hellept int verheugen.

En ghij gelieven comt, verquickt u van u moeyt.⁵

Tisiph. Ik sie mijn' wensch. Den Parth⁶ gevangen, en geboeyt
Vergeev' jek sijn misdaet, wilt Daifilo vergeven.⁷

Daif. Sijn voorgenomen moordt ons dienden tot het leven,
Jae trouwen, jek vergeef 't. En Prince, doet u sin.⁸

Gran. Lof Goden wonderwijs! *Daif.* Lof groote Liefde en Min!

R. v. I. Godt en Coning willen staken
Der gelieven tegenspoet,
Liefde' en Minne, lof u gloedt,
Die sij sonder smarte smaken.

R. v. H. Groote Goden, niet om raken
Is den grondt van u besluyt,
'T lusten u dit huw'lijck maken.
Voert met jonst de bruiloft wt.

R. v. I. Liefde' en Min aen een vertuyt,
Beyde siel en lichaem-mengers,
Heylig' oppervriendtschap-strengers,
Salicht bruidegoom en bruidt.

E I N D T.

Al woelt het.

16 $\frac{1}{35}$.
3

1 ervaren. 2. dat te veel zorgen brengt. 3 daarom. 4 moet zekeren rang hebben. 5 verdriet. 6 Artabanus. 7 zoo Daifilo enz. 8 Doe naar uw verkiezing.

GEERAERDT VAN VELSEN.

Treurspel.

meeninghe¹ van den Graeve naer Enghelant in 's Coninx handen te brengen: waer van hij een' afkeer hebbende, ende drijvende² dat de saecke by den Staeten 's Lands op- perste,³ behoorde afgehandelt te werden, sonder met uyt- heemsch ghesach de vryheyt te verseeen,⁴ scheydt twistich van haer, om elck te ruste te gaen, op naerder beraedt. Ondertusschen de Schildknaep des Heers van Velsen, door last zijns meesters vraecht eenen Tooveraer nae den uyt- gang⁵ des aenslachs, ende crijcht onseecker antwoordt.

De Gheest des broeders van Geeraerd van Velsen ver- schijnt den Graeve in zijn slaep, hem verwytende d'on- schuldighe doodt, die hij gheleden heeft, onthalt door zijn bevel. Waer over de Graaf gheslaeghen⁶ in zijn ghemoedt, aen Velsen zynen soen⁷ ende vergiffenisse versoeckt, sonder ver- werven. Ondertusschen daecht het, ende openbaert sich de gemeente in waepenen, als om 't slot te beleggen, 't welck de verswoorene⁸ raedt af te trecken met den ghevanghen.

Maer tot by Muyderberch ghehoogen, ende aldaer van een' laeghe Naerders bespronghen zijnde, ende door sulcx genootsaeckt den Graeve te verlaeten, wort deselve, nae dat hy van Geeraerd van Velsen doodtlijk gequetst was, uyt een' sloote ghetrocken, ende op 't hooghe⁹ ghebraght: al- waer hy zynen geest gheeft. 't Welck de vrouwe van Vel- sen gheboodtschap in swaere becommeringhe brengt, ende van gelijken haere staetdochteren. De welke, naer veel droeflijk claeghen in slaep ghevalen, den Stroomgod van de Vecht sien verschynen, die leerende dat dese swaeriche- den den wech baenen tot den wasdom van Amsterdam, haer' teghenwoordighe teghenspoedt vertroost, met verhael der toecomende voorspoedicheden van die stadt ende staet des ghemeenen Vaederlands.

Het Treurspel begint van den avondt nae 't vangen des Graefs, ende eyndicht inden morghen daer aen, met zijn' doodt ende beclach daer op volghende.

Het toonneel is op ende om het Huys te Muyden.

1 bedoeling. 2 doordrijvende. 3 souverain. 4 kwetsen. 5 uitslag. 6 getrof- fen. 7 verzoening. 8 saamgezworenen. 9 den hoogen weg, het hoog land.

Wie s
Des h
Van
De so
Wie
Een s
Ghek
Het b
Soo r
De b
Vers
Tot
Sinc
By
Die
Ond
En
Ghy
Dan
Der
Sinc
Noo
En
My
Soc
Ocl
Va

1
hen
tal

Eerste Bedrijf.

MACHTELT VAN VELSEN.

Wie soud ghelooven, dat de gloory¹ overvloedich
Des heugelijcken Sons: wie dat den schencker goedich
Van 't aenghename licht ter wereld ('t welck ghewis
De soetste suster des ghewilden levens is),
Wie dat de schoonste der geschaepene verveelde
Een schepsel, daer oft siel oft siels ghelijck² in speelde?
Ghekomen ist soo ver (helaes!) met my wien (in
Het bloeyen van mijn' jeucht en 't weder,³ dat mijn' min
Soo minnelijck toeloech, al hadd' het min ghedraghen⁴)
De blixem schielijck heeft en onvoorsiens gheslaghen,
Versengt, verdort, en neêrghesmeten in het slick,
Tot een uytveechsel snoodt, op eenen ooghenblick!
Sinckt gouden Sonne, sinckt en gaet u lang vergeheeten,
By 't gruwelijke wildt, en dieren onghemeeten,
Die daer gheschoolt,⁵ soo wijd en 't zijt te weyde gaen,
Onder de golven van den graeuwen Oceaen.
En is uw fakel schuw van boosheyts leelijckheden⁶
Ghy sult in dat vertreck⁷ uw marren⁸ bet besteden,
Dan oft uw hemelsch ooch voortvarende alle daech,
Der menschen goddeloos gheslachte in 'taensicht saech.
Sinckt gouden Son, en wendt vry elders heen uw brallen:
Noch veel te helder my de duysternissen vallen,
En tintelt 'er een Star, die repp' haer hooft gekruyft,⁹
My dunckt s' een nevel neêr tot op mijn harte schuyft.¹⁰
Soo naer vind ick het licht, en soo seer ist my teghen.
Och oft den hemel droef afstorte een' dichten reghen
Van nachten, uyt de lucht; dan dunckt my droeve Vrouw,

1 glans. 2 wat maar op een ziel gelijkt. 3 in den zin van helderen hemel. 4 alsof het de min gebracht. 5 samenscholende. 6 snoodheden. 7 getalm, uitstel. 8 wachten. 9 geknifd. 10 neerschuyft.

Dat het benauwt ghemoedt verlichting voelen souw:
 Oft waer dit levend lijk¹ ghemetst² met dicke muynen,
 In onderaerdsche tomb' om d' ongheluckigh' uyren,
 Te brengen aen een eyndt, en d' overmaet van tijdt,³
 Die 't straffe noodtloot my ontseyt, te schelden quijt.⁴
 Nu kan ick niet alleen aenschouwt te zijn niet dooghen;⁵
 Maer ben, 'k en weet niet hoe, schuw voor mijn' eyghen ooghen.
 En elck ghesicht vernuwt, waer 't op my valt, ghering,⁶
 Van mijnen kuyssen echt die oevl' outheyliging.⁷
 Neen, neen, ick weet het wel, wie dat my komt t'aenschouwen,
 Dien schiedt voort in 't ghedacht, dits eene vande vrouwen
 Die's Roomschen Koninx soon, o smart! o droefhey! ach!
 Graaf Floris⁸, dat nu op, de Koning Willem sach!⁹
 * Vol hartsweer schaemte soud een' vloedt van traenen dringen,
 Vyt zijn ghenaedich ooch, en dese woorden wringhen
 Vyt zijn oprechte tong: Hoe ondiep schiet in 't bloedt
 De Deuchd haer wortel! Soon: gheen soone nae 't ghemoedt;
 Maer die my na den vleesch alleen bestaet, niet naeder,
 En in het beste deel verloochoent uwen Vaeder;
 Ick hield een' andren wech, doen 't vlieghende gherucht¹⁰
 Mijn' loffelijcken naem uytbromde door de lucht,
 Soo dat daer mée bekoort de grootste vander aerden,
 My riepen om den staf van 't Roomsche Rijk t' aenvaerden.
 Men gheev' aen 't jeuchdich bloedt en hoochste luck wat toe.
 Men besicht in de ploech gheen Spaensch genet¹¹; maer hoe?
 Vercrachten? een ghehuwde? een' welghebooren vrouwe?
 Een' dochter van zijn' vriendt? een lief van zijn' ghetrouwe?
 Vyt minnes dulheynt niet, maer om de raeuwe¹² smaeck
 Van een gulhartich woordt? en dat een böel te wraeck?
 Hoe souw ghy Graaf, hier op uw' vaeder antwoordt bieden?
 Hoe anders als met van¹³ zijn aengesicht te vlieden?
 Ghelijck ghy seecker souwdt, ten zy ghy onberaen,
 En eer en schaemt ghelijck ter aerden hebt ghedaen,¹⁴
 Op d'ongheluckigh' uyr, die bitter te vernuwen¹⁵

1 lichaam, door de schande gedood. 2 gemetseld. 3 verdere levenstijd. 4 die 't strenge noodlot mij weigert te schenken. 5 ik kan niet alleen niet dulden, dat men mij ziet. 6 dadelijk. 7 gezegde verzwegen. 8 Dat W opkeek. 9 faam. 10 krijgspaard. 11 onaangename. 12 uit. 13 begraven. 14 bitter door de herinnering.

4. die strenge noodlot mij niet kuyss
 wil schelden

Den
 Wat
 O G
 Best
 Met
 En c
 Oms
 Dat
 Wat
 Nu
 Die
 Mae
 'T b
 Dier
 Een
 Mae
 Te
 En
 Te
 Gh
 In
 Ma
 Da
 Vo
 De
 Ae
 Da
 * Me
 De
 Al
 Ni
 De
 Er
 Ma

4 i
 zie
 va

Den grondt leyde om al mijn' ellenden op te stuwen.¹
Wat is het sterffelijk gheslachte ook swack en broos?
O Godt hoe licht vergrijpt een uyr, door 't radeloos
Bestaen² van goedwil slinx, 't gheen eeuwicheyts verlenghen
Met alle 's wijsheyts Raedt niet weêr te recht kan brenghen!
En die een schakel trock, uyt myner daghen reecx
Omse uyt te spoelen in 't nat des verghetel beecx;
Dat haeres heuchde³ vriend, nocht vyand, nocht my selven⁴ -
Wat soud hy arghernis en ramps den wech op delven?⁵
Nu is 'er niemand van mijn Maeghen, nocht mijn man
Die 's lasters heughenis, helaes! afleeren⁶ kan:
Maer gramschap siedend' brouwt den schendere met wrocken,
'T bederf, al soud' mer zich, en al de zyne in brocken.⁷
Dier zal Hollandsche vorst, u uwen hoomoed staen
Een voorbood is my 't hart van schrickelijcke quaên.⁸
Maer men beveelt se my diep in mijn' borst bedooven,
Te sluyten: Ia de rouw, die alsoo qualijk hooven⁹ -
En passen haren gang kan na gheveynstheys ry,
Te dwinghen binnewaerts; om na te bootsen 't bly
Ghelaet, met dit aenschijn 't welck door verdriet en vreesen,
In treurens kreucken¹⁰ nu al moest bestorven wesen.
Maer waer ick steelsghewijs van 't selschap wend mijn tredt;
Dan ist, dat eensaemheyt de sluysen open set
Voor mynen vollen moedt;¹¹ dan komt met grooter krachten, -
De droefheyt barsten uyt nae troosteloose klachten,
Aen suchten al te diep, aen tranen siedend heet,
Dan sijgh ick t'eenemael, en smelt ick in mijn leedt.
Men laet niet toe, dat ick afflegghe de cieraeden
Des weelds, om aen te doen zoo treurighe ghewaeden,
Als mijn' rampsalicheyt wel passen; en men lijdt
Niet, dat ick, mids¹² in druck en kommers noodt, versmijt
De sorch, en sinlijckheên,¹³ daer voorspoedt bly van wangen
En groene frissicheidt des jeuchds mée zijn behanghen.
Maer, o mijn Bruydegoom, myn uytverkooren schat,

1 opstapelen. 2 onberaden overmoed. 3 dat niemand zich harer herinnerde.
4 ik zelf. 5 begraven. 6 de herinnering der schande vergeten. 7 al zou men
zich en al het zijne er voor opofferen. 8 rampen. 9 feestvieren. 10 rimpels
van verdriet. 11 gemoed. 12 om. 13 lusten

Mijn uytverkooren Heer, hoe seere ducht ick, dat
 Ghy 't weeuwelijcke kleedt verbiedt in uwen daeghen,¹
 - Opdat ick 't korteling^{2h} ebb', om uw' dootd, te draeghen!
 Dat ick verwachtend³ hier, op 't huys te Muyden, bleef,
 'T welck in bewaering heeft van Aemstel, mynen neef,
 - Was u bevel; maer in wat schijn³ ick sal aenschouwen
 Vw' wederkoomst, dat heeft verhoolen my ghehouwen
 Den hemel, die den mensch soo weynich uytichts laet
 In saecken daer de tijdt noch eerst⁴ meê swangher gaet.
 Ghy weet het rijcke⁵ Godt, wiens ooghen 't al ontslyten
 Wat dicht is voor de Son; die, daar sijn⁶ straelen stuyten,
 Passeeren sonder moeyt; wiens ooghen, t' gheenen keer,
 En wemelen van vaeck; wiens ooghen nemmermeer
 - Beswalcken⁷ vande nacht; wiens ooghen t' gheenen vlaeghen,
 En scheemeren van 't licht der schitterighe daeghen.
 - Och slaetse, slaetse doch met een beweeghen⁸ teêr,
 O vaeder goed, nu eens ten langhen laetsten neêr,
 Op dese ellendighe gheschende onteerde vrouwe,
 Die t' eenemael, helaes! gedompelt leydt in rouwe,
 Dien ramp volcht als haer schim, die aenhangt eenen klij
 Van swaricheên, daer gheen doorredde aen en is. *Wb*
 En naedemael 't niet is uw' goddelijcke wille,
 - Dat ick van desen val errys,⁹ oft opwaerts tille
 Het overlaeden¹⁰ hoofdt, en beur het door mijn' quael:
 Soo gunt my dat de dootd het voorts heel onderhael', *Wb*
 En met haer killend' handt dees weenend' ooghen luycke:
 En graeve in d' aerd een' wech, waer lanx dat ick ontduycke
 - Des levens leyde¹¹ licht van alte sterken dach
 En al den druck, daer ick niet teghens op en mach.¹²
 Doch, is de dootd, dien de geluckige vervloecken, *Wb*
 Te waerden gast om my verfoeyde te besoecken?
 Soo sijt ghy welkoom my in mynen banghen nootd,
 O sorchsachtende slaep naemaeghe van de dootd,
 Die stillen kundt alleen het knaeghen van mijn smarten,
 Die u ontfarmen laet der afghepijnder¹³ harten, *Wb*

1 bij uw leven. 2 binnen kort. 3 toestand. 4 weldra. 5 machtige. 6 nl. van de zon. 7 verduisteren. 8 medelijden. 9 herrijze. 10 te zwaar met zorgen belast. 11 gehate. 12 kan. 13 door verdriet uitgeput.

En nood
 Nu tot v
 Och oft
 Dat's lie
 Der bee
 Van 's

Hier op
 Ben ick
 Hollan
 Tot 's
 En wor
 Niet v
 Met sa
 En sw
 Sy do
 Ghevo
 Daer
 En wa
 De toe
 Niet a
 In 's
 Om a
 Soo s
 Met g
 Aen
 En u
 Begh
 Oft s
 Bedr
 Ghy
 En r
 Wae

1 o
 kome
 adem

pas?

En noodicht 't matte lijf en afgetreurt ghemoedt,
Nu tot vergheetelheyts volschoncken beecker soet.
Och oft de tooghen zoo mijn harsenen bevinghen,
Dat's lichaems rust den gheest beschutte, voor 't bespringhen¹
Der beelden² ijselijk, voetstappen³ diep gheplant, 135
Van 's daechs verloopē anxt in 't weeckelijck verstandt!

Twist.

Hier opghedondert⁴ uyt het voorburch van der Helle,
Ben ick scheursiecke Twist: dien ghy met moeden felle,
Hollandsche Vorsten hebt beswooren⁵ om den kop
Tot 's hooghen Hemels hoon en spijt, te steecken op. 140
En wordt hy noch niet paersch? beswalcken noch de starren
Niet van mijn adems gift? sal noch de Maene marren
Met saluw⁶ worden, van het gruwel dat sy siet?
En sweet van grooten anxt de naere nacht noch niet?
Sy doen 't ghewisselijk, 't vergifticht aerdrick mede, 145
Ghevoelt dat ick er ben: en waer ick het betrede,
Daer gheven haeren gheest de bloemen frisch en 't kruydt,
En wat mijn voetstap deekt, daer smooit⁷ de wortel uyt.
De toorens schudden van het hooghe Huys te Muyden,
Niet anders oft de windt van teghen over 't Zuyden⁸. 150
In 's aertrijcks hollicheydt, benauwt met onghemack,
Om aêmtocht woelde,⁹ en al zijn' vinnen van hem stack.
Soo schrickt haer 't open doen van dese grijns: zoo anghen¹⁰
Met gittigh blaesen, haer, dese ghekrulde slanghen.
Aen 't aerselen¹¹ sie 'k de Suydersee vervaert; 155
En uyt verbaestheyt vliên haer' golven achterwaert,
Beghevende de strandt, al waer ick ben verresen.
Oft soud' mijn achtbaerheyt, dacht ick, verwelleckt wesen?
Bedroch verkeert van aerdt, moedwillighe Gheweldt,
Ghy eersleep die my staeck met siel en sin verseldt,
En nu kort volghen moest, zoo ghy my oyt verselden.
Waer blijfdij?

1 overvallen. 2 droombeelden. 3 indrukken. 4 door donder naar boven gekomen. 5 door bezwering opgeroepen. 6 vuil. 7 stikt. 8 noordenwind. 9 naar adem hijgde. 10 benauwd maken. 11 achteruit gaan.

Gheweldt. Twist.

Ghew. Wacht u voor verlaeter my te schelden
Verwijt my slappen moedt, nocht traecheyts ongherucht.¹
Vyt boosheyts lendenen is noyt ghesproten vrucht,
Die soo veel harde moeyt' en arbeyds heeft verswolghen,
Nocht ander soon soo fors, soo dapper, soo verbolghen.
In 't Oorloch treed' ik staech aen Mars zijn rechter zy
En nergens houdt hy 't lijf verseeckert² sonder my.
'K heb niet vergheefs ghedoocht, dat my de God der voncken
In 't ruwe stael van hooft tot voeten heeft bekloncken;
En naghelvast aan 't lijf dit knarssende ghesee³
Met kraft ghedwonghen, dat van riem noch gesp en weet:
Maer naedemael ick, my 't ontwap'nen t'gheen en tyen
Gheswooren heb⁴ by d'Heylicheen der Raseryen,
Dus gae, dus stae, dus waeck, dus slaep ick, nimmer uyt
Het yser bars, en bruyck het harnas als myn' huyl.
Dit swaerd is m'inde vuyst ghesmeedt; naektarme de reusen
Op aenbeeldt soudent 't met gheen' logghe mookers kneusen.
Mijn' suster volcht met vlijt en kan niet wesen veer.

Twist. Bedroch komt voor den dach.

Twist. Bedroch. Gheweldt.

Bed. Gheen ding en haet ick meer.⁵

Twist. In dicke duysternis en wordt gheen eer verkregen.

Bed. Die jaech ick niet. *Twist.* Noch ooc geen aensien. *Bed.* Dat's
(my teghen.

Twist. Lust valsheyt u alleen? *Bed.* Daer is 't. *Twist.* Komt
(even graech.

Bed. In 't duyster tiertse best. *Twist.* S'is aldergrootst by daech.

Bed. Met weynich proncx en is het licht zoo niet te mompen.⁶

Twist. Vw voorschoot is soo schoon. *Bed.* Dat net is voor de
(plompen.

Twist. Blancketselkorst beveynst uw aensicht om end' om

Bed. Blancketsel liecht te blaeuw,⁷ wacht dat ick my vermom.

1 slechten naam. 2 beveiligd. 3 gewaad. 4 daar ick gezworen heb mij nooit te ontwapenen. 5 nl het voor den dag komen. 6 bedriegen. 7 zoodat het te gemakkelijk te zien is.

Mijn s
Ghew. C
Voor l
Oft uy
Oft vo
Werw
Mijn s
Ghesec
— En va
Van l
— Van a
Van h
Van
— Verra
Wat
Is do
En z
— De G
Te l
De n
Behe
Al w
Heb
— Opre
Te v
Doer
Heb
Sijn
Ick
Twist.
En
Ghew.
— Tus
De

1 ter
zien 5
voldoe
13 geld

Mijn sluyer, en het kap noch wat verschickt zijn moesten. 195

Ghew. Onsalighe Goddin, wat neemdy te verwoesten

Voor bloeyend rijk, 't welck sloopt¹ vermast² van weeld'

Oft uyt te royen voor vermoghen³ groote stadt? (en schat?

Oft voor Doorluchtich Huys en stamme te vernielen?

Werwaerts hebdy 't gemunt? *Bed.* Wy volgen op uw'

Mijn sinnen zyn, o altonderbrenghende Twist, (hielen.

Ghescharpt tot uwen dienst op duysentderley list,

— En valsheyt waeyfelooch,⁴ al wat 'er in 't vermoghen

Van blinde laeghen is, en van verbloemde loghen,

— Van arghe schallikheyt,⁵ van dubbeltongsheydt stouwt, 200

Van haetlyck vainsen, van deurtraptheyt meenichvouw,

Van nijdighe achterklap; al wat, met slimme treecken,

— Verradery vervloect is machtigh te besteecken;⁶

Wat met meynedicheyt, die God vergheeten pry,⁷

Is door te dryven; laet dat komen aen op my.

En zyt gherust heb ick de Grieken konnen leeren.

— De Goôn te roepen om een dackschaer,⁸ met haer sweeren;

Te leyden om den tuyn, de kindren door het spel,

De mannen door den eedt; en met het vossevel

Behendich aenghenaeyt, te stoppen en vervangen: 210

Al waer de leeuwenhuyl niet toe en mochte langhen;⁹

Heb ick het Roomsche volck, nasaeten van dat vry

— Oprecht en preusch¹⁰ gheslacht ('t welck tot verradery

Te vroom, nauw anders streed als onder vliënde vlagghen)¹¹

Doen keeren¹² tot vergif, en tot bedeckte dagghen:

Heb ick den Helschen Jood, bewaerder vande bus,¹³ 215

Sijn' Mecster en sijn' Godt doen levren door een kus:

Ick sal wel strecken nu een dochter van de boosheyt.

Twist. Aen werck ick helpen sal 't vernuft van uwe loosheyt,

En u schendsiecken arm aen oeff'ning te ghelijck.

Ghew. 'T zy ghy ghegrepen aen wilt hebben 't Fransche rijk;

— Tusschen Garonne en Loyr het borgherschap ontuyen,¹⁴

De Seyne krom van loop gaen teghen Rosn' opruyen;

1 ten onder gaat 2 overladen. 3 machtige 4 die weifelt iemand aan te zien. 5 laagheid 6 beramen. 7 kreng. 8 kleinigheid. 9 waar kracht niet voldoende was, list te gebruiken. 10 fier 11 vliegende vaandels. 12 wenden. 13 geldbus 14 ontbinden, losmaken, oproer maken.

Oft witte en roode Roos verhitten in 't gheschil,
 - En stoppen toe, den Tems, met lijken, zijnen kil;¹
 Oft Duytslandt schudden, dat de Vorsten haer versetten
 Teghen de Steden op haer vryheyt trots: oft wetten
 Den Portugeeschen haet bet op den Castiljaen:
 - Oft in het averouwdt Italien klauwen slaen,
 En ryten het van een, door 't doodelijck krackeelen
 - Van Guelf en Gibelin de schaedelijcke deelen:² 230
 Oft dat het teghen Turck u lust den Tartar rap:
 Oft teghens Mameluck der Persen ridderschap;
 Den geelen Indiaen tegen het rijck van Chine,
 - Den schenstraet³ Arabees teghen den Abissine':
 Oft teghen 't Kristen volk des Moors verbolghen krop;
 - Strandt teghen Strandt, Zee teghen Zee te maecken op;⁴
 - De Koninghen vol prachts, Hertoghen grof van haven,⁵
 Te doen in haer bederf, met arren moede draven:
 't Aertrijk in vier en vlam te stellen; en in roer
 Weerspannich overeyndt 's ontsetten werelts vloer:⁶ 240
 Mijn' handt en wederstaen noch waepenen, noch wällen;
 - S'is reedt, gheeft, als ghy wilt, de looz'⁷ om aen te yallen.
 Mijn spieren joocken. *Bed.* Ick van grooten yver swoech.
Ghew. Waer⁸ leyd de tocht? *Twist.* Ghy sijt voor dees' tijd
 (ver genoech.

Legt krachten ghy te kost, ghy konst en listicheden, 245
 Aan 't plaeghen van dit Volck, op Aedel, Graef, en Steden
 - Vw raesereye veldt, gaet⁹ haer, met loose grondt,
 En gladde stricken aen: en brengt met helsehe vondt
 - De verzeiendste¹⁰ by,¹¹ bedraeyt¹² haer de ghedachten,
 Dat zy niet weeten waer vertrouwen, waer haer wachten,
 Door al te scheeven gang verbijstert in het spoor.
 Houwt mijn' voetstappen warm, ick treed u moedich voor.
 Thans sullen koomen noch haer by de Krijch moordaerdich,
 De leedtkauwende¹³ wraeck, de wreetheydt onghenadich,
 - De rouwe roodooch, en den honger slijtevlees,¹⁴

1 diepte. 2 partijen 3 straatroover. 4 op te stoken. 5 rijk in goederen. 6 den bodem van de ontstelde wereld. 7 leuze. 8 waarheen. 9 valt aan. 10 die het best vooruitziet, voorzichtigste. 11 misleid 12 verwarren. 13 die het geledene onrecht herkauwt nl. niet vergeet. 14 die het vleesch slijt.

Met
 - Met
 De
 Elck
 Van
 Sij s
 Bek
 'T b
 Ghew.

1 ac
 tig. 5
 digen

Met haeren quaeden raedt, de verwelooze vrees
- Met archvermoên¹ haer naeste bloedt,² den armôesmaelijck.
De moeyte kort van aêm, de noodt van opsicht³ laelijck.
Elck schricklijcker om sien als ander, met een swerm
Van sorghen knaeghende en te machtich alle scherm.⁴
Sij sullen elck' om strijt verstricken, steuren, stroopen,
Beknellen en bekneên. vernielen, slijten, sloopen,
'T betoverde geslacht. *Bed.* Voochdesse treedt voorheên.
Ghew. Wy volghen onvermoeyt met evenwyde schreên.

Reij van Amstellandsche Iofferen.

Wie sal in Prinssen⁵ dienst voortaan,
Sich quijten vroom, oprecht, en heylich?
De besten 't booste loon ontfaên.
En nerghens is de trouwe veylich.
De Velscherheer ver uyt zijn landt,
Lach onder onbekende daecken, 270
- Als nyver, nechtich.⁶ trouw ghesant;
- En dreef⁷ des Graefs van Hollandt saecken.
Om 't voordeel sijns Landtsheeren, liet
Hy 't soete slaepen alle nachten;
Sijn nieuwe bruydt had hy 'er niet,
Die hem sijn' sorghen kon versachten.
Hoe luttel vermoed hy, dat ouwden haet
Hem had soo verre doen versenden,
En midler tijdt, met oevlen⁸ raedt,
De Graef zijn' eere socht te schenden? 280
- O saet des Roomschen Koninx waerd,⁹
Wat oorsaeck had uw onbesweecken
En moedich hart, van eelder¹⁰ aerdt,
Met soo verwoed' een brandt ontsteecken?
Dat was een antwoord al te straf,
En quaelijck op zijn hoofs behouwen, 296
Dat d'al te ronde Ridder gaf,
Doen ghy hem verchd' uw' boel te trouwen.

1 achterdocht. 2 bloedverwant. 3 uitzicht 4 iedere bescherming te mach-
tig. 5 vorsten 6 ijverig 7 bedreef, behandelde. 8 boos. 9 zoon van den waar-
digen Roomschen koning. 10 edel.

Dat ick (Godt lyd het nimmermeer)
Zy teghen die schand opghewassen;
Sprack Velsen tot zyn' Landesheer,
Vw slete¹ schoen mijn' voet niet passen.

De Graef verbeet zyn leedt, tot dat,
Men d'adelycke Maechdt van Woerden,
In staetlyck selschap, uyt haer stadt, . .
Voor Vrouw op 't huys van Velsen voerden.

Doen raeckte, door verspeeten smart,²
De Vorstelycke Boel aen 't rasen;
En heeft het smoockend vier, in 't hart,
Weêr door zyn ooren, opgeblasen.

300 Hoe selden sal, in Minne gloedt,
Den mondt die smeeckt³ haer bede missen,⁴
En ghy Hovaerd, en Overmoedt,
Hoe kundy 's menschen bloedt ophissen?

De Grave reed nae 't Slotelijn
Dat in 't gheboomt verschuylt zyn kruynen;⁵
Daer Hollandt op zyn smalst mach sijn,
En krimpt voor 't stuyven van de Duynen:

300 Duynen die by verwaeyt⁶ onweêr,⁷
Met grondt met al de vruchten snoepen,
Als de Noordzee en Wijckermeer
Zich⁸ met oneve⁹ keel beroepen.
Vrouw Machtelt staeckt haernaeldwerckknap,¹⁰
Als zy die tyding heeft vernomen,
En daelde van de wenteltrap,

Om haer' Landtsheer te moet te komen.
Nieuws van uw' Man, mijn Nicht, seyde hy,
Niet lang ghy spaenen¹¹ sult uw Minne;
Leydt my daer 't is om spreekken vry.

320 Zy gaet, hy volcht ter kamer inne.
Mits¹² dat de grendel gaf een' kras,
Hoe seer ontsetten¹³ al haer' leden?
De Graeve werd ghewaer wel ras,

1 versleten. 2 smart ten gevolge van spijt. 3 vleit. 4 geweigerd zien. 5 torentoppen. 6 buiig. 7 slecht weer. 8 elkaar. 9 ongelijk. 10 spoedig. 11 spe-
nen. 12 tegelijk dat. 13 intrans:

Geen

Ma
Ee

V
PI
-G
V

Geen

D
H
M
T

Geen

Ma

1
der
7 af

- Dat woorden daer gheen proef en deden.¹
Sy riep soo luyd: kracht, en gheweldt;
Wat maeckt ghy mijn edele Landesheere?
Waer daer een man op my ghestelt,
Ghy soudt hem met uw swaerdt afkeeren.²
Hoe sy meer riep, en kermd', en badt,
- Hoe dat hy dwong en drieschte³ grover;
Tot dat d'Heyllooze lust was sat,
En gaf zyn hart der wroeghingh' over.
Nu, ducht ik, brouwt de wraeck versteurt,
Den gantschen lande quaedt met hoopen.
- O Godt, wat d'Overheyt verbeurt,
D'onnoosele al te dier bekoopen!⁴

Tweede Bedrijf.

GEERAERDT VAN VELSEN. SCHILDKNAEP.

Geer. Mijn paerdt staet by de brug vast aen de teughel-
(snoeren,
- Men doe 't terstondt gherack⁵ met havenen⁶ en voeren,
Eer het de kouwd bevang. Schild. Met blydschap ick aen-
(schouw

V wederkomst myn Heer, hoe ist vergaen.⁷ Geer. De wouw
Plach eens de schrick te zyn van kieckens mack, en duyven.
- Ghekeert ist, en hy self benaghelt⁸ inde kluyven
Van moedigher gediert. Schild. Wat, is de Graef in 't net?
Geer. Hy is ghevanghen; en sal hier haest wesen, met
De schaer van Edelliën en Heeren bondtghenooten,
Hem voerend' ordentlijk: ik koom voor uyt ghestooten
- Met volle ren, om dees gheschiedenis bewust⁹
Te maecken, aen mijn Vrouw. Waer is zy? Schild. S'is te rust.
Geer. Ik gae ter kamerwaert. Ontwaeckt mijn uytverkoren.

GEERAERDT VAN VELSEN. MACHTELT VAN VELSEN.

Mach. Oyme. Wie weckt my? o mijn Heere wel gheboren

1 vermochten. 2 moeten afkeeren. 3 dreigde. 4 de onschuldige, de mindere moet bekoopen, wat de magistraat misdoet. 5 verzorge 6 roskammen. 7 afgeloopen. 8 met nagels gegrepen. 9 bekend.

Mijn Troost zyt welkoom. Maer, dus in de naere nacht
Mijn trouwen Bruydegoom, en waerdy niet verwacht.

Wat komdy met ghevaer door duysternis ghereden?

Geer. En ghy, wat weygherdy, mijn lief, uw waerde leden
De sachtheyt vanden bedde, en rust dus in de stoel?

Mach. Ach wat kan maecken meer, dat ik uw afzijn voel,
Als 't bedde? ach wat meer doen naer u byzijn haecken
Met smart,¹ als 't bedde? wat kan meer indachtich maecken
My mynen droeven val, als 't bedde sonder u?

Geer. Verandert is het met den Vrouwenschender nu:

Ghevangen is hy, die te dwinghen plach voor desen.

Mach. Van hoe veel quaets, helaes! sal ik al oorsaek wesen!

Geer. Misschien oock van veel goets: indien de Prinssen prat

Haer spieg'len willen maer, sy moghen² leeren, dat

Geen man het recht ontwast. Die schrick van ondersaeten

Die onlanx hield voor spel, te hoonen bey de staeten³

Den adel, en de steên: met smaedich onbescheydt,⁴

Te terghen 's Ridderschaps waerdy en achtbaerheydt:

Is een ghevanghen man. De Dwinghelant nu leere,

Wien hy onsuyster heeft verreuckelooft⁵ zijn eere.

— Doet⁶ u ter venster: en versaet met wraeck den gheest.

372 Hy komt terstond. *Mach.* Ach, wraeck geen schennis en ge-
(neest!

Geer. Men sal hem, dat hy proef,⁷ wat leedt is, leedt toe dryven.

Mach. Ach nimmer moet ghy in leedt doen zijn meester blyven.

Geer. De smaek van 't leedt sal hem doen leedtdoens lust ver-
(gaen.⁸

Mach. Dat hoord ik liever, dan sach zijn ellenden aen.

Geer. Goed is die 't quaedt verdraecht, en weldaet weet
(te loonen.

Maer, wie met danck, en wraeck van beyds⁹ sich dapper
(toonon

— Kan vriendt en vyandt, leeft doorluchtich¹⁰ en vermaerd.

Mach. 't Doorluchtich leven zy my nimmer soo veel waerd.

Geer. Tijd is het, vindy 't goet om vensterwaert te pooghen.¹¹

1 pijnlijk verlangen 2 kunnen. 3 standen. 4 buitensporigheid. 5 roeke-
loos weggeworpen. 6 begeeft u. 7 opdat hij ondervinde. 8 den lust doen ver-
gaan van iemand leed te doen. 9 van beiden, vriend en vijand. 10 beroemd.
11 zich begeben.

Mach.

Die,

Soo

En k

Geer.

Mach.

Har. V

Ghy

In o

Geer.

En r

Tot t

't W

Hem

Met

Ver

Gijs. C

Van

Door

En

Die

Verk

Den

Te s

V h

Moe

Van

Belo

Dy 't

Tot

1 Zij
kunnen
5 klam,
regerin

Mach. Ach! neen, gheen grooter schrick en weet ick voor mijn
Die, om hem noyt ghehadt te hebben in 't ghesicht, (ooghen;
Soo gaeren soudē, (laes!) verwenschen 't lieve licht,
En konnen¹ in gheen² schijn hem aensien met vernoeghen.

Geer. Maer luyster, 'k hoor ghewach³ en gae my derwaerts

Mach. Godt geve dat ghy u ten besten moocht beraēn. (voeghen. 389)

GEERAERDT VAN VELSEN. GRAEVE FLORIS. GIJSBERT
VAN AEMSTEL. HARMAN VAN WOERDEN.

Har. Vw hooghe spronghen zijn, Heer meester, nu ghedaen. 90

Ghy sult nae desen tijdt, der voeren niet meer dryven.³

In onser handt ist, u te spaeren of t' ontlyven.

Geer. 't Is daer ghekoomen toe, dat ghy vervloecken sult
En uyr en stondt, doen wierd verdicht de valsche schuld,
Tot mijnes broeders last, en 't trouwloos lack⁴ gheweven, 395
't Welck ghy hem op den hals deed' werpen, om, nae 't leven
Hem smaedelijck ontroof, uw klauwen klem⁵ van bloedt,
Met holle giericheyt, te slaen in 't wettich goet.

Verrader eerloos, streep,⁶ en schandtvleck aller grooten.

Gijs. Onsalich Prins, hoe ver heeft moedwil u verstooten
Van d'eedle gloory, daer ghy toe gheroepen waert,
Door hoochgheboorenheyt, en door den vroomen aerd,
En 't Vorstelijck gheluck van staetlijck⁷ overouderen:⁸
Die tot pylaeren van 's Lands welvaert uwe schouwderen
Verkooren hadden: en u inder handt ghebreydt
Den erfelijcken toom,⁹ om, met rechtvaerdicheydt,
Te stieren volcken trots: die tot verheven troone
V hadden opgevoerdt; van waer uw deuchd ten toone
Mocht, (nevens 't loon beset¹⁰ in een vernoechd ghemoedt)
Van yder zijn aenschouwt, en loffelijck begroedt. 400
Belooninghen dus hooch en hebben niet vermooghen
Dy 't hart te trekken,¹¹ nocht gheneeghentheyt ghebooghen
Tot weldoen, door het welck soo talleloosen tal

1 Zij die het licht zouden vervloeken om hem nooit gezien te hebben,
kunnen enz. 2 beweging, gedruisch. 3 op die wijze u gedragen. 4 vlek, smet.
5 klam, lau en vochtig 6 smet. 7 staat voerende 8 voorouders 9 nl. der
regeering. 10 gelegen. 11 hebben ze u niet kunnen bekoren?

Kath

- Bedeeghen¹ soude zijn, en vry van ongeval?
 - In steede van uw Graeflijk hulsel te verlaeden,²
 Met deze perlen, soo minlockende cieraeden,
 Hebt ghy u selven (laes!) een' vuylen hoedt besmet
 Met ongherechtigheyt, op 't reuckloos hoofdt gheset,
 Verdoemende³ de gheen⁴, dien vry sprack u ghewisse,⁴
 Maer wie daer op den mondt klopt het ghetuyghenisse
 Sijs eyghenen ghemoeds verdelght, met onbescheydt,
 Het leven vande ziel, dat is de reedlijckheyt.
 - O gruwel, Eelmans eer te doën met valsche schulden!⁵
Har. 't En bleef daer by niet. / *Geer.* Dat heb ick verdient
 (met dulden,

425 - Men pass⁶ het den Tyran. Wie door gheen' vreesse swicht,
 Maer dapper is van deucht, hy op zyn hoornen licht:⁷
 En wie dat lijdsaeem 't juck ontfangt met heelen lyve,
 Daer ist laed op, laed op, tot hy daer onder blyve.
 Maer oft ghy my al aensaecht voor soo slap van moedt,
 430 Verrader, dacht ghy niet, dat yemandt van mijn bloedt
 - In hooger eer verweent,⁸ en ridderlijcke maeghen,
 Die haer in duystre en licht ghewoon zijn preusch⁹ te drae-
 - Dat yemandt van mijn groote en eedle swaghery,¹⁰ (ghen,
 Den Lande deur ontsien, dat yemandt van dit vry
 En vranc Hollandsche volck zijn dagghe soud' ontblooten,
 Om, door zyn' eyghen borst, oock dij in 't hart te stooten;
 Tot lossing¹¹ van dit alderwaertste Vaderlandt,
 En wraecke vande God en Eervergheten schandt,
 Die van uw' moedwil heeft mijn Eerbre Vrouw gheleeden?
 440 *Har.* Daer toe gheboren wy.¹² dat uwer dartelheden
 Verwaende woesticheydt, die veel te weeldrich klom,
 Met onse Naem en Haef, na lust soud springhen om?
 450 Dat wy, in dienstbaerheydt verbluffet souden teelen
 Voor beulen onse soons, ons dochters voor bordeelen?
 W' en zyn van d'Helden vroom en braeve stammen, die 't
 Noyt vallich was¹³ te smaën, die bastaertspruyten niet.

1 tot welvaart gekomen. 2 beladen 3 veroordeelende 4 geweten. 5 bes-
 schuldigingen. 6 betale. 7 dien neemt hij op zyn hoornen 8 uitmuntend,
 schitterend. 9 trotsch 10 maagschap. 11 verlossing. 12 dacht gij, dat wij
 daartoe waren geboren? 13 die men niet ongewroken kon.

En da
 Nu tr
 Wat v
 Flo, Gh
 Ghy
 Doen
 Verst
 Gijs. A
 Dien
 De w
 =Ghy
 Dat g
 Berec
 460 Eer o
 Daer
 By e
 'T we
 Flo. So
 'T gh
 Geer. l
 Har. D
 Flo. Vw
 Gijs. G
 Flo. Zy
 470 Flo. Ist
 Gijs. D
 Geer.
 Onts
 Zijn
 Te s

1 dat
 4 gesch
 leven l
 valt 13

San

En dat het Naeneef zy, God ghev' het t' gheenen stonde.¹

Nu treckt den Dwingheland den Handtschoen uyt den monde:

Wat wil hy seggen? *Gijs* Welck uytvluchten dicht uw geest?

Flo. Ghy Heeren, ben ick niet uw wettich Vorst? *Har.* Ghe-
(weest.

Ghy waert het, alsoo lang ghy eer en eedt betrachte:

Doen die versturven in uw goddeloos ghedachte,

Verstorf² aen ons de staf des vorstelijcken handts.

Gijs. Aen ons, die Leden zyn der Staeten deses Lands,

Dien ghy 't voorneemste der voorwaerden hebt ghebroocken,

De welcke waeren op uw Huldinche besproocken.

Ghy swoert met daeghing³ Gods, en by gestaefden⁴ eed,

Dat ghy dit vrye volck, in oorloch en in vreed,

Berechten trouwlijck soudt, en vroomelijck beweyren;⁵

460 Eer dat het Graeflijck gouwdt⁶ ghenaecken mocht uw hey-

Daer zijdy op gehuldt; en is u⁷ toeghezeydt (ren.⁷

By eede wederom, daer op, ghehoorsaemheydt.

'T welck doen ghy maeckte los, los wierden d'ondersaeten.

Flo. Soo steldt my dan te recht voor 't lichaem vande Staeten.

'T gheen my mijn' Kransse⁸ gaf, dat oordeel van mijn' Krans.

Geer. De minste van het volck is Halsheer⁹ des tyrans.

Har. Des rechts uytroyer is onwaerdich 's rechts weldaden.

Flo. Vw Broeder is ghedoemt¹⁰ by wettich Hof, en Raeden.

Gijs. Ghekooren wettich, maer wel wetteloos van stem

Flo. Zy streecken 't vonnis. *Geer.* Uyt ghy voerd' het¹¹ teghens
(hem

Flo. Ist recht vervalscht, zy deen 't: verhaelt het op haer alle.

Gijs. Dat's eerst de schelm, wien schiedt het schelmstuk te
(ghevallen.¹²

Geer. Welck' onbeschaemtheydt? dart ghy Vrouwenschen-
(der snoodd

Onschuldigingh bereen?¹³ *Flo.* Mijn leven, en mijn doot

Zijn Heeren in uw macht en wildy my ghebieden

Te swyghen, 'k weet ick moet gehoorsaem zyn u lieden.

1 dat wij het nooit zijn 2 kwam ons door sterven toe. 3 aanroeping.
4 geschreven. 5 verdedigen. 6 kroon 7 haren 8 kroon. 9 heer over het
leven 10 geoordeeld 11 gij voerdet het uit 12 wien het schelmstuk be-
valt 13 bepraten.

*En hoe ghy nu dat onze nakomelingen hult
baslaardspruten uys??*

- 477 Indien ghy my gebiedt te spreeken, ick beken
 Dat ik gevallen, en niet sonder schuldt en ben.
 Legt over ghy hoe ver die schuldt moet zijn ghetrocken.
 Dit darr' ick bidden, dat ghy niet en laet verrocken¹
 Vw reedlijkheyt, door tocht en hevicheydt van moê.²
Har. Het gheene dat ghy wilt dat nu een ander doe,
 Stondt te betrachten dy doen ghy uw korselheden,³
 Door een vrypostich woordt, en niet dan gulle reden,
 Geraeckt aen 't hollen, smeeet den toom los in den neck;
 Daer zy niet waeren self dan veel te hardt van beek.⁴
Flo. My leert mijn schae mijn feyl, u leer' zy niet te feylen.
Geer. Bevaeren loodsman, sal ons uwe sorghe peylen
 Te vooren onse Zee? van waer dit hart soo goedt?
Flo. Ik acht dat wijsheyt nut aan vriend en vyandt doet,
 Des wensch dats' u versel': al hadse my verlaeten,
 Doen ick in mijn gemoedt, verbolghen boven maeten.
 Besloot te doen den stap, die my aen 't glissen⁵ bracht.
 Laet werden yet⁶ verschoont mijn misslach onbedacht,
 Door uitstek vande plaets, daer ick op was gheseeten:
 En wilt geen Vorst zyn ruymt', naer all' mans deunheyt⁷
 (meten.
Har. Wat ruymt? De woesticheyt van uwe lusten boos,
 En moedwil? *Gijs.* Wettich Vorst en was noyt wetteloos
 Hoewel hy, sonder het gemeene best te steuren,
 Mach onghelouden,⁸ jae moet wesen in veel' keuren,
 Voor welcke 't vollick heeft te buyghen met gheduldt.
 Want wetten stelt altydts de gheen die wettich huldt,⁹
 Te weeten 't eyndt, waer toe hy yemandt gaet verheffen.
 Dat is, op dat die 't volck in dencht soud overtreffen,
 Met meerder wijsheyt, goedt bejaeghen, quaedt verhoên,
 En stieren 't al te recht, dan de ghemeent' soud doen.
 Dees' wet verknoopt¹⁰ den Prins, oock binden hem de wetten
 Die ons den Hemel gaf; en die Natuyre setten,
 Met diepe letters deed, in 't reedelijk verstandt.

1 van den weg brengen. 2 heftigheid van 't gemoed. 3 nadat uw korselheid aen 't hollen geraakt was enz. 4 d. i. niet te besturen 5 glijden. 6 een beetje 7 bekrompenheid. 8 behoef niet gebonden te wezen aan 9 want degeen die wettig (den Vorst) huldt, stelt wetten vast om het doel te weten, waarom enz. 10 verplicht.

Dees
 Den
 Maer
 Ghe
 - Maer
Har. I
 - Besl
Flo. W
Geer.
Har. I
 Dat
 - En
Flo. H
Gijs. C
Har.
 Ick
 Ho
 Ve
Geer.
 Me
Gijs.

Een
 G
 - V
 E
 V
 D
 T
 J
 C

1
 5 s
 ziet

Dees' moet hy volghen: al waer't maer ten spiegel, want
Den ondersaet is op de wet ghewendt te luyeren,
Maer yder soeckt den Vorst, zijn' wandel na te kuyeren:
Gheoorloft achtmen 't gheen dat hy ghebooden heeft:
Maer eerlijck eerst en schoon, het gheen dat hy beleeft.¹

Har. Den harder, als hy dwaelt met reuckelooze beenen
Beslommert² sich en 't vee, in grondelooze veenen.

Flo. Wat eyscht ghy, voor de schuldt, dat ick tot beet'ring doe? 575

Geer. Vw leven, staat en bloedt zijn te ghering daer toe.

Har. Dit is het voordeel vande grootste schelmeryen,

Dat nimmer na verdienst de straf haer kan doen lyen:

En altijd d'arme wraeck vindt haer verhael³ te kleen.

Flo. Heeft dien zijn misdaedt rouwt, dan niet ghenoech gheleên?

Gijs. Ghenoech voor hem; maer niet tot beternis van andren.

Har. Leydt ghyliê binnen t'saem den queller der Holland'ren;

Ick gae de ronde doen, en selve nemen acht

Hoe brug en poort versorcht, en toorens zijn bewacht.⁴

Verseeckert⁵ hem terwijl, ick zal my herwaert spoeyen.

Geer. Waer is mijn Schildknaep? brengt hier yzers om te

Men kan bewaeren den verrader niet te vast. (boeyen,

Gijs. Den schildknaep is daer al. Geer. Daer dient wel op ghe-
(past.

EENDRACHT. TROUW. ONNOOSELHEYT.

Een. Mijn heuchelijcke troost, o lieve ghesellinnen;

Ghy die met suyver snoer, ghewent zijt op te winnen⁶

Vw vlechten silververw⁷ ghebleeckt van menigh' eeuw,

En, met het witte floers ophuyft,⁸ dit haylge sneeuw:⁹

Wiens loftenisse¹⁰ noyt quetsuyren leed oft breucken;

Die nocht van lief, noch oock van leedt uw woordt laet
(kreucken:

T' eenvoudich om te doen¹¹ 't ghelaet, met schallickheydt,
Ja segghen tot het gheen daert harte neen toe seydt;

O Trouwe groot van moedt. En ghy, dien, t'allen tyden,

1 nalœft 2 verwart, verdwaalt. 3 vergelding. 4 van wachten voorzien.
5 sluit hem op. 6 op te winden. 7 zilverkleurig. 8 met een huive voor-
ziet. 9 nl. het haar. 10 geloften. 11 nl. ja zeggen.

— Ondrachelijcker valt het letten¹ dan het lyden.
 Voldoend' Onnooselheyt ghy siet om heind en veer,
 — Wat nemen, in dit landt, de saecken voor een' keer.²
 De Twist met grooter feest ontfāen, is heel aan 't woeden,
 Zy heeft doen barsten uyt onstteeckene³ ghemoeden
 Der eedellinghen trots; en niet een groote stadt,
 ! Oft daer en heeft het gift haer adems op ghevat;
 Den besten leden sit de smet diep in 't ghebeente,
 En loopt gheweldich voort in 't midden der ghemeente,
 Die morrend' t'saemen rot. Het aardtrijck, daer ik tree,
 5-5-0 Roept oorloch oorloch, en ontseydt mijn' soolen vree:
 Des ick mijn' hielen licht, beslooten te vertrecken
 Vanden ghevloeckten grondt, om 's Hemels held're plecken
 Te winnen: en van daer een volleck te bespiēn,
 — Wiens open arm my troont,⁴ en my, te jonnen dien.⁵
Trou. Ghy die de Staeten sticht, en spoedich doet bedyen;⁶
 Die zijt der Steden hayl, en gheest der burgheryen,
 Der volcken vaylicheyt, der Koninckrijcken kracht;
 Goddin des Landtbestiers, o wereltwijs' Eendraght:
 Waer ghy bevochten wordt ontseydmen⁷ ons ten stryde;
 — Wy missen al te noodt⁸ de luyt⁹ van uwer zyde.
Onno. Grootmoghende Vorstin, 't vernielende Gheweldt
 En 't eereeloos Bedroch zijn meesters van dit veldt.
 Reyst ghy, wy reysen mede, en zijn van hier verbannen.
Een. Aensienelijck ghesticht des Hemels wyd ghespannen,¹⁰
 Die buyten zyt omheynt met muyr van diamant,
 — Ghedopt¹¹ met levend' goudt; en binnen d'heldre want,
 Met Son, by Son verciert, aen d'hooghe welfsels keurich:
 Deurvrolijckt met den galm van liefdes aedem geurich,
 — Die d'aldergoedichst' is der krachtelheden¹² schoon.
 Vw armen opent ons, o gloryrycken throon
 Des Alderhooghsten, voor wien alle schepsels knielen:
 Der sael'ghen weeldich huys, en burch der vromer sielen:
 Ontfangt, ontfangt, ons, o ghy tempel overgroot,
 — Ons uw poortressen ouwdt¹³ in uw' gherusten schoot.

¹ hinderen, leed doen. ² gij ziet, welke een keer de zaken heinde en verre nemen in enz. ³ ontstoken in woede. ⁴ lokt ⁵ en mij aan dat volk over te geven. ⁶ groeien. ⁷ roept men op ⁸ noode ⁹ bescherming. ¹⁰ bedoeld wordt het uitspan- sel. ¹¹ met gouden doppen (de sterren.) ¹² krachten. ¹³ vroegere burgeressen.

Rey van

R. v. H.
 Die 't
 Komt
 En hel
 Met o
 Te ver
 Op, o
 In dit
 Vervu
 Met v
 Vrolij
 Eend. C
 Die 's
 Daer
 Haer
 Noch
 — Met
 De v
 — Noch
 Noch
 Aen
 R. v.
 In c
 Vry
 En
 V c
 In
 Soc
 De
 Gh
 Sw
 To

O R

1 z
 6 ont

P

Rey van Hemellieden. EENDRACHT. TROUW. ONNOOSELHEYT.

R. v. H. O Heylighe Drietal wellekom,

Die 't wereltlijk beswaeren,¹

Komt ontvaeren:

En hebt den wech ghekooren, om

Met ons, volnoechde schaeren,

Te vergaeren.²

Op, opwaerts stycht, al hoogher, tot

In dit verheven blinckend' slot,

Vervult door alle leeden,³

Met weeld' en wel te vreedē

Vrolijkheden.

Eend. Ghelucksaelighe reyen,

Die 's Hemels vloer beswiert⁴ met suyvre voeten.

Daer ongeneucht⁵ met schreyen

Haer selven wars, aen niemant kan ghemoeten,⁶

Noch wrevelheydt,

Met prickend'⁷ leydt,

De vensters darf ghenaecken;

Noch nestelt 't saeghen,⁸

Noch sorghe met haer knaeghen,

Aende daecken.

R. v. H. Sweeft in, sweeft in, ghy zijt verwacht

In d'hoochverdiepte saelen

Vry van quaelen,

En als 't ondanckbaer aertsch gheslacht

V quaelijk zal onthaelen,

In haer daelen,

Soo sullen u, o landliên mijn,

Dees' vaederlijke poorten zijn

Gheslooten t'gheenen tyen.

Sweeft in, en wilt u vlyen,

Tot verblyen.

Rey van Aemstellandsche Iofferen.

O Rome, rijk van roem, dochter 's hoochghemelden

1 zorgen 2 vereenigen. 3 deelen. 4 dansen op, zweven over. 5 verdriet.
6 ontmoeten. 7 stekend. 8 vrees

Grootmoedicheyts, van soo kloeck' opgeschooten leên,
O moeder vruchtbaer van¹ soo veel' vergooder helden,
Die zijn door deuchdes kerck² ten eerslot' inghetreên!

Die inde wolcken hebt eertijds u stoel verheven,
En uw doorluchtich hooft gekroondt met starren saecht,
En met de necken trots des aertrijs opgheheven,
En 's 't onderbrachten Zees, uw voeten hebt gheschraecht.

Ghy die hebt uytghestreckt u armen kloeck ter daede
Daer selden te vergheefs het gladde stael aen blonck,
Van 't rooseroodt priel der gulden Daegheraede,
Tot 's laeten avonds schemervallighe spelonck;

Godin ghebeden aen van allerleye standen;
Oonsichbre tuchtichster der Koninghen vol prachts;
Voochdes der Volcken, schrick der feller Dwinghelanden,
Heyl,³ en bevreedichster des menschlijken gheslachts.

Nu zydy immers meer niet, dan een onbegraven
Ghebalsemt lijk, verselschapt met bestoven kleên,
Beraechde Croonen, opghehanghen Scepterstaven,
En waepens uytghedient, en swaerden afgestreên.

Dan peynse niemant dat hy zal te boven raecken
De mooghenthey⁴ des Lux, oft trouw' haer wayflen yet:
Haer speelkindt, daer zy lang in minnen om te blaecken
En op verslinghert scheen ten laetsten zy verliet.

Sich niemant en beloof dan,⁵ eenich ding ter hoede⁶
Te brenghen, teghens quets van droeve sterflijckheydt,
Door sorghen kommersieck, oft stortinghe van bloede,
Oft staedich sloven van bezweeten arrebeydt:⁷

't Zy dat hy onderstaet,⁸ de Volcken t' haeren besten
Te stichten burgherlijk door wetten wijs; oft tracht
Voor eyndeloosen tijdt, Eeldoom⁹ en eer te vesten,
In zijn doorluchtich huys, oft Vorsteljk gheslacht.

Oft dat hy bezich wroedt, met schatten te versaemen,
640 Voor zijn' naeneeven¹⁰ dwaes, soo verre boven maet,
Dat zy in 't darde lidt haer zynes sullen schaemen,
En dichten ouwders valsch¹¹ van heerelijker staet.

1 aan. 2 vereering. 3 toevlucht. 4 macht van het Toeval. 5 Niemand
belove zich zelf. 6 in bewaring tegen de vergankelijkheid 7 arbeid met
zweet bevochtigd. 8 onderneemt. 9 Adel 10 nakomelingen. 11 valsche
ouders van hooger rang.

Gh
Den
Die p
Die d
Der
Roert
Dees'
Door
Oel
Daar
En ha
Omsie
Soc
Die o
Maer,
Der g
Nu
Ghy I
Erlegt
Aen v
Kee
Den g
Dien
Men k
Maa
Door
Der sc
Der hu
Sal
En zij
En luc
En nie

1 onw
keerd. 5
straks. 9

— Ghestellet zijn al t'onverwickelycke¹ paelen,
Den aertschen grootheên, van den noodt onwinnelijk:²
Die parst ten gronde 't swaer, en dwingt het hooch te daelen:
Die doemt het murwe fruyt ten pluyck,³ het ryp ten slijk.

Der saecken beurten, en der Staeten wisselinghen,
Roert om haer handt gheswind en nimmer woelens sat.
Dees' heeft ten laetsten u, o Rome grootst der dinghen,
Door onontworstelbaere stormen afghemat.

650

Och had zy konnen oock de boose lusten breecken,
Daar uwer Koninghen gheslacht is toeghewendt!⁴
En had doch Brutus, met het loffelijke wrecken,
Omsiende⁵ vreese den naekoomers ingheprendt!

Soo soudén nu ter tijdt de vreese wy ontbeeren,
Die ons beleeghert heeft met anxten en verdriet.
Maer, laes! het lichte luck noch trouwe wraeck verleeren
Der grooten kinderen haer woesten moedwil niet.

Nu is 's Lands rust ghesteurt, de swaerden uyt de scheeden.
Ghy Helden hoochghemoedt, ghy Burghers trots, besiet
Erlegt⁶ in u ghedacht, besint, eer verder treden,
Aen welcken gruw'len ghy der poorten sleutels biedt.⁷

Keert buyten, buyten keert dat beest ontstelt van harssen,
Den goddeloosen Krijch: en bouwt hem gheenén brug,
Dien 't met bebloeden beck in 't yser lust te knarssen.
Men kan wel nauwlijcx, doch men kan nu noch te rug.
— Maar t'hans,⁸ als 't al vervuldt sal zijn met schrick en duch-
Door 't overromplen en verwoesten van het landt, (ten,
Der schuyren droeve smooch, en het verbaesde vluchten
Der huysliên opghejaecht, der slooten lichten brandt;

Sal yder achten, dat zijne⁹ is de grootste schaede,
En zijn de beste kans, in 't wrockighe ghemoedt;
En luchtich oopen doen zijn ooren tot het quaede,
En niemandt luyst'ren nae verdrach oft vreedes goedt.

674

1 onwrikbaar. 2 de onverwinnelijke noodzakelijkheid. 3 pluk. 4 toege-
keerd. 5 omzichtige. 6 overlegt. 7 de poorten van uw stad open zet. 8
straks. 9 nl. zijn schade.

Derde Bedrijf.

HARMAN VAN WOERDEN. GEERAERDT VAN VELSEN.
GIJSBERT VAN AEMSTEL.

Har. Ik koom het inder yl daer alles deur ghevlooghen.

De poort is wel bewaert;¹ de brugghen opgetooghen;

Op elcken tooren is een schildwacht uytgheset;

Het wachthuys vol kryoels; een yder rustich, met

De waepens byder handt; en niemandt suf van allen.

Verseeckert houd ick ons voor schielijk overvallen:

Ten sy selfs 's Hemels haet ten oorloch ons ontseg.²
Geer. 'T en is de meening niet te wachten na beleg.³

Maer, om bequaemelyck de saecke te voltrecken,

Vereyscht den tijdt, dat wy 't verborghen⁴ nu ontdekken

Aen neef van Aemstel, als een treffelyck medelidt

Van ons' verbintenis. *Gijs.* Wat 's dat verborgens? *Har.* Dit:

Van al die 't vaederlandt ghetrouwe liefd' toe draeghen,

De gulden vryheyte, en gherechticheyt naejaghen,

Ick wel gheen' aenstoot vrees', zy prysen ons verdrach:

Maer op haer hulp men oock sich niet verlaeten mach.

In quaeden saecken wordt den hevighe bedryver,

Met haesten aenghevoert, van⁵ zijn verblinden yver:

Gherechtighe aenslach sloert,⁶ door het beleydt, en raedt

Des juysten redens die nauw uyt haer treedt en gaet.

Soo sullen zy: des waer daer op te wachten, doolen.

D'onkundighe ghemeent heeft d'ooghen inde soolen;

En blindeling verkiest, en blindeling versmijt;

En vaeck: mijn leven sterf, mijn doot die leeve, krijt.

Des vaylich nerghens wy in 't landt zijn vande Graeve.

Gijs. Hoe dan doch toe? *Geer.* De Vorst die onder zynen stave,⁸

't Ghehoorsaem Eng'landt buycht, en heeft in zyner macht,

De kindren effen ryp⁹ te scheyden van gheslacht,¹⁰

En ouwders eeuwelijck (hoe seer het oock doorsnyde,

Haer overhangend hart) en prestense ten stryde,

1 bewaakt. 2 ons oproepe ten oorlog. 3 een beleg af te wachten
geheim 5 meegesleept door. 6 gaat langzaam. 7 hoe dan toch? 8 sch
ter. 9 pas volwassen. 10 familie.

Met booghen handich tay, en flitschen scharp van dop:
't Zy dat hy drieghe¹ met beschreylijk oorloch, op
Te koomen² den Franchoy's, wiens speer hy niet laet roesten;
Oft met verslinnend³ heyrtocht Schotlandt te verwoesten;
Oft te versteuren, met het yser blank en 't vier,
In zyne nachten lang, den ongestvryen Yer:
Dees heeft hem vast ghemaekt³ by schriften, en by spraecke⁴
Van eeden dier, gheloof⁵ t' handthaven onse saecke.
Des den verraeder hem te geven inde handt
Wy hebben, ons in zijn' bescherming ende landt. /

Har. Daer is des Graeven soon de Prince Ian met naemen,
Dien d'eer ghebeurt is van in echte te versaemen.⁵

Met 's Koninx dochter, dees als vande rechte struyck,⁷
Een onbesproocken spruyt, sal men, naer ouwdt ghebruyck,
Doen sweeren 't onderhouwt⁸ van alle vryicheden,
Die 't land oyt had voorheên, oft hebben mocht met reden;
En soo bemoffelen⁹ zijn handen, dat hy 't spel,
Door hoochmoed, êchter ons niet weer in 't war en stel;
Maer heb eerbiedelijk het Engelsch Hoofdt te vreesen:
En als hy sal ghehuldt op dese voorwaerd wesen,
Verheffen tot den naem zijns vaders. Dezen vondt
Is d'eenighe uytcoomst die wy hebben, des terstondt,
(Want ons gheen ding soo quaedt als sloffen is oft slepen)
Bestelt¹⁰ ons, neve, drie vande beseylste schepen.
Ghy kent¹¹ dees hoeck, ghelijck u volk de schipliën doet.

Gijs. Hoe schepen! 'k ben ghescheept daer ick med' over moet.
En vind my soo ver t' Zee¹² met u verhaeste kielen,
Dat ick, helaes! vergheefs nu omsie naer myn hielen.
Maer weeldrich Wtrecht, o Bisschoppelijcke stadt!
Soo ick noch binnen uw strijdbaere vestens sat,
Ik brachte den Tyran in handen niet den gheenem,
Die min het vaderlandt als eyghen wraecke meenen¹³
De waerheyt is (ghelijck ick gheensins en beneen)¹⁴
Dat ick in handeling en vruntschap¹⁵ ben ghetreen,

1 dreige. 2 opkoomen = aanvallen. 3 verbonden 4 het uitspreken 5 be-
loofd 6 zich vereenigen 7 stam 8 het onderhouden, nakomen 9 belem-
meren 10 bezorg. 11 streek. 12 in zee gegaan. 13 bedoelen. 14 ontken.
15 bondgenootschap.

Op uw aenhouwden, met de Vorsten ons ghebuyren,
 Eer datmen yets bestonde; om binnen haere muuren
 Uytvlucht¹ te vinden en niet sonder toeverlaet
 Te weten, by al dien mislucht waer onsen raedt,
 En aenslach vol ghevaers: die 'k helpen heb beginnen,
 Met goeden yver, om gheleghentheyte te winnen,
 Tot het vergaederen der Staeten, 't welck dus lang,
 De schalcke² Dwinghelandt door slimmer treecken gang,³
 Door dreyghen en ontsich,⁴ gheweeten heeft te weeren.
 Maer toegang in den land t'ontsluyten vremden Heeren,
 Om groote steeden met drieschende⁵ slooten vast
 Te dwinghen: 't platte landt te treên met overlast
 Van knechten⁶ tuchteloos, en overzeesche koppen;
 Met oorlochsvolk uytheemsch ons' vestinghen te stoppen:
 Te setten d'Eedlen van haer ampten: Borghers rijk
 Van hunn' vryheeden oudt: Huysluyden op den dijk:
 't Was noyt mijn meening. *Geer.* Wie kan ordentlijk ver-
 (quicken.⁷)

! Een' staet ter doot toe kranck, en weêr in orden schicken,
 Als d'Oppeverheyts⁸ onordlijk wordt beliedt?⁹

Har. Dat konde d'eerste nacht de tweede Brutus niet.

Nocht die in 't vrouwenkleedt¹⁰ als mannelijk bevryder
 Zijns Vaederlants hem droech. En waar't dat het een yder
 Soo nauw soud nemen als Epaminond en ghy,

Doen Thebe, en Hollandt nu, bleef in de slaverny.

Geer. Dan waer het straffeloos de volcken te verslinnen. //

Gijs. Onordens al ghenoech, laet orden eens beginnen.

Har. Dat sal 't, wanneer de Graef sal zijn in 's Konincx handt.

Gijs. Siet toe, siet toe, ghy scheept 's Lands welvaert uyt
 (het landt.

Geer. Wie is dat? de Tyran, dien wy te samen vinghen?

— *Gijs.* 's Lands hoocheyt¹¹ ist, die ghy verraedt aem vrem-
 (delinghen.

Geer. Men sett' een' billick Prins, in Dwinghelandt zijn stoel.

Gijs. Hoe lang doch billijk? tot dat hy sich meester voel?

1 schuilplaats. 2 slechte 3 langs de weg van 4 vrees 5 tartende. 6
 soldaten 7 verlevendigen, herstellen. 8 opperbestuur 9 beleid 10 De The-
 banen, die in een vrouwenkleed hun vaderland bevrijdden. 11 soverain.

Har. S
 Gijs. H
 Geer. N
 Gijs. N
 Har. C
 Gijs. E
 Geer.
 Gijs. Y
 Har.
 Gijs. I
 Doe
 Bes
 Da
 De
 Ick
 Har.
 Geer
 Gijs.
 He
 Di
 W
 D
 E
 H
 D
 S
 D
 E
 D
 Har
 I
 Ge
 M
 Gi
 1
 ove
 9 d
 12

Har. Sijn levens heele loop doet hem voor goed befaemen.¹

Gijs. Het sy soo: wie wil borgh zijn voor zijn' erfghenaemen?

Geer. Dat is te ver ghesorcht. In tusschen dach en raedt,²

Gijs. Noyt sorchd'hy ver ghenoech, die sorchde voor een' staet.

Har. Ghemeenlijk komen voort de vroomen vande vroomen.

Gijs. En als die reghel mist, dan is het omghekoomen.³

Geer. Men kan een' Vorst zijn macht bepaelen by verdrach.

Gijs. Volvoert dat, als zijn vremdt krijchsvolk u overmach.⁴

Har. Wat middel soudt ghy dan goedt vinden te ghebruycen?

Gijs. Den Graef, en Graeflijkheyt haer wieken wel te snuycken.

Doch niet door vremdt geweldt: maer nae voorouwders seên.

Beschrijft de ridderschap, beschrijft de groote steên,

Daar d'opperheyt⁵ by staet: en laat die wederhaelen⁶

De buytenspoorsche macht in d'ouwbesette paelen.⁷

Ick waarschuw, noch ist tijdt, verblindt u niet de wraeck.

Har. En soo de Staeten haer niet kreunen onze saeck?⁸

Geer. Oft soo zy, den Tyran ten dienst, ons teghen spannen?

Gijs. Wil 't beste deel des volcx verheert zijn van Tyrannen,

Het oordeel staet an haer: des dulden zy,⁹ elck een

Die dulde dan met haer, oft geev' hem elders heen.

Want stootmen dit om, 't schuym van Burghers en van Boe-

Dat sal ghelijck als ghy, den Prins te landt uytvoeren; (ren

En soo zy 't vinden goedt, met lasterlyck bedryf,

Hem tasten aen zijn' croon, hem tasten aen zyn lyf.

Des, soo gh'u niet en wacht hier verder in te moeyen,

Soo sullen eeuwelyck verspuwen,¹⁰ en verfoeyen

De tydtghenooten en naeneeven uwen naem

En, oft ik 't met u stond,¹¹ soo waer 't noch onbequaem,

Dus inder yle, volck en schepen toe te reeden.

Har. Dewyl de saeck by u dus staet, ik ben te vreedn

Dat wy ons in de rust van dese nacht beraên.

Geer. Soo ghy my overstemt, ik moet 'er onder staen.

Maar sal doch nimmermeer 't hier blyven vaylich vinnen.

Gijs. Noyt isser heyl ghevolcht uyt raedt van bystre¹² sinnen.

1 bekend staan. 2 ongeveer ons „komt tijd, komt raad” 3 gedaan 4 overheerscht 5 souvereiniteit 6 terugbrengen 7 gebied 8 om onze zaak 9 daarom, wanneer zij lijden. 10 al spuwend verachten. 11 met u meeging, 12 verwarde.

Ay reddet d'uwen en toont van reden wat meer blyex.
Har. Goe nacht soon. *Gijs.* Neef, goe nacht. *Geer.* Ick wensche u
 (desgelijcx.

GEERAERDT VAN VELSEN. MACHTELT VAN VELSEN.

Geer. 't Was wel dat wy de grondt voor Aemstel eerst verswee-
 (ghen.

Wy hadden anders hem niet in 't verbondt ghekreghen.

't Is quaedt yet aen te slaen¹ met nauw ghesette liën.

Mach. Myn Heere, zydy daer? wat quelt u? over wien (cken.

Is uw misnoegen? *Geer.* 't Schynt oft Aemstel soud beswy-

Mach. Hoe dat? *Geer.* Hy nycht tot raedt, die geensins vaylich-

Te werck te stellen² is, nocht wel gedyen kan. (lycken

Mach. Wat doch? *Geer.* Maer sachtelijck te hand'len den
 (Tyran.

613 *Mach.* Indien een vrouw betaemt te segghen haer ghevoelen,

Soo bid ick laet den brandt van onse smart bekoelen,

Sooveel dat onse leedt, en de besondren haet,³

Niet boven liefde van 't ghemeene best en gaet.

Geer. 'k Heb groot verlanghen na mijn Schildknaeps wederkee-

De welcke ick heen heb,⁴ om antwoordt te begheeren, (ren,

Dat d'uytcoomst van de saeck, ontdecke naeckt en klaer,

Nae Muyderberch gheschickt,⁵ aen Timon tooveraer.

Ick gis, hy is nu wel ten eynde zynen paede.⁶

Mach. Wat quaeder raetsman, lief, daer ghy mee gaet te raede!

Geer. Wat sal ik maecken?⁷ een begheerte sonder maet,

My 't harte nimmermeer te snerpen af en laet,

Om weten wat gheluck wy hebben te verbeyden.

't Sy dat wy laeten ons van Aemstels sinne leyden;

Oft datmen 't aende gunst der winden hanghen sal;

't Is rondom vol ghevaers en 't gelt my bovên al. (tranen.

Mach. Helaes! *Geer.* Soo niet mijn troost, mijn' siele, spaert u

— Van⁸ vaeck ick my en van vermoeytheydt voel vermanen.

1 beginnen. 2 bewerkstelligen, verwezenlijken. 3 de haat van ons af-
 zonderlijk. 4 hoort bij geschikt. 5 dien ik heb gezonden naar M. om
 antwoord te vragen, dat enz 6 aan het eind van zijn weg, tocht. 7 wat
 zal ik doen? 8 door.

Mach. 't
Geer. Tr

Myn lev
 Van spo
 Maer on
 Van sul
 En die
 Des ick
 Als ong
 En som
 Komt d
 En onse
 Oft ma
 Den me
 Doet a
 En som
 Zijn 't
 Oft is
 Som se
 Som w
 Wann
 Hoe d
 Den q
 Aen⁹
 En is,
 Nocht
 Een a
 Zijns
 Hoe c
 Hoe c

1 leg
 gezien
 6 tege
 leggen
 ik het

Mach. 't Is wonder dat u die bevinghen niet veel eer.
Geer. Treed in. *Mach.* Ick volch, mijn lief, treedt in en geeft
(u neêr.¹

SCHILDKNAEP.

Myn leven, hoord' ick vaeck en meenichmael ten breesten
Van spoock ghewaeghen, en van toovery en gheesten:
Maer ondervond noyt yet, doch 't hooren en het sien
Van sulck bedrijf somwijl ghetuyghen kloecke liên,²
En die niet zijn ghewoon de waerheyt te bemeus'len:³
Des ick wel 't meeste deel, maer al niet houd voor beus'len.
Als ongeluck my parst, vind ick my heuchlijck som,⁴
En somtijts treurich, dat ick niet kan sien waerom,
Komt dat by gheesten toe,⁵ die swyghend' inne sluypen,
En onse sinnen, door haer binnenste, becruypen?
Oft maecken sonneschijn, oft buyich weer onstuym,
Den menschen nu een droeve en dan een blyde luym?
Doet al uw best, somtijts een licht ding sal u missen:
En somtijts rolt een' saeck van selven teghens gissen.⁶
Zijn 't gheesten, die alsoo beschertsen⁷ ons verstandt?
Oft is het wildt gheluck⁸ des werelts allerhandt?
Som schynt te picken yet op ons van alle zyen:
Som waarschuwt yet; oft helpt; en schynt met ons te lyen.
Wanneermen daer op let, dunckt my gheloovens waerd,
Hoe datter gheesten zyn, van goede en quaeder aerdt.
Den quaeden gheesten eer van wijsheyt toe te schryven;
Aen⁹ haer te soecken heyl en raedt in ons bedryven;
En is, na dat ick kan bevroên, niet wel ghedaen.
Nochtans belast myn Heer my daerom uyt te gaen.
Een ander van zyn hals dus duyndend¹⁰ had gheschoven
Zijns Heers bevel! Ick leg de toortsen inden oven.¹¹
Hoe dat ick naerder koom aen Muyderberch gegaen.
Hoe dicker lucht; of laet ick 't my te vooren staen?¹²

1 leg u ter ruste. 2 kloeke lieden getuigen er van soms gehoord en gezien te hebben 3 bemorsen. 4 soms vroolijk 5 komt dat door geesten. 6 tegen verwachting 7 bespotten 8 toeval 9 bij 10 op die wijze uitleggende 11 ik waag de zaak. 12 stel ik het mij maar voor, verbeeld ik het mij.

belooken

Hier, in verlooren hol en hegghen naer beloocken,
Timon de Tooveraer van niemant onbesproocken,¹
Verschuylt zyn haetlyck² hooft. 't Verkeerde schepsel leydt
En wallecht vanden dach, en alle lieflijkheyt.

Zijn eyghen lichaem niet en wenscht hy wel te tieren:³
Maer scharp ghebeent, bekleedt met onderaertsche spieren,
Is schoonheyt in zyn sin; een' kinne dien de schayr

Haer ruycheyt noyt besnoeyde, en onghеkеmmet hayr,
En van gheschroockten⁴ huydt de rimpels hem vermaecken;
Lantaernhoornich ghesicht, holl' ooghen, hooghe kaecken.

Onsaelich mensche is dan uw wysheyt onghemeen
Ghebonden⁵ aen dusdaenighe wanschaepenheên?
Oft kan de dwaesheyt yl van jonghers en van vrouwen,

Aen desen woesten schijn⁶ te lichter toe vertrouwen
Verborghen weetschap? voorwaer het mochte wel,
Dat dit en al uw doen, niet waar dan guychelspel.

Ick sal 't doorsien. Wat kan 't my meer dan u doch deeren?
Hou, luystert, constenaer, die met afgrijslijk sweeren,⁷
"T Haylloose vollick dwingt⁸ des afgronds naer ick hoor.

Tim. Ick hoor.

Schild. Ghy die mijn' eyghen stem te rugghe kaetst in 't oor,
En antwoordt met mijn mondt, waer zydy met u wonder?
Tim. Onder.

Schild. Indien ghy u vermeet te wesen een' vermonder⁹
Van 't gheen dat sal gheschiên, soo gundt dat ick coom in.
Tim. Coom in.

Schild. Op saecke van ghewicht ick hooren soud' uw' sin.¹⁰
Wat raet om 't hol zyn deur te vinden in dees' hoecken?
Tim. Soecken.

Schild. Ik soeck vergheefs, en soud mijn' ooghen schier ver-
Maer hier is 't duyster, leydt de wech hier nae beneên?
Tim. Neen.

Schild. Al¹¹ is het dicht, waar ick het loch¹² te vinden meen.
Seght vanden ingang my, bid ick, een merreckteycken.¹³
Tim. Eycken.

1 door iedereen besproken. 2 leelijk 3 dragen. 4 verschrompeld 5 verbonden. 6 uiterlijk. 7 vloeken 8 beheerscht. 9 Verkondiger. 10 oordeel 11 alles. 12 gat 13 kenteeken.

Schild. H
Komt k
Tim. Ick
Schild. V
Dat vo
Tim. Te
Schild. I
Wann
Tim. Vo
Schild. l
De So
Wat s
Ronde
Die w
Och, v

Tim. H
Voer
Al, w
In 't
Becor
Dat z
Aen
En m
En s
Ontb
En a
By m
Het
En b
Zy m
Oft v
Oft v

1 lisch
7 houd i
12 jaag c

Schild. Hier staetse, maer het oogh gheen' ingang can be-
Komt buyten liever ghy, verwachten u ick sal. (reycken.

Tim. Ick sal.

Schild. Waar wildy dat ick toef, beneden in het dal,
Dat vol van liesen¹ staet, oft liever hier ter stede? *gwo*

Tim. Ter stede.

Schild. Ick bid u helpt my voort, 't is middernacht alreede.

Wanneer soo sal u const doch coomen voor den dach?

Tim. Voor den dach.

Schild. Beginnen sult ghy dan al sonder lang verdrach;²

De Son, om dees' tijdt 's jaars is niet ghewoon te luyen.³

Wat sien ick? d'eycken leeft. Het aardrijck met de cruyen,⁴

Rondom de wortel schudt. De boom springt uyt zijn' grondt:

Die waesemt roock, en vlam, och dit's de hel zijn mondt. *gwo*

Och, dreyghen vande doodt my noyt soo seer vervaerde.

SCHILDKNAEP. TIMON.

Tim. Hier ben ick Timon, die in waeter, lucht, en aerde,

Voer over gheesten, spoock, en ickers⁵ heerschappy.

Al, waer de wereldt af verschriekt, dat schriekt voor my.

In 't diepe vander Zee, door cracht van heylloos rymen, *g w*

Becommer ik⁶ de Son. Ick doe de Maen beswymen,

Dat zy haar doodtverw set, de winden, sonder toom

— Aen 't rennen, schut ick⁷ cort;⁸ en maeck een' doode stroom.

— En mits⁹ het my belief, help ick haer weêr aen 't hollen,

En schud den Hemel, dat de starren suysebollen. *gwo*

Ontbinden¹⁰ can ick de ghemoeden vande min:

En andren weder stuyr ick harde sorghen in.

— By naere middernacht mijn' eunjers¹¹ ick doe draven

— Het kerckhof om, en driesch¹² de dooden uyt de graven,

En breeck haer ysren slaep; en dwing haer vaerdich, dat

Zy my aenwysing doen, van een verborghen schat;

Oft van cleynoodien voor veel jaeren al verlooren.

Oft wil ick weten 't eyndt eer dat het is ghebooren,

1 lisch. 2 uitstel. 3 luieren. 4 kruiden. 5 aardgeesten. 6 houd ik terug.
7 houd ik tegen 8 in korten tijd. 9 zoodra. 10 los maken 11 toovenaars.
12 jaag op

kol

Van eenighe aenslach; sulcx sal by een' gheest gheschiën,
 Die door d'omstandigheên vervollichs noot¹ can sien.
 Eyscht wat ghy weten wilt. *Schild.* De Velser heer ontstee-
 Met eedel gramschap, om de schennisse te wreecken, (cken
 Bedreven aen zyn vrouw, heeft als een moedich man,
 Zijn' handen cloeck ter daedt gheleydt aen den Tyran:
 En houwdt op 't Muyderslot ghevanghen den misdaedighen.
 — 't Gheluck² wat dreycht het? sal 't sijn aenslach begenaedi-
 Oft waer het beter noyt in dit ghevaer ghetreën? (ghen?

— *Tim.* Vertoeft soo lang dat ick behoorlijk toe mach reën.³
 De mondt van eenen gheest u 't antwoordt sal verclaeren.
 Verschrickt niet, wat haer voor ghedaenten openbaeren;
 Want alles is in dwang⁴ van dese roedes cracht.

Schild. Daer coome wat het zy; al 't gheen dat ghy verwacht,
 Dat ben ick wel ghetroot, en zijt ghy voor de schaeren
 Der hellen veylich self, ghy sult my wel bewaren.⁵

Tim. Nu luystert nae my, ghy driekoppigh' Hecate,
 Som vol, nu rechts, dan slinx, van trony hallef snee;⁶
 O grootste dwaelster, die de duyster mindt, van sessen;⁷
 — Ghy die in u ghewouwt⁸ hebt alle tooveressen,
 — En let van liever leede⁹ op beevaert, en ghelol;¹⁰
 Nachtlloopster, luystervinck, weërmaekster, groote kol.
 En ghy ghekroonde draeck, vol van verbolghen steuring,¹¹
 — Die 's Hemels burghery afvallich bracht tot scheuring,¹²
 En worpt u op tot hooft des heys dul opgheruydt,
 Die 't muyten suyrst bequam, en noch ghestadich muyt,
 Aenhissend' Hemelwaerts uw' boos' wanschaepen schimmen,
 Hoe wel nu t' sinck¹³ soo diep, als ghy dacht hooch te klim-
 (men.

Tyran des sulphurpoels, voor wien den afgrondt beeft,
 En al wat onder Maen, de wereld ommesweeft,
 Van toovergheesten, tuck op kruyden en venynen;
 Oft onderaerts ghedrocht gaet waeren inde mynen.
 V lieden ick besweer, door dese teeckens plat,

1 wat noodzakelijk volgen moet, 2 noodlot 3 spreken 4 onder be-
 dwang 5 behoeden. 6 de maan. 7 van de zes dwaalsteren 8 macht 9
 aanhoudend. 10 met dikke tong zingen. 11 verstoordheid 12 nl. Lucifer.
 13 in de laagte.

Door d
 Door d
 Door d
 En doe
 Dat gh
 Een' g
 Betwe
 En die
 De ma
 Der h
 Want

Hel. De
 Onwil
 Om, T
 t' Ant
Tim. De
 Te M
Hel. 't I
 Dat h
Tim. Va
 Ghy j
 Op lo
Schild.
 't Is o
 Niet i
 En gh
 Dat z
 Een' t
 Laet
 't Is w
 Hoe r
 Is 't

1 veron
 gentaal t
 dacht. 7 o

Door dese beelden die ghemaelt staen op dit bladt,
 Door dese naemen, groot by Arabiers en Mooren.
 Door dese roed', en door de kracht daer in beswooren,
 En door 't versteurt¹ ghebeent van desen circkel rondt,
 Dat ghy verschynen doet alhier voor my, terstondt
 Een' gheest, gheswind op reys, deurtrapt, rondommeswie-
 Betweeter, tydingsieck, bemoeyal, en nieusgierich, (rich,²
 En die van looghentael te spreeken voor myn schriekt.³
 De maen ghehoorsaemt reed, zy heeft my toegheknickt:
 Der hellen Koning meed'; oft ick ben onervaeren,
 Want d'aarde loeyt van anxt, en arbeydt om te baeren.

HELSCHE GHEEST. SCHILDKNAEP. TIMON.

Hel. De Vorst der diepten schickt⁴ my, uyt den helschen brandt,
 Onwillich, maer door dwang zyn' vaerdighe ghesant,
 Om, Timon, op de vraech, die ghy hebt voor te stellen,
 t' Antwoorden. Vraecht maer cort, en oorloft⁵ my ter hellen.

Tim. Den Graef van Hollandt houdt de Velserheer gevaen,
 Te Muyden op het slot, seght hoe 't hem sal vergaen.

Hel. 't Is wel van hem versint,⁶
 Dat hy 't sich onderwindt.⁷ (tyding draeghen,

Tim. Vaert heen, ghy hebt voldient. *Hel.* Ick vaer. *Tim.* Dees
 Ghy jongman, moocht uw' Heer, dien zy wel sal behaeghen.
 Op looghen ghy den Gheest sult vinden⁸ nimmermeer.

Schild. Ik gae dan, Timon, dit laet u te loon mijn Heer,
 't Is onghelooflijk dat soo wonderlijcke saecken
 Niet inder daedt geschiên, maer dat haer menschen maecken,
 En gheven valschen schijn. Nochtans haer maeckt verdacht,
 Dat zy dusdaenich spel niet spelen dan by nacht;
 Een' tijdt die gunstich heelt 't littecken van de looghen.
 Laet sien, hoe sprack de Gheest? ick soudt 't vergheten moo-
 't Is wel van hem versint, dat hy 't sich onderwindt. (ghen.
 Hoe nu? het woordt versint, men dubbelduydich⁹ vindt.
 Is 't van myn Heer versint,¹⁰ met sinnen wel ghesleepen?

1 verontruste, uit het graf gehaalde 2 rondomdwalende. 3 schrikt om leu-
 gentaal tot mij te spreken. 4 zendt 5 geef mij verlof om heen te gaan. 6 be-
 dacht. 7 onderneemt, durft. 8 betrappen 9 dubbelzinnig. 10 uitgedacht.

- Oft heeft hy sich versint,¹ en wel te deech vergreepen?
Wie leydt my uyt hoe ick dit nemen sal? Ia, ja,
Nu dat het ommekomt² vind' ick my even na.

Rey van Aemstellandsche Ioffren.

Och hoe veel beter waer het noyt te zijn ghebooren,
En 't licht te missen.

Welcx min³ zoo meenich meenich mensche doet bekooren

— Tot schendich glissen:⁴

Als uyt voorouwders snoodd te zijn ghesprooten;

En wesen van 't veracht,

vvv Onsuivere gheslacht,

Verworpen looten?

Al wie dat het ghenot van haer begheerte vijnen,

Door boose daden,

Dien moet haer lust, met naesmaeck quaet, in cort ver-
Den Heer⁵ tot schaeden. (dwynen,⁵

— En 't leelijk ongherucht⁷ sterft t' gheenen stonden:

— Maer wispelt⁸ naer en voor,

Met vaele wiecken, door

Der menschen monden.

vvv Gheen ding en isser, dat soo seer verleydt de vroomen

Van vroomheyts wegghen,

— Als slimme⁹ voorgang; meest van ouwders, en van oomen

Tot quaedt gheneghen.

vvv In haerliê spoor, zijn' voeten onghebonden,

Elck licht verreuckeloost,¹⁰

En, met 't gheselschap, troost

Sich inde sonden.

— Hoe veele¹¹ doen te cort, helaes! dan haeren neven.

Naecomelinghen.

vvv De gheen',¹² die door bedompte tocht¹³ des moeds ghedreven

In schanden springhen!

1 vergist. 2 gheen is, voorbij is. 3 de liefde waarvoor 4 uitglijden, vallen.
5 voor hen moet de lust binnenkort verdwijnen. 6 den bezitter dier lusten. 7
slechteroep, kwade naam. 8 zweeft. 9 slechte. 10 bekommert zich niet om zijn
voeten, waar hij die zet. 11 hoe zeer. 12 onderwerp van den zin. 13 bedwongen
hartstocht

Ghelijk d
Dat hy, on
s Lands h
Aen mach
My lust
Nae druck
En my te
In laeuwe
O mensch
Heylsaem
Daer nier
En can v
Tot no
Zijn' tree
Nu is he
Zijn roen
Voortaen
Voortaen
Om d'on
Zijn huy
O Ghij
Wijs, ge
Die dae
Hebt te
Hoe is
Hoe zy
Door u
En goe
Nu v
Aenslae
Dat da
In 't h
Soo da
Niet in
Maer
Men m

Ghelijk de Velser heer, die gaet besluyten,

Dat hy, om wraecx versaên,

's Lands hoocheyt wil verraên,

Aen macht van buyten.

My lust in 't claechbadt, (laes!) weemoedelijck te treden

Nae druxx vermaenen,¹

En my te wasschen heel van boven tot beneeden,

In laeuwe traenen:

O menschen broosch! hoe glad is voor u allen

Heylsaeme deuchdes baen;

Daer niemandt seecker staen

En can voor 't vallen!

Tot noch toe Velsen ging, soo 't scheen, dat² niemandt
Zijn treden spande. (vaster

Nu is helaes! helaes! zijn lof verkeert in laster:

Zijn roem in schande.

Voortaen sal elck, die plach te prysen, smaelen;

Voortaen sal niemandt meer, /

Om d'onbesproocken eer,

Zijn huys op haelen³

O Ghijsbrecht, waerdich' Heer van onsen vaderlande, 1050

Wijs, goedertieren;

Die daer den claeren Aemstel met zijn' groenen rande

Hebt te bestieren;

Hoe is oock d'inslach⁴ u bedeckt ghehouwen?

Hoe zydy ingheleydt,

Door uw trouwharticheydt,

En goedt betrouwen?

Nu vrees een yder, die ghetroot⁵ wordt om gheswooren

Aenslach te maecken,

Dat daer yet anders schuylen mach, dan 't schijnt ghe-

In 't hol⁷ der saecken; (schooren⁶)

Soo datmen lichtlijck comt, door 't valsch bedieden,⁸

Niet in gevaer alleen;

Maer nae te jaeghen 't gheen

Men meent te vlieden.

1 door mijn lijden gedrongen. 2 zoodat. 3 vermelden. 4 van het weefsel. 5 gelokt 6 gemaakt, geschapen. 7 het binnenste. 8 uitleg.

Niemandt verlaet sich hier op edel' oft oneele,
 Vrienden oft maeghen.
 Want, die te saemen spannen, doen 't, ten meestendeele,
 Door haet te draeghen;
 Oft hoop¹ tot hoogher luck, bey d'eer vergheeten:²
 Neemt Aemstel uyt haer rot;
 Wiens wit sal liefde tot
 's Lands welvaert heeten? /

Vierde Bedrijf.

GHEEST VAN VELSEN. GRAEF FLORIS.

colby Gheest. Wee Graef van Hollandt, wee Graef Floris, wraeck,
 (wraeck, wraeck

Zy over u, die in mijn bloet vondt sulcken smaeck.

- V, die my afghesneên den draedt' eerst aengheheven,⁴

wy My uyt den arm ontruckt het alderliefstē leven,

En my ontweldicht hebt des blyden lichts ghenot;

En schendichlyck berooft van 't costlyck overschot

Der soete, en van natuyr my noch ghejonde daeghen;

wy Van 't selschap smaekelyck van vrienden, en van maeghen;

En alles waar het hart zoo teeder over hing,

Met bitter scheyden en verlies van alle ding.

Ghy die dāer hebt ghemaect myn lichaem tot een leêghe

- En maxeloose⁵ romp; ten akelighen weghe

- Ghesletē van het spoor dat nae beneden⁶ leydt.

- My stuyrend henen⁷ af, in myner ēensaemheyt;

Om met het fluystrend volck der geesten te vergaeren,

En sonder sonneschijn en sonder lucht te waëren.

Ghy rechter rechteloos, nu is uw tijdt naeby,

- Wee Floris, Floris wee, te wraeck ontseg⁸ ick dy.

- Dit wreekvyer, dese toors, die seyndt u 't recht vergheten.⁹

De vlamme seng' u 't hart, en knaeghe dy 't gheweten.

- *Flo.* Oyme! wat schrick is dit, die my de stem besluyt?¹⁰

1 door hoop nl. op hoop. 2 eervergeten. 3 nl. des levens. 4 pas begon-
 nen. 5 vormelooze. 6 naar de onderwereld. 7 hierheen. 8 roep. 9 het ver-
 geten Recht. 10 belemmert te spreken.

Mijn hay
 Wat anxt
 Mijn tijdt
 Heeft my
 Ick die b
 En sluym
 En mijn
 Ayme! 'l
 O Velse

GEER.

Geer. V
 Flo. O
 Op V

Op A
 Bele
 Har. V
 Flo. V
 En s
 Flo. A
 Geer.

Har.

Geer.

Flo. I
 Geer
 Flo.
 Geer

1 s
 belad
 waar

P.

Mijn hayren staen te berch, het sweet dat breeckt my uyt.
Wat anxt beklemmt my 't hart? och wat is my verscheenen?
Mijn tijdt naeby? o ramp! hoe wroeckt mijn borst vol pee-
Heeft my de gheest gheraeckt? of is het dat, soo flux, (nen!¹
Ick die bevanghen was met dronckenschap des lux,
En sluymervallich, word gheweckt van mijn verslegen moedt;²
En mijn gheweten nu benuchtert³ door de teghenspoedt?
Ayme! 'k sie noch den geest, en bloed dat wraecke raest.
O Velsen, Velsen!

GEERAERDT VAN VELSEN. HARMAN VAN WOERDEN. GIJSBERT
VAN AEMSTEL. GRAEF FLORIS.

Geer. Wie vereyscht⁴ my soo verbaest? (pen.
Flo. O Velsen! *Geer.* Wat's 'er gaens? op ridders, op, en knae-
Op Woerden, Woerden. *Har.* Wat ist onraedt? waepen,
(waepen.

Op Aemstel, Aemstel op. *Gijs.* Hoe? vyand? wat's 'er of?
Beleêrt⁵ hy 't slot? oft is hij inden binnenhof?
Har. Waar ist te doen? *Geer.* Van wien is dit gherucht⁶ begon-
Flo. Van my, o Velsen! die van anxe ben verwonnen, (nen?

En sprack u gaeren. *Geer.* My alleen, oft d'ander meê? *MD*
Flo. Alleen. Ick ben gheparst aen u te soecken vree.

Geer. Wat segt ghy Heeren? *Har.* Doet.⁷ *Gijs.* 't Wort van my
(goet gevonden.

Har. Wy gaen dan weêr te rust. *Gijs.* Ghy moocht zijn hart
(doorgronden.

Geer. Ick sal hem hooren. Wel, wat, Floris, wildy doch?

GEERAERDT VAN VELSEN. GRAEF FLORIS.

Flo. Ick deed u onghelijck, och, neef van Velsen, och!

Geer. Wat kendy⁸ aen het gheen dat yder oopenbaer is?

Flo. Ach! ick heb u vercort,⁹ soo dattet al te swaer is.

Geer. Ick voelt, en duydelijk: spaert daer vry de woorden af.

1 straffen. 2 verslagen gemoed. 3 wakker wordt gemaakt. 4 roept. 5 beladdert, plaatst hij ladders tegen de muren. 6 geroep. 7 doe het. 8 wat waarde kent gij toe aan bekentenis van hetgeen enz. 9 te kort gedaan.

omspauk

Flo. Ick viel u broeder streng, en hielp hem in het graf.

Den Raedt met dreyghen doend' alsulcken vonnis vynen.¹

Geer. Gheen argher onrecht als dat enckel recht wil schynen.

Flo. 't Bewijs was niet bestaende² en teghens hem te swack.

Geer. Vw bloedtdorst stopt³ het gheen dat aen 't bewijs ont-

Flo. My deert dat ick oyt deed d'onnoosel⁴ anneclaeghen. (brack.

Geer. Dat denck ick wel, nu 't comt dus qualijck te be-
(slaeghen.⁵

Flo. Ick was vol quaet vermoëns en heel verblindt daervan.

Geer. Die yemandt quaedt toe schrijft, eer dat hy 't weten can,

— En uyt vermoeden haet, is waerdich dat hy snevel.⁶

Flo. 't Is Prinssen sieckt; wy gaen altsaemen aen dit evel.⁷

Geer. Die veeler vrees' wil zijn, gaet veel te vreezen aen⁸

Flo. Helaes! noch heb ick u in swaerder stuck misdaen.

Geer. Niet my alleen, maer haer die 'k eeuwich heb te minnen.

Flo. De wederwaerdicheyt⁹ doorsporrelde mijn sinnen,

De spijt die wrong¹⁰ my 't hart, en dreef my tot die saeck.

Geer. Wel, yder dan zijn beurt, nu drijftse my tot wraeck.

Flo. Mijn boelschap¹¹ terchd' me staech; dees' heeft de schuld
(van alle.

Geer. Soo schendt ghy liën van eer, den hoeren te ghevalle.

Flo. Ick vloek den tijdt dat ik bemind' haer' lichten aerd.

Geer. Maer Hollandt vloekt de tijdt, dat ghy gheboren waert.

Flo. Ach Velsen! gheef mijn pays: siet hoe ick my verneder.

Geer. Gheef ghy mijn' broeder 't lijf,¹² mijn' vrouw haer' eere
(weder.

Flo. Doet afstandt van 't crackeel, o Ridder! en ick sal.

Geer. Wat soudy, die nu hebt, wat u is niet met al?¹³

Flo. Vw bastaerdochter sal ick trouwen, laet my 't leven.

Geer. Te waerd is zy me, ik wilse aen gheen verraeder geven.

Flo. Hoe hebby 't met my voor? oft waar dan wacht ik naer?

Geer. Dat werdy t' zyner tijdt in tijdts ghenoech ghewaar.

Ik gae, de reden wordt hier doch om niet versleten.

1 vinden, wijzen, vellen. 2 voldoende. 3 vulde aan 4 onschuldige. 5 nu 't zoo verkeerd uitvalt 6 valle. 7 wij gaan allen aan dat euvel mank. 8 wordt door veel vrees overvallen. 9 tegenspoed. 10 kwelde. 11 bijzit. 12 lieven. 13 dat u volstrekt niet behoort.

Nat is de
p gist'ren
es Prieste
n 't schoo
mringhel
ls een ve
Vytsteec
Die niet d
let meen
Nu leg ic
Onwaerde
Des ick n
n een', i
En is ver
Als van c
Gaet heer
De morg
Maer hoe
Aen 't va
Smeecker
Met gifti
Dat gree
Zijn' sch
En ongh
Doen sti
Te wan
Doen sw
O valsche
Hoe die
Dat ghe
Uws op
Daer 't
Is, sonc

1 mach
haren ui
vernieli

GRAEVE FLORIS.

Vat is de myne een val! hoe ver ben ick versmeten! — 1143
 op gist'ren sat ik hooch, verselschapt met de pracht
 des Priesterdoms verwaent, en Heeren groot van macht;
 in 't schoone midden van den drang der eed'le schaeren;
 omringhelt met den stoet van lijfwacht, en dienaeren;
 als een vermooghen¹ Vorst, en van dit vrye landt
 'Vytsteeckenste² persoon: en soud dees' gulden bandt.³
 Die niet dan Graeflijk hayr ghewoon is te verschuylen,
 met meenich Coninx croon nood hebben willen ruylen.
 Nu leg ick als verslenst,⁴ van yder te versmaên,
 onwaerdelyk gheboeyt, en op mijn' hals ghevaên:
 Des ick my selven 't hooft, van troosteloosheyt, plonder.⁵
 in een', in eenen dach, ben ick gheworpen⁶ onder:
 En is verdweenen heel myn gloory clae, ghelijck
 als van den Hemel valt de sneeuw, en smelt in 't slijck.
 Gaet heen, vertrouwt het luck. My dien, met feestich groeten,
 De morgen annebad, den avondt trad met voeten.
 Maer hoe doch? Ay ik dool, mijn scheut⁷ begon veel eer
 aen 't vallen was ick lang, maer gistren quaem ick neer.
 smeeckende⁸ vyandin, doen ghy 't onlydsaem raesen,
 Met giftighe ooghen, my ten aedren in quaemt blaesen.
 Dat greep my aen, ghelijck, door den ghebeten wondt,
 Zijn' schennis⁹ schiet het schuym van eenen dullen hondt,
 En onghenadich woedt op al de leên verwonnen
 Doen stiet mijn luck zijn cruin: doen viel ick: doen begonnen
 te wankelen mijn staet, te wagghelelen mijn' croon:
 Doen sweecken¹⁰ onder my de stylen van mijn' throon.
 O valsche vrouw, hoe dier staet my uw loos aenschouwen!
 Hoe dier u lusten! och wat comt er ramps door vrouwen,
 Dat gheblanckette quaedt! Fy dat ick, ter begheert
 Uws opgheblaesenheys, d'eerwaerdigh' heb onteert!
 Daer 't zoo bederflijck¹¹ in bestier van alle staeten
 is, sonder eers ghenot, d'eerwaerdighe te laeten.¹¹

1 machtig. 2 het hoogste standpunt innemende. 3 kroon. 4 verwelkt. 5 de
 aaren uit het hoofd ruk. 6 schieten, snel naar beneden glijden. 7 vleierende. 8
 vernieling, 9 bezweken. 10 schadelijk. 11 de goeden hun eer te doen verliezen.

Wat ging my aen? 'k en weets, 't vernuft¹ was slinx en krom:
Een averrechtschen wech mijn' sinnen sloeghen om.
Nu is 't te laet. O man, onsaelichst uwer tijden:
Wat sal ick! wacker zyn, noch slaepen can ick lyden:
Vol kommers 't waecken is, de slaep vol anxten straf.
Ellend, wort ghy niet mat, soo mat my haestich af.

Trompetter.

De blancken uchtendt met haer' bloozend roode kaecken,
In 't heuchelijcke kleedt van dundoek en scharlaecken,
Rust toe ten Hemelvaert. Haer gouden pruyck² al ree
In 't silver schittert van de vlacke Zuyder Zee;
En doet de schaduw vocht des duysterheys verjaeghen:
Hetsweeft³ een' frisschen dauw van roosen om haer' waeghen.
De Sonne volcht het spoor van 's ouden Thitons bruydt,
— En steeckt den Hemel al zyn minder ooghen⁴ uyt.
In 't Ooste daecht het op. De nacht begint te duycken.
Wie dat ter schildwacht staet, en laet geen ooghen luycken.

GEERAERDT VAN VELSEN. SCHILDKNAEP.

Schild. Ick acht mijn Heere neemt mijn meening seer wel in,⁵
— En siet de tweesprong van dit antwoordt dubbelsin,⁶
— En 't strydighe verstandt,⁷ in eenderley gheluyden.
Geer. Men neem' het soo men will', voor my, is datmen 't duy-
Ten minsten op den sin can, die my best ghelijckt. (den
— Dus, mijn ghemoedt gheensins van eerste raedt⁸ en wijkt:
Maer 't gheen dat ick besuyr, dat sal hy mee besuyren.

GEERAERDT VAN VELSEN. SCHILDKNAEP. TROMPETTER.

Trom. Op, waepen, waepen, mant uw toorens, mant uw muiren,
Op crijchsluy, vyand op, en vaerdich in 't gheweer⁹
— *Geer.* Wat vyand? *Schild.* Ridders op. *Geer.* Waer is hy? heynd¹⁰
(of veer?

¹ verstand ² haardos. ³ er zweeft ⁴ de sterren. ⁵ is met mij van meening. ⁶ dubbelzinnig ⁷ begrip, beteekenis. ⁸ plan. ⁹ in de wapenen. ¹⁰ nabij.

Aen we
Trom. Ick
In rep e
Van se

Gijs

Gijs. Wat

Geer. In
In gro
Beset
Gijs. Soo
Har. Een
Om af
Schild. I
Mijn

Mach. I
De tij
In su
V lië
Schie
d'On
Haar
En b
War
Maar
Haer
Hoe
Wat
Dan
Dus

1 hen
5 om te

rom: Aen welke zyde siet ghy, wachter, haer ondecken?¹
 Trom. Ick sie, langs Diemerdijk, een stofwolck herwaerts trec-
 In rep en roeren is de Waeterlandsche zy; (ken;
 Van schuyten sonder tal grimmelt het op het Y.

GIJSBRECHT VAN AEMSTEL. SCHILDKNAEP. HARMAN VAN
 WOERDEN. GEERAERDT VAN VELSEN.

en, Gijs. Wat isser gaens? Schild. Op, op. Har. Hoe? Schild. Vyandt.
 (Gijs. Waer verscheenen?
 Geer. In 't Y, ook op den dijk van Diemen, en dat heenen;²
 In groote menicht. Schild. Op, op mannen; op met vlijt;
 Beset uw' muuren Har. 't Is gheen muyrbesettens tijdt.
 n: Gijs. Soo doet het seecker niet Geer. 't Is tijdt om te vervaeren.³
 en. Har. Een yder rust' hem toe. Gijs. Het volleek laet vergaeren,⁴
 Om af te trekken Geer. Gaet ghy om den Graef te hael.
 t, Schild. Ick gae. Geer. Datmen terstond de paerden toome en
 n. Mijñ vrouw, waer is zy? (sael'.
 1200

MACHTELD VAN VELSEN. GEERAERDT VAN VELSEN.

5 Mach. Hier mijn Heer Geer. Mijn lieve leven,
 De tijdt wil dat wy ons van 't Huys te Muyden gheven,
 In sulcker yl, en wijs' dat zy niet toe en laet,
 V liën te voeren meê Mach. Waer blijf ick dan? wat raet
 Schiedt my dan over? Geer. Mijn vercooren stilt uw weenen.
 y- d'Onwetende ghemeent is schendich⁵ op de beenen:
 n Haar oplopenden moedt t'ontwijcken is ons 't naest,
 En bodt te gheven,⁶ tot dat zy hebb' uytgheraest.
 Want wederstandt te doen is haer met spooren noopen.⁷
 Maar laetmen sonder stoot, hen t' eynden adem loopen,
 Haer' dapperheyt verslenst.⁸ en hoe zy hoogher clom,
 Hoe dat zy loggher sinckt; dan siet een yder om,
 n, Wat loon van zynen dienst hy hebbe te verwachten:
 10 Dan schieten huys, en vrouw, en kindt inde ghedachten.
 Dus hoopt ten besten, Godt zy met u lief; ick gae.

1 hen zich ontdekken 2 dien'kant uit. 3 weg te trekken 4 zich verzamelen.
 5 om te schenden. 6 vgl botvieren. 7 aanzetten. 8 vermindert.

Mach. Hier blijv' ick dan alleen op 's woeden¹ volcx ghenae.

Helaes wat overlast sal my al staen te lyen!

Geer. De vrouwelijcke staet sal u ghenoech bevryen;

— En 't mededooghen van het leelijck onbescheydt.²

Daer ghy mée zijt vercort; en uw' onnooselheydt

De droefheydt bindt uw' tong, och! laet dit schreyen achter,

Dat doch verlooren is, en set uw hart wat sachter.

Schild. Als 't u belieft mijn Heer, 't gheselschap is ghereedt.

Mach. De Godt ghedenke aen u, die 't schijnt dat my vergheet;

En wil u. betren wech, dan 't hart my tuycht, gheleyden

Geer. Een blijd' versaemen³ jon hy ons nae 't droevich schey-
(den.

Rey van Amstellandsche Ioffren.

— Den oopenbaeren⁴ Dwinghelandt

1250 — Met moed te bieden wederstandt,

En op den harssenpan te treden;

Om, met het storten van zijn bloedt,

Den vaderlande 't waardste goedt,

— Den gulden vryheyte te bereeden;⁵

Dat is, van ouwder hercoomst wydt,

By d'aldertreffelycxt altijdt

Beloondt met eerebeelden dancklyck.

De roem is uytgheblaesen, met

Gheleertheyts heldere trompet,

1260 In schrift, en dichten onverganclyck.

De lofkrans groenens nimmer moê,

Die comt het hayr der sulcken toe,

Die 't al,⁶ voor 't alghemeene⁷ waeghen:

Ghelijck den Heer van Aemstel tracht.

Hoewel zijns selschaps overmacht,

Hem let⁸ zijn voorstel te bejaeghen.⁹

Dan wie met wensch om goede¹⁰ crijt;

Maer allerhande Prinssen lijdt;

En 't gheen hem overcomt te dooghen,¹¹

1 woeden 2 onverstand. 3 vereenigen. 4 ieder bekend. 5 verschaffen. 6 alles. 7 algemeen welzijn. 8 belet. 9 door te zetten. 10 nl. Prinssen. 11 verdragen.

1240 Sacht opneemt, dof in hoop en vrees;
En 't ongelijk van weeuw, en wees,
Can annesien met goeden ooghen,
Sulck een blijft onvermaert, en myt
Niet, met het hoofd doorluchtich uyt:¹
Zijn' doove faem can hem niet bringhen
Is 's werelds ooch, en aenghesicht;
Nocht, uyt de duysterheyt, in 't licht
— Optrecken, tot aen 't roer² der dinghen.
Zijn naem heeft clanc by oudt, noch jong,
1200 Noch soetheyt op des vollecx tong,
Oneël by burghers, en by boeren.
Stilzwyghend' glipt zijn leven deur:
Maar sonder stoot, en sonder steur,
En sonder trom in 't hart te roeren.
1205 Hem ang³t, gheduyrende 't beliedt⁴
Van zynen aenslach, d'ontrouw niet,
Oft lichtheyt,⁵ van die t'saemen swoeren:
Nocht misluck⁶ als het annegaet:⁷
Nocht de vervaerelijken haet,
1240 Des blinden vollecx nae 't uytvoeren.
De minste twijfel van gheluydt
En jaecht hem 's nachts ten bed niet uyt:
— Noch vluchtens noodt⁸ van vrouw en vrinden
Het veel bestaen⁹ can nauw bestaen:
Ghemackelijck is vaylichst gaen:
En groote rust cleên onderwinden. ✓

Vijfde Bedrijf.

GRAEVE FLORIS. REY VAN NAERDERS.

Flo. Ach! mijn ghetrouwe, set; en draecht my verder niet:
Mijn swackheyt is te groot. Een' beeck van bloede vliet
My door de wonden af, en verwet all' de cleeden. 1300

1 munt niet uit. 2 bestuur. 3 beangstigt. 4 beramen. 5 lichtzinnigheid. 6 mislukking. 7 begint. 8 noodzakelijkheid om te vluchten. 9 ondernemen.

En bleeckghedaene flaeuw¹ becruypt mijn' laffe¹ leeden.
 Ik heb volleeft,² en ben ten eynde mynen pat.
 Van dese werel³ heb ick wel mijn deel ghehad:
 Gheboortens hoocheyt, lichaems frischeyt, macht van stae-
 Ontsic³ by vreemdelinghen, gunst by ondersaeten. (ten,
 Gheluckich, och! al te gheluckich, soo my maer
 In 't hooft de dampe niet des lux ghesteghen waer:
 Oft had ick noyt aenschouwt het vrouwenbeeld aenminnich,
 Waer onder school vermomt lichtvaerdicheyt crancksinnich!
 1320 V lieden danck ick, voor den dienst, en trouwe groot,
 Die ghy bewesen hebt my, in mijn' laetsten noodt:
 — En moeyt my,⁴ dat ick 't niet nae wensche kan beloonen.
 Maer wie mijn naesaet zy, Vorst zijnde, sal hy toonen
 — Dat hem der Vorsten val, met mededooghen, sny:⁵
 En weygheren gheensins dees' laetste beede my;
 Dat is, dat hy alhier ter pleck' een' kerceke bouwe,⁶
 Waer by d'aencomend' eeuw my in ghedachten houwe,
 En mijn' danckwillichheyt. Het jaerelijksche geldt
 Tot noodich onderhouwt dat zy daerby bestelt.
 1320 Maar langher nu en heb ick cracht in gheen' ghewrichte.
 De leden slappen aen ten slaep', en het ghesichte
 Wort van een' ysren vaek verovert. Het gheluydt
 Ontsinckt my t'elken maele, en kan ten keel' nauw uyt.
 — Ick sijgh, ick sijgh, ick ben ghecomen op het spade.⁷
 1323 O Schepper, ick ontschep,⁸ ontsluyt my uw ghenade.

REY VAN NAERDERS.

Hy is verscheyen.
 Heft nu aen⁹ te schreyen,
 Ionghers en grijsen:
 Droefheyt wilt bewysen:
 Cleeren verscheuren:
 Gheeft u op tot treuren.
 d'Hollandsche Graeve,

1 slappe, zwakke. 2 genoeg geleefd. 3 eerbied. 4 het moet mij, doet mij leed.
 5 pijn doe. 6 door Graaf Willem III in 1324 volvoerd. 7 laatste (van mijn leven).
 8 word los van het lichaam, sterf. 9 begint.

Is om hals en have¹
Deerlijk verslaeghen.
Deerlijk verslaeghen!
Went u stem tot claeghen.
Traenen laet vlieten:
Suchten opwaerts schieten.²
Siet hem versmooren:³
Hem, die was ghebooren,
Vyt 's wijd bekenden
Roomsche Coninx lenden.
't Leven is heenen.
't Leven is heenen!
Ach wat eyndt van weenen!
't Hooft sal verrotten,
Dat de Croon der Schotten
Had mooghen draeghen.
O bedroefde daeghen!
Weeslijcke⁴ Landen,
Slaet in 't hayr uw' handen.
O swaer verliesen!
O swaer verliesen!
Wie sal nu de Vriesen
Echter⁵ bedwinghen.
Als zy boudt bespringhen
's Kennemers grensen?
Hard is 't om te pensen.⁶
Hy deed haer tsaeghen,⁷
En het juck verdraeghen.
Tijd is 't te kermen.
Tijd is 't te kermen,
Wie sal nu beschermen
's Lands innesitter,⁸
Voor den Vlaeming bitter?
Dees' keerd' haer vlooten,
Van de Zeeusche slooten:
Plach te vernielen,

1 van leven en goed beroofd. 2 gaan. 3 sterven. 4 zonder vader. 5 later. 6 bedenken. 7 deinzen. 8 ingezetene.

d' Haettelijke kielen.
Nu is 't verlooren.
Nu is 't verlooren.
Brenghet rouw te vooren.
Thans sullen treden,
Inde swarte kleeden,
Burghers en Eelen;
Sonder haer juweelen,
Treuren de Paerden:
't Goudt moet vande swaerden.
't Lichaem ter aerden.

MACHTELT VAN VELSEN. REY VAN AEMSTELLANDSCHE
IOFFEREN. TROMPETTER.

Mach. Trompetter, wel wat is 't dat u te rugghe jaecht?
Quae maere speur ick uyt uw aenghesicht vertsaecht.¹
Verclaert u ras. *Trom.* Mijn' vrouw quae tijding mach wel
(schromen²)

Van haesten. *Mach.* Niet. Zy can al meê te spade comen.

Vw uytvlucht my benauwt, oft is mijn Heer ghevaên

**Trom.* Naey.³ Maar zijt ghetroot: hy is het toch ontgaen?

Mach. Dat set my wat van 't hart. En wat's hem wedervaeren?

—*Trom.* Toen wy aen 't koorenlandt te Berch⁴ ghecomeen waren,
Verhief sich uyt de laech een drommel⁵ ysre⁶ liên.

Mijn Heer van Velsen reedt voor aen, om uyt te sien.

1392 Hy hield zijn paerd cort op,⁷ en vraechd' haer wat zy zochten;

Haer antwoordt was: den Graef, dien wy ghevangen broch-

Dat mist u,⁸ seyde daer de dappre Velsen op; (ten.

En wendt, dewijl hy spreeckt, 't gheswinde ros den cop;

En stoot⁹ ten Graevewaerts, daer sit hy vanden paerde,

En treedt zijn' vyandt toe, met uytghetooghen swaerde.

Die schrickt: en waende met een sprong t'ontgaen de doodt,

Ghebonden op het paerd, maer snevelt¹⁰ inde sloot.

De strenghe Ridder volcht, en gheeft hem soo veel' steecken,

Dat ick hem seecker min niet als voor doodt en reecken.

1 verschrikt. 2 aarzelen. 3 bijna. 4 Muiderberg. 5 drom. 6 gewapend. 7 kort
aan den teugel. 8 daarin vergist gij u. 9 rijdt snel. 10 valt.

1400 Het volck was handtghemeen gheworden mid'ler tydt.

Eer Velsen ommesach, was hy zijn paerdt ver quyt:

Des ('t veld viel ons te nauw, die schier omringhelt streedē)

- Beschrijdt zijn Schildknaeps paerd; en isser¹ afghereeden.

Wy worpen om;² en boôn den vyandt al den rug;

En spreiden³ elck zijns weechs, vrees' maeckt de voeten vlug.

- 'k En ben 's gheen verder tuygh,⁴ oft yemand quam in han-

Oft op de plaetse bleef, oft werwaerts de vyanden (den

Ghetooghen coomen, is my gantschlijck onbekent.

Maar vaylich houd' ick my nocht hier, nocht hier omtrent.⁵

1410 Des bid verlof, dat ick my elders heen mach gheven.

Mach. Gaet daer ghy seecker meent te wesen van uw leven.

Maer waer blijft dese vrouw? waer heenen neemts' haer keer?

Waer soeckt zy vaylicheyd, aen⁶ leven oft aen eer?

X Waer vindt zy troost? mijn hoop gheleghen inder assche,

Is, dat in 't eedel bloedt d' oneedel handen wassche,

Het onvermurruwt volck, eer dat den avondt stort.⁷ (wort

R. v. A. Mijn vrouw, ach! rust uw hart: dat vaeck bevonden

Meedooghen en bescheydt⁸ in ons ghemeent, wy weten.

Mach. Wraeckgiericheyt te seer haer harten heeft doorbeten:

1420 Des ick de doodt het best, dat my ghenaeckt, vermoê

Doch sterven vrees ick niet: alleene vrees ick hoe.

- Ach! dat, op dese ruy,⁹ gheen woestaert onverstandel,

Vyt vuyle bitterheyd, dit lichaem en mishandel:

Oft spotter¹⁰ en voltooy, uyt dartelheden snoodt,

1430 Mijn leelijck ongheval, met een mismaeckte doodt!

O God, wat knellen 't hart my toeghewronghen schroeven!

R v I. De seeckre ramp is groot: dus wilt u niet bedroeven

In 't gheen onseecker is. *Mach.* Ick bid 's laet my alleen

Vertrecken, dat ick my begheve tot ghebeen.

Rey van Aemstellandsche Iofferen

O roos vol geurs van deuchd, aensienelijckste spruyt,

- Die 't edel Woerder huys oyt heeft ghegheven vyt;¹¹

1 van het veld. 2 wendden de teugels. 3 verspreidden ons. 4 Ik ben daar-
van geen getuige. 5 in de nabijheid. 6 voor. 7 valt. 8 verstand. 9 onder dezen
oploop. 10 bespotte. 11 voortgebracht.

Wat hebby, in uw may, getroffen straffen weêr!
Wat valt'er onghenaêd des Hemels op u neer!

O claeren spiegel van ghetrouwicheyt en zeên,
Hoe seer beswalcken¹ u des' eeuws verdorventheên!
O eere des gheslachts der vrouwen, vol van druck,
Hoe eerloos doet by u 't ondeuchdighe gheluck!

O wel ghebooren vrouw! beschreyelijk voorwaer,
Voorwaer beclaechlijk zijn soo veel' ellenden swaer,
Die uw verwonnen borst, met droefheyt opgevuldt,
Bedrukken altesaem, en gheene tot uw' schuldt.²

Maar moeten noch veel meer d'ellenden zijn beclaecht
Des gheenes die, tot schuldt, daer mede wort gheplaecht:
Want, als de voorspoedt vliedt, soo comen de misdaên,
Die hy verborghen droech, den boose om 't harte slaen.

Waer heenen dan ghewendt? waer heenen dan ghekeert?

Van binnen is 't ghemoedt veretert en verseert;³
't Voorlachend⁴ schellemstuck toont ysselijk ghelaet:

Van buyten houdt de plaech⁵ op lichaem aen, en staet.

De rampsaelighe Graef van Hollandt, is, door 't stael,
Verlost onlanx geleên, van dusdaenighen quael.

O Velser Ridder! vleyt ghy u met sulcken wraek,
Waer uw doodtvyandt door uyt alle lyden raek?

Te vooren vreesd' hy 't klem van uwen strengen moet;
Te vooren kond de schrick haer⁶ prenten in zijn bloedt;

Te vooren vreesd' hy d'hoon des batsen⁷ onghevals:

Nu acht hy niemandt, en is schootvry teghen als.⁸

En ghy eenvoudich volck, wat's dat ghy claechlijk mort
Om 't bloedt, oneelder wijs, in vanghenis ghestort?

Dat cierlijcker aen 't spits eens hayrs in 's oorlochs brandt
Ghevlooten hebben soud, ten offer 't vaderlandt?

Dit's laete rouw. 't Was tijdt te schreyen, doen de ziel
Van Vorstelijcken lof, oneelder wijs', verviel

In laster⁹ grondeloos; en storf, aen ontrouw groot,
En aen meyneedicheyt, een' schandelijcker doot.

Tijdt is het, tijdt is 't nu, om te beschreyen (laes!)

1 besmetten. 2 door uw schuld. 3 door pijn vernietigd, tot wanhoop gebracht. 4 dat iemand toelacht. 5 de straf na de misdaad. 6 zich. 7 weerbarstig. 8 alles. 9 schande.

Den j
Die d
Dat z
Nu
En s
En t
Vw s
W
De C
In r
Het
G
Onee
Gesp
Een
O
Wat
O h
War
d'
Het

Vec
d
V
D
N
M
I
I
U
V
1
vou
vin
9 v

Den jammerlijcken val der Eedelinghen dwaes,
Die door wraeckgiericheidt soo verre zijn gheraecte,
Dat zy tot onrecht hebben haer goet recht ghemaecte.¹

Nu is het tijdt om op u sêlven 't ooch te slaen,
En schouwen u ellend, en eyghen quaelen aen,
En te beschreyen, met droef opgheheven klanck,
Vw scheuring, nederlaegh, verwoesting, onderganck.

Want Hollandt sie ick heel in 't war, (o droeve schijn!)²
De Goeyers, Kennemaers, en buyren vanden Rhijn
In roeren; op de been Westvries, en Waeterlandt;
Het Huys te Velsen plat; en Woerden inden brandt;

Gheverwet van het bloedt, den Aemstel en de Vecht;
— Oneens den Adel, het ghemeene volleek slecht³
— Gespouwen⁴ en gesplis: en (dat ick meest beweene)
Een yder stuyrt zijns weechs, en niemand weet waar heen.

O edel Aemsterlandt, o meenich maegh' en vriendt,
Wat komt u over dat ghy niet en hebt verdient!
O heylich' Eendracht ghy verlaet ons! en wanneer,
Wanneer welvaerens stut, wanneer sien wy u weer? (gen:⁶
— d'Oochscheelen⁵ worden swaer, en ~~recht~~ van vaeck gedoo-
Het droevich harte stemt met d'uyt ~~recht~~ aecte ooghen.

De Vecht. Rey van Aemsteliandsche Iofferen.

Vecht. O harten pijnelijck bedooven in uw leydt, ^x
d'Oorsaeck is groot, dewelck heeft uw weemoedicheydt:
Want ghy onwetend zijt hoedanich het besluyt is 1490
Des Hemels ende waar het noodlot over uyt is.⁷
Niet schiet⁸ 'er te vergeefs: veel min gheschiet 'er quaet:
Maar 't soet met suyrheydt souwt⁹ de goddelijcke raedt.
In plaats van jammerklacht. ghy grooten danck zijt schuldich
Den gheenen, die door dees quellaedjen meenichvuldich
Uws lieven vaederlandts, verr¹⁰ siende¹⁰ maekt den baen,
Waer lancx, ter eeren, u naeneeven sullen gaen.

1 hun goed recht tot onrecht hebben gemaakt. 2 gedaante, beeld 3 eenvoudig. 4 van elkaar getrokken, verdeeld 5 oogschillen, oogleden. 6 onder- vinden, gevoelen de kracht 7 wat het noodlot zoo besloten heeft 8 geschiedt 9 vermengt als zout 10 het gezicht op de baan ver maakt.

En telt 't gheen u verschijnt niet onder ydle droomen:
 Ick ben de Vecht, de Gheest en Godtheit vander stroomen
 En silververwich nat, daar ghy uyt rijzen siet
 Dees' frissche grysigheid, ghemytert¹ met het riedt.
 Waarsegghend is mijn' tong: dus lujstert nae 't verclaeren;
 'k Sal die verborghentheyt des noodlots openbaeren;
 En spelen voeren² 't ooch van uw vervreemd ghedacht,
 In schiedenissen, diep verhoolen onder nacht;
 Die van de Parcken eerst op rocken zijn ghewonnen,³
 En sullen werden, ter ghesetter tijdt, volsponnen.
 Den Aemstelheer gheparst⁴ door desen overval,
 Tot noodtweer van zijn' staet, sal d'ouwde burrechwal
 Van 't nedrich AMSTERDAM, en de begraven percken,⁵
 Nae zijn vermooghen eerst omheyndt met eycken wercken,
 Voor overrompeling, verheffen, uyt zijn plat,
 Met vest en toorens; en voltooyen 't tot een stadt.
 Van deser tijdt af, sal 't beginnen, vol van moede
 Te beuren op het hooft, en met den teghenspoede
 Worstlende meenichmael, weêr telkens uyt zijn asch
 Heerlijcker opstaen, dan het oyt te vooren was:
 En seer ontsien van zijn' ghebuyren, lang, door desen,⁶
 Van zijn' Landsheeren, lang, met jonst ghetrootelt wesen:
 Tot dat het eyndelijck verwerf door diensten mildt,
 Des Caisars hoochste pracht, tot top van zynen schildt.⁷
 Dan andre tyden, dan ghenaecken andre stonden.
 Een wreecker vanden hooghen Hemel afghesonnen,
 Welhem ghenaeemt verschijnt in Hollandt, en herplant
 De vryheyt onderdruckt, in haeren ouwden standt.
 't Uytheemsch gheweldt wordt uytghedreven t'allen steden;
 De groot' onmenschlijckheit, de groote afgrijslijkheden
 Des Spaenschen Tyrannijs, die stal had⁸ als een post.⁹
 d'Iphigeniaes en Polixenaes verlost
 Van d' altaers bloedich. Het verworghen, branden, kerven
 Gaet af;¹⁰ en echter,¹¹ gheen begraven voor het sterven.
 Dan moocht ghy Amsterdam, en Hollandt algemeen

1 bekranst 2 laten, weiden 3 gewonden 4 gedrongen 5 door grachten om-
 geven muren 6 hierdoor 7 de Keizerskroon boven het Amsterdamsche wapen
 8 stond 9 stijl 10 houdt op 11 daarna.

Wat a
 's Lan

Nocht
 Het ae
 En ste
 En Na
 Als 's
 In 't V
 Na des
 Voor v
 Iae teg
 En ove
 Op 's a
 Waers
 En ha
 Soo ve
 Stuyt
 Dees i
 Van G
 Van V
 Door z
 Wann
 Een' v
 Dees s
 En tzi
 Want,
 Des y
 Afwer
 Omhey
 Met H
 Met V
 Den v
 Te lev

1 Ad
 vader 3
 sedert
 geveer

Wat adems scheppen in uw borst schier toeghetreên.
's Lands Staeten, die ghespaert en hebben bloedt noch

(schatten,

Nocht sorch, in vryheys dienst, die sullen dan hervatten
Het aensien en ghesach, dat haer van oudts toequam:
En stellen eenen Heldt, van Caisarliicken stam¹
En Nassausch bloedt, (hetwelck men siet in desen daeghen
Als 's Christenwerelds hooft de Roomsche Croone draeghen)
In 't Vorstelijk bestier; die Mauritz zy ghenoeemt,
Na des verlossers naem van Duytsland hooch beroemt:²
Voor wien all' oorlochsmen in zynen tijd sal wijcken.
Iae teghens zijne coomst de Spaensche Coninckrijcken,
En overbuynen van den trouweloosen Moor,
Op 's aerdtrijcx eynde,³ nu alreede schricken, door
Waersegghren duydenis: en aen haer Monarchie,
En haepert anders niet als dese Prophecie.
Soo veel onmaetigh' hoops, ghelucx, beleyds, ghewelds
Stuyt (wil 't den Hemel) op den schildt af eenes Helds.
Dees is 't, die wederom vercryghen sal, in hande, 1870
Van Ghelder, de voochdy, van Zutphen, en den lande
Van Wtrecht; die berecht te desen daegh' altsaem
Door zijne maeghen zijn, en den Nassauschen naem:⁴
Wanneer zy van die stam, en zeer doorluchte rancken
Een' wijl zijnd' afghedwaelt haer sullen dies ontdancken:⁵ 1875
Dees seven landen vry beschermen te ghelijck:
En tziddren doen van verr, Habsburch en Oostenrijk.
Want, als een blixem snel ten slingher uytgedreven
Des yverighen Gods, zal hy ten stryde streeven,
Afwerpend' en vertreënd' al wat zijn' spits ontmoedt, 1860
Omheynt⁶ met aerdsche Goon, en helden van zijn bloedt:
Met Heynrick dapper, zijn' beleyder van de paerden;⁷
Met Welhem Vrieslands heyl, Philips den onvervaerden,
Den vroomen Luydewijck, beyd' waerdich andermael
Te leven; en Iohan braef als een punt van stael;

1 Adolf van Nassau, keizer van 1292—1298. 2 Maurits van Saxen, zijn grootvader 3 de straat van Gibraltar 4 De Graven van Gelder en Zutphen waren sedert de 11e eeuw uit het geslacht Nassau 5 zullen het zich berouwen 6 ongeveer 7 bevelhebber der ruitery.

Den nemmersuffen Ernst; Nassausche al met elkander'.
 Ghelijck des werelds roem de grooten Alexander,
 Bestuwt met al de schaer der Vorsten trotsberaen
 En Coninghen, die uyt zijn hof zijn opghestaen,
 Viel in het Persisch heyr, aenvoerende de Grieken.
 Elk van zijn vrienden streckt' een slachveêr aen zijn wiecken:
 De schrande' Eumenes, de kloecke Ptolomeûs,
 Perdicca, Lysimach, veroveraer' des leeus.
 Oft eer, als een Iuppijn, die (doen vermetel snofte²
 's Aerds onbesuyst ghebroedt) van boven neder bofte
 De lyven dickgespiert der reusen groot en grof;
 Die lomp en overdwaelsch,³ 's ouden Saturnus hof,
 Met cracht van armen swaer, te meestren haer vermatten;
 En schansten berch op berch, aan Hemelhooghe katten.⁴
 De Coning stondt in 't mid: de Crijchsgod onvertsaecht;
 Latonaes kindren beyd'. en Pallas d'oorlochs maechdt,
 Neptuin en Liber hem stijfden aen wederkanten;
 Alt'saem van zijn gheslacht, alt'saem zijn bloedtverwanten.
 Alsoo sal onsen Vorst; en sullen werden zijn'
 Vyanden hem ghewaer, in een soodaenen schijn.⁵
 — Dat seg' de Tielsche hey⁶ van zijn gherit⁷ vertreden:
 Dat seg' de blyde stem der vryghemaecte steden:
 — Dat seg' het yslijck veldt vol uytghestreckte doôn:⁸
 Daar zeghes gulde wieck hem toevoer' Laurencroon.
 Des zyne faem met lof van yder wijd gheblaesen
 Tot onser wereld uyt sal barsten, en verbaesen
 — De volcken, dien de Son zijn slinckerzijd⁹ toewendt,
 + Als noch self 't hierlandsch spooch, en gheesten nauw bekend:
 En 't schittren van sijn zwaerd sal wyder vrees verwecken,
 Dan, met haer' straelen, som van onse starren strecken.¹⁰
 Hollander ende Zeeuw sal zijn vernaemtheid¹¹ groot
 Uytbreiden onder hem, rondom den Aerdekloot;
 En onbepaelen¹² roem ten hemel hooch verheffen.
 Zy sullen seyllen dan voorby, en overtreffen
 Al wat 'er is van volck dat haven heeft oft ree:

1 overwinnaar 2 snoefde 3 overmoedig 4 bolwerken 5 gedaante 6 bij Turnhout. 7 ruiterij. 8 bij Nieuwpoort 9 het zuiden 10 reiken 11 roem 12 onbegrensden.

En bru
 Dit sal
 d'Oplo
 't Ghe
 En 't r
 O bors
 O hart
 Rondo
 Vw ho
 Die sa
 De wa
 Bespre
 t' Huy
 Te we
 Dat zy
 d'Holla
 Toledo
 Ghy v
 Vertro
 Uw ro
 En kn
 Dat sp
 En luy
 Een ee
 't Ghes
 Het vl
 De sta
 En ma
 Achtba
 Dan pe
 Verbo
 De ve
 Sal ne
 Meer
 En wij

1 ond
 merst
 troepen
 15 schro

En bruysen door het blauw als Vorsten van de Zee.
 Dit sal haer konst, dit haer vermeeten zijn, te dwinghen
 d'Oploopend' Oceaen naer haeren handt; en wringhen
 't Ghebit den winden wederspannich inden moudt;
 En 't morren te versmaên der baeren sonder grondt.
 O borsten van bedrijf!¹ o moeden onbesneeden!²
 O harten kloeck! o onverleemde³ dappen⁴ needen!
 Rondom uw vaederlandt, sult ghy zijn als een vuur,
 Vw hooftman min nocht meer dan een metaelen muyr.
 Die sal, verlaeden⁴ met den roof den Castiljaenen,
 De waepens van Leon, en de Bourgoensche vaenen
 Besprenckelt van het bloedt, becroosen⁵ van het stof,
 t' Huys voeren seghenrijk, en hanghen op het hof.⁶
 Te weten Arragon dorst dencken, en Graenaeden,
 Dat zy de Zeeusche jeuchdt met keetens soude laeden;
 d'Hollandsche Maechden slaen, zijnd' eerst haer eer gherooft.⁷
 Toledo val die vloeck, en Saragoss' op 't hooft
 Ghy voleken van een bloedt,⁸ houdt Eendracht met u beyden:
 Vertrouwt u God, uw saeck, uw Vorst: hy sal beleyden
 Uw rotten⁹ streng, te veld; uw vlooten trots, ter Zee:
 En kneusen¹⁰ 't woest gheweldt; en helpen ons aen vree.
 Dat spoedich Amsterdam sal onder hem vermaeren,¹¹
 En luycken op; ghelijck, aen 't eyndt der kindtsche jaeren,
 Een eedle maechdt, die in haers jeuchdes bloeyen treedt:
 't Ghesicht ontfonckt; en 't rypen van 't vernuft¹² ontcleedt¹³
 Het vlyt¹⁴ ghelaet, van slechtheyt vlack tot schroomen;¹⁵
 De stal¹⁶ des lichaems, hals en heup begint te vroomen;¹⁷
 En maxel¹⁸ crijcht het gheen dat haeren bosem sluyt:
 Achtbaerheyt voeghlyck blinckt ten schoonen aenschyn uyt:
 Dan perlen, goudt, en sleep: zy wort gheviert van veelen.
 Verborghe nydt ontfâen haar' mindere ghespeelen.
 De ver vernaemde stadt verdaedicht door zyn dolck,
 Sal nemen toe in macht, en menichte van volck,
 Meer dan te vooren, in driehondert sonneringhen.
 En wijder uyt den creyts van haere vesten dringhen.

1 ondernemend 2 door niets beperkt 3 onverzwakt 4 zwaar beladen 5 be-
 merst 6 Binnenhof in den Haag 7 als eerst enz. 8 Hollanders en Zeeuwen 9
 troepen 10 breken 11 vermaard worden 12 verstand 13 berooft 14 levendige
 15 schroomvallige eenvoudigheid 16 houding 17 sterker te worden 18 vorm.

Want, al, wie tyranny te woedichlijk ontstelt,
 Bebloede wetten, oft vyandelijk gheweldt
 Ellendelyck sal uyt haer vaederlandt verjaeghen,
 Met vrouwen, kind'ren jong, en hoop beroyde maeghen,
 Door open poorten zy ontfâen sal, naeck en bloodt;
 En met meedooghentheyte verquicken in haer schoot.
 De trouwe burghery haer nyver sal gheneeren
 - Bij 't ploeghen van de Zee:¹ by coopen en verteeren;
 En spijsen landen vreemdt, en Coninckrijcken groot,
 In diere tyden en vertwyfeld' honghers noodd,
 Met lijftocht allerhand, en voorraedt uyt haer' schuyren:
 - By 't afval van 't ghenot² verovren³ haer ghebuyren.
 Van schepen af, en aen, om waer, om goudt te hael,
 Sal 't krielen op het Y, en swart zyn inde Wael.
 1650 Al sal 't 'er besich zyn, al woelen met onlede,⁴
 Van voeren, lossen, laên, met waeghen, schuyt, en slede.
 + 't Ghewin ghedijt tot pracht, tot cier de rijkddoom swaer.
 Dan boutmen wel seshondert huysen op een jaer.
 't Ghetal der kercken wast, daer sietmen sluysen graven;
 Een leegher arbeydslîen hier delven aen een haven.
 Daer slaetmen eenen grondt, zeediep, van paelen sterck,
 - En kroont den Aemstel, met ghewelleft metselwerck,⁵
 Onwickbaer door zijn wicht; om boven op te laeden
 1660 Weldighe zuylen, 's Beurs voortrefflijke cieraeden.
 Zoo besich Somerssoms de byen zijn in 't Goy,
 Daer soete boeckweyt bloeydt; als zy (om inde koy
 Te seer bevollickt, niet elck ander te verdringhen)
 Uytleyden haers gheslachts mondighe anwasselinghen:⁶
 - Oft als zy vliegghen d'een' den andren in 't ghemoedt;
 En nemen af den last van 't aenghewonnen goedt;
 - Oft als zy yverich den claeren honich vaeten,⁷
 Met soete leckerny opvullende de raeten:
 - Oft als sy keeren uyt,⁸ met al haer burghery,
 Den bommel, een ghediert zoo nyver niet als zy.
 Het is 'er drang, en drock, en nergens sietmen luyen:
 Den honich geruich ruyckt nae d'uytghesooghen kruyen,

1 bevaren 2 door den afval van hun tafel 3 nl. het hart van 4 onledigheid
 5 voor de Beurs 6 aankomelingen 7 vatten 8 uit den mand keeren.

O welck
 Sal kon
 En vull
 Den Lis
 Al han
 Wat sa
 Als ha
 In 't O
 't Besta
 Sal me
 Die rey
 Dat ye
 't Welc
 Een' w
 Die ter
 Door r
 Daer s
 Als ke
 Die d
 Ghelij
 Tot da
 Een d
 Die, v
 Begra
 By 't
 In 't
 Voorv
 Zoo o
 Dat h
 En sl
 Noch
 Als o
 Graec
 En 't
 't Sal
 De Z
 1 vol
 Ocea
 sche Z

O welke schatten! o welck over grof ghewin
Sal komen aengeweydt tot haere paelen in,
En vullen 't landt; wanneer het Y sal doen verflaeuwen
Den Lissebonschen Taech, en neërslaan zijn winckbraeuwen:
Al hanghen zy, van oudts begruyt,¹ vol gouden sands!
Wat sal 't ghemeene best ghevoelen onderstands,
Als haere jeuchdt² den hoop van Portugal sal plucken
In 't Oosten; en den Oegst t'huys haelen der Molucken?
't Bestaen sal manlijk zijn, maer wat voor woorden smeên
Sal menschen tong, om yet te segghen van de gheen',
Die reysen sullen uyt, waar lanx zy noyt en hoorden
Dat yemandt was ghekeert; en soecken, in het Noorden
't Welck nimmermeer ontduyt, door 's pekels korter sway,³
Een' wech nae 't machtich Chine, en rijcken van Cathay?
Die terghers van de dootd, die henen sullen slippen
Door midden 't driftich ys⁴ aen Hemelhooghe klippen;
Daer schors op schorse schuyft, en leyt in 't lang, en 't breê,
Als kercken boven, en als kercken onder zee:
Die door den haeghel blindt en onghedaende plecken,
Ghelijk ter hellen, vande Son af, sullen trecken,
Tot daer de maendt een deel is vanden dach, en daer
Een dach en nacht alleen volmaecken 't heele jaer.⁵
Die, veele maenden van de wereld af ghescheyden,
Begraven onder sneeuw haer leven sullen leyden,
By 't hongrich huylen van 't ruych onghedierte fel,
In 't Coninekrijk des nachts ghelijck als inden hel.
Voorwaar Alcmenaes soon en heeft sich noyt vermeten
Zoo onvertsaecheden daedt; al heeft men uytghekreten,
Dat hy 't volck onderaerdsch deed beven van ontsach,
En sleypde Cerberus gheketent voor den dach.
Nochtans en sal haer roem wijdtvluchtich hier niet marren;⁶
Als oft zy aende weet⁷ op seylsteen, vaste starren,
Graedbooch, en Astrolaeb, alleen ghebonden was,
En 't waelen⁸ van de Naeld aen 't luysternauw Compas.
't Sal Crijchsvolck wesen. Dat wil voelen en beschreyen
De Zee van Hercules:⁹ dien (als hy breedt gaet weyen

¹ vol gruis en zand ² jongelingschap ³ door de korter kromming van den
Oceaan ⁴ drijfij ⁵ het Noorden ⁶ toeven ⁷ kennis ⁸ draaien ⁹ Middelland-
sche Zee.

Den Oceaen te trots, met uytghelaeten vloedt)
 Het Amsterdamsch beleyd¹ doen sincken sal zijn moedt:
 1412 Soo dat hy golf, op golf, betentert door 't vervaeren,²
 Sal slorpen aerseling,³ ter straet in, met zijn baeren.
 Ick sie d'Hollandsche vloot den Andaluz aen boordt:
 De roock en vlam van 't schut: de pekcl roodt van moordt:
 't Bestorven Gibraltar van vrees om 't hart beneepen:
 En all' de Westerstrandt gheplondert van haer schepen:
 Dien baet het niet te zijn als slooten opgebouwt,
 Nocht dat zy spieghlen doen de dyninghen, van 't goudt.
 Soo mannen harten, soo, soo moeten van vermoghen.
 Dat 's in zijn' croon, den Vorst des ondergangs ghevlooghen;
 1420 En, van 't vermetel hoofd, de pracht ghemaect tot schandt.
 Zoo seyndtmen 't oorloch uyt, en haeldmen vreed' in 't landt.
 O voorspoed spoedich!⁴ des my 't wonder doet verstommen;
 Dat ghy zoo flux, o stadt! sult wesen opgheklommen,
 En hebben u gheset, in sulcken hoochte, daer
 Zoo meenich, te vergeefs, nae steyghert duysent jaer!
 Men bidd' de Maeticheyte dan maer, dat zy te vreedten
 Zy, u te blijven by, in uw gheluckicheden,
 En vestigh' uwen stoel: Want nerghens is soo veyl
 Den onverwachten val, als op de toppen steyl;
 1430 Soo slibbrich staen, als op den cruyn; soo te bedincken⁵
 Het gyben,⁶ als voorwind, en soo ghereedt het sincken,
 Ghelijck ick sie, uyt wenst tot weelde, te ghemoedt
 Al wat⁷ verbasterings der ouwde zeeden goedt;
 En, om het snood ghewin, in last de goede wetten.
 — Doch sullen daer de best' haer voorgang⁸ teghen setten,
 Uytblinckend' als in goudt het heldere ghesteent:
 Soo dat daer schaemroodt door de goedighe ghemeent
 Sal raeken omtesien, en rouw haer hart te roeren,
 En volghen op het licht dat d'Overheden voeren.
 Oft oock, o groote stadt! u eenich misverstaen,⁹
 Tot altenauwen voet van heerschen¹⁰ socht te raên,
 Waer door weêr Tyranny mocht komen inghesloopen:

1 zinspeling op Heemskerk's tocht naar Gibraltar 2 vreezen 3 achterwaarts
 4 voorspoedig 5 overdenken 6 doen overslaan 7 al eenige 8 voorgaan 9 ver-
 keerd inzicht 10 tot al te streng heerschen.

Niet edel
 Houdt v
 Maer vo
 Van wich
 Te raym
 In vryhe
 Recht tu
 Soo groe
 In moog
 En ghy,
 Om den

O wat l
 Wat hee
 De Vecl
 Voorwa
 En segh
 Des lae
 Die, on
 Door ho

1 wees

beslooten

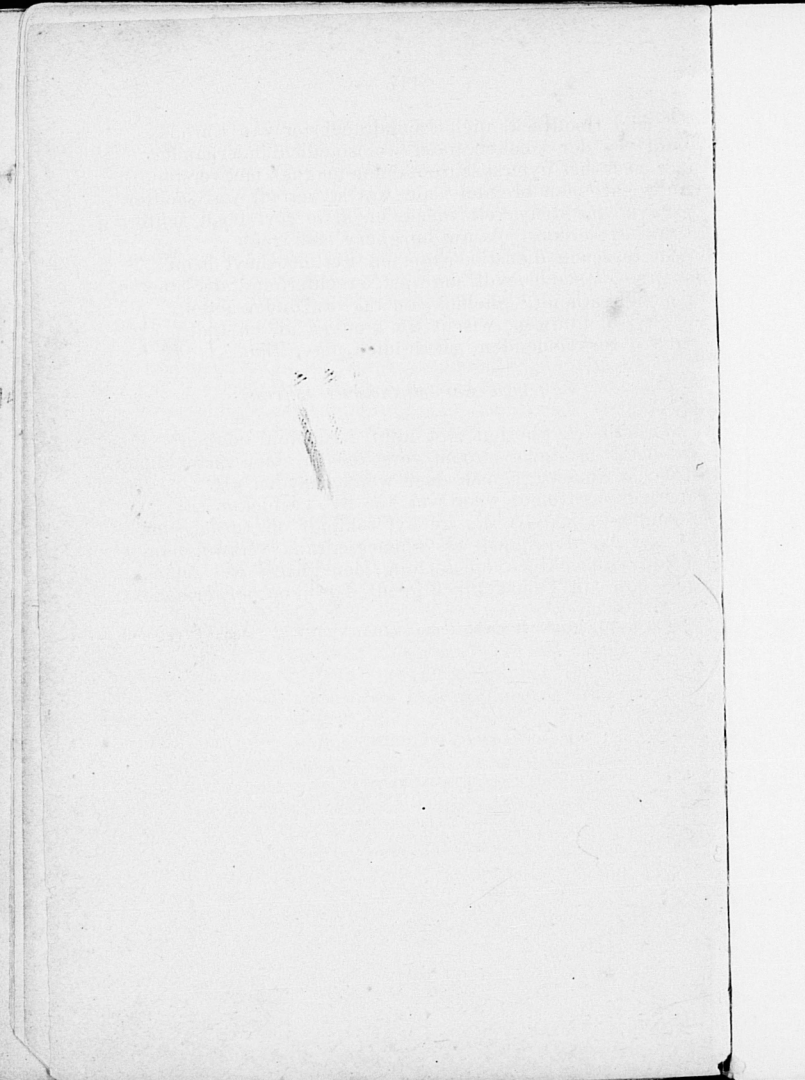
dt: Niet edel Hoofttack, niet Croondraechster van Europe,
Houdt vry der volcken toom wel staedich inderhandt:
Maer voor het uyterst schroom¹ den teughel, met verstandt
Van wicht,² den breydel rept, wat styver oft wat sachter.
rdt: Te ruym dat struyckelt vaeck, en al te cort leydt achter.
n: In vryheyt ordentlijk uw burghery laet treên
dt: Recht tusschen dienstbaerheyt en wetteloosheyt heen.
en; Soo groeydt, soo bloeydt, soo wast, o rechterhandt der Staeten, 1730
ldt. In mooghentheid,³ gheluck, en tal van ondersaeten.
ndt. En ghy, o vrouwen, wischt uw traenen af, en lijdt,
n; Om den toekomenden, gheduldich desen tijdt.

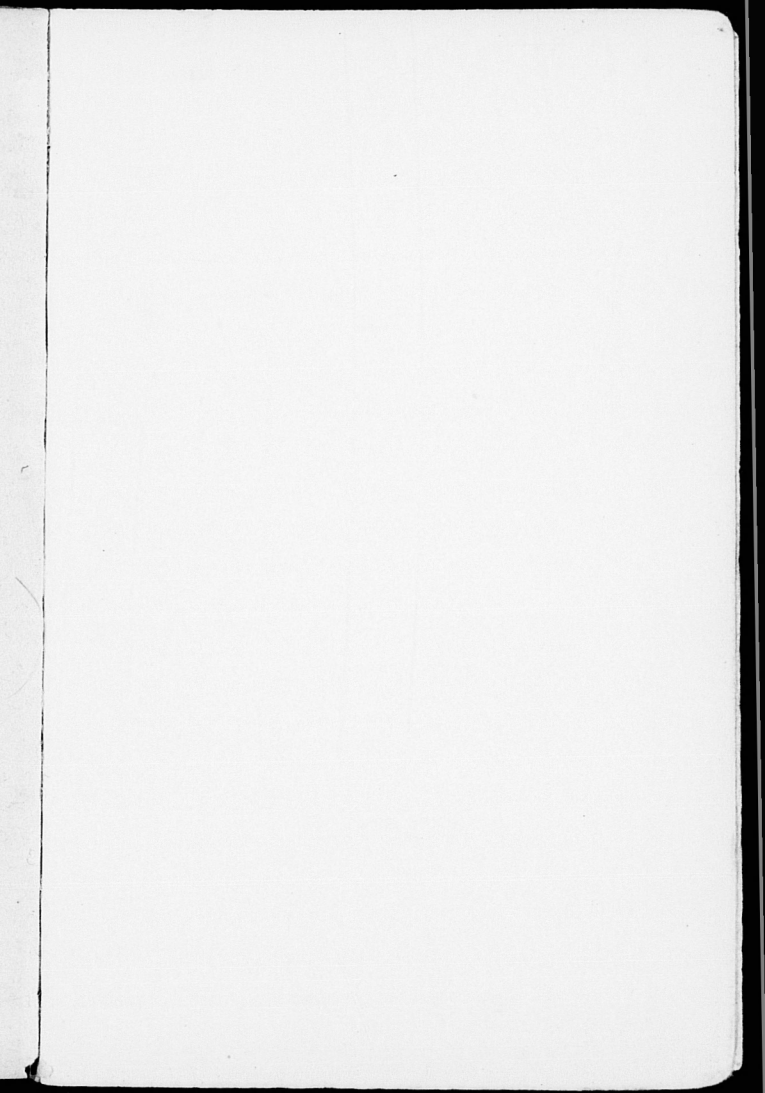
Rey van Amstellandsche Ioffren.

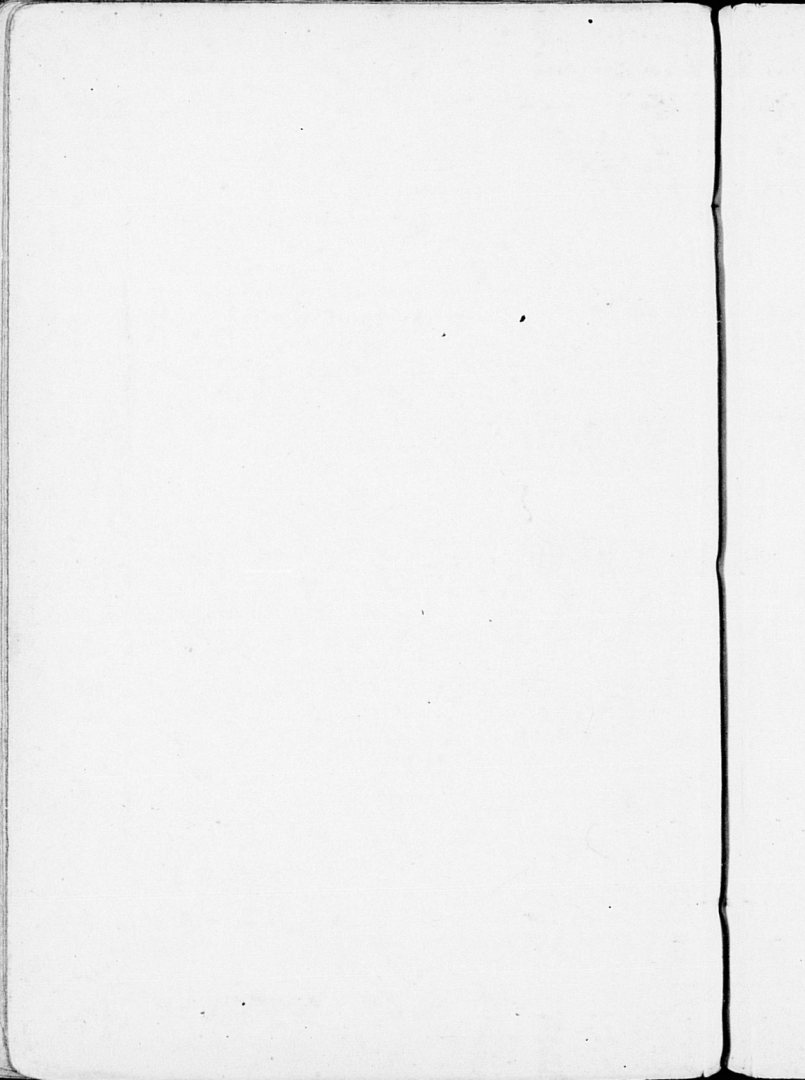
Wat heb ick ghesien met mijn' beslooten ooghen!
Wat heeft my inden droom verscheenen, staen vertooghen,⁴
De Vecht voorsegghende, daer wonderheyden al!
Voorwaer de Hemel weet wel hoe hy 't schicken sal:
En seghent dickwils, als hy uyt schijndt op verdelghen.
Des laet ons d'onspoedt als gheneesedrank verswelghen,
Die, onvermaecklijk op de tong, den gheest wel smaeckt,
Door hoop van 't smaecklijk goedt, dat lijf en siel vermaeckt. 1761

1 wees voorzichtig met ² met kennis van het gewicht ³ mocht ⁴ vertoond.

E Y N D T.

66-1123